

POROČILO O DELU
INŠPEKTORATA REPUBLIKE SLOVENIJE
ZA OKOLJE IN PROSTOR

ZA LETO 2010

februar 2011

KAZALO

PREDGOVOR	4
1 ORGANIZIRANOST.....	6
2 SLUŽBA ZA SPLOŠNE IN PRAVNE ZADEVE	6
2.1 KADRI, FINANCE IN MATERIALNI POGOJI DELA.....	6
2.1.1 Kadrovska struktura.....	6
2.1.2 Izobraževanje.....	8
2.1.3 Materialni pogoji dela.....	8
2.1.4 Finančna sredstva.....	9
3 INŠPEKCIJA ZA OKOLJE IN NARAVO	9
3.1 PRISTOJNOSTI IN POOBLASTILA	9
3.2 ORGANIZACIJA DELA.....	10
3.2.1 Načrtovanje dela	12
3.2.2 Mednarodno sodelovanje	14
3.2.3 Inšpektorski informacijski sistem (OIS).....	15
3.2.4 Zakonodajni postopek.....	15
3.2.5 Sodelovanje z drugimi organi	16
3.2.6 Izobraževanje inšpektorjev	16
3.3 SPLOŠNE UGOTOVITVE PRI DELU.....	17
3.3.1 Inšpekcijski postopek.....	18
3.3.2 Prekrškovni postopek	21
3.4 ZAKLJUČEK	35
4 INŠPEKCIJA ZA PROSOTR	36
4.1 PRISTOJNOSTI IN POOBLASTILA	36
4.2 GRADBENA INŠPEKCIJA.....	37
4.2.1 Prioritete po vrstah gradenj.....	38
4.2.2 Prioritete po območjih nadzora	40
4.2.3 Učinkovitost nadzora.....	41
4.2.4 Redno nadzorstvo, druge aktivnosti	42
4.3 GEODETSKA INŠPEKCIJA	46
4.3.1 Prioritete pri delu.....	46
4.3.2 Redno nadzorstvo, druge aktivnosti	47
4.4 ZAKLJUČEK	47
5 STANOVANJSKA INŠPEKCIJA	48
5.1 PRISTOJNOSTI IN ORGANIZACIJA	48
5.1.1 Stanovanjski zakon.....	48
5.1.2 Zakon o varstvu kupcev stanovanj in enostanovanjskih stavb (ZVKSES)	48
5.2 UGOTOVITVE PRI DELU.....	49
5.2.1 Uvedba in vodenje postopkov.....	49
5.2.2 Ukrepi in dejanja	49
5.2.3 Redni inšpekcijski postopek.....	49
5.2.4 Izvršilni postopek	50
5.2.5 Prekrškovni postopek	50
5.2.6 Prioritete.....	51
5.2.7 Druge aktivnosti	51
5.3 ZAKLJUČEK	52

PREDGOVOR

Spoštovani,

pred vami je poročilo o delu Inšpektorata RS za okolje in prostor v letu 2010. Poročilo je skladno z zakonsko obveznostjo posredovano ministru za okolje in prostor ter Inšpekcijskemu svetu. Objavljeno je na spletni strani Inšpektorata.

Nadzor, ali zavezanci spoštujejo predpise iz delovnega področja Inšpektorata kaže, da se razmere na tem področju bistveno ne spreminjajo. Število postopkov in ukrepov ostaja na ravni preteklih let, zmanjšuje pa se teža kršitev – npr. manj je nelegalnih gradenj, več je nepravilnosti pri gradnji in raznih prezidav objektov. Na področju okolja so v porastu postopki s področja vnosa odpadkov (zemljin) v tla, dimnikarske službe, odlaganja gradbenih odpadkov in drugi postopki s področja varstva okolja. Stanovanjsko področje Inšpektorata je soočeno s povečanim obsegom kršitev, ki se nanašajo na dela rednega ali izrednega vzdrževanja, za katera so potrebna soglasja solastnikov. Mnoge kršitve izhajajo prav nepoznavanje predpisov s strani kršiteljev.

Inšpektorat vsako leto prejme več prijav. Za mnoge izmed njih se izkaže, da so zahteve po inšpekcijskem ukrepanju večinoma neutemeljene, saj ne gre za kršitve predpisov temveč za domnevno motenje posesti ali okolice. Ker tudi tovrstni nadzor zahteva inšpektorjevo navzočnost na terenu in pripravo odgovorov prijaviteljem, inšpektorjem primanjkuje časa za obravnavo za državo in državljane pomembnejših zadev z izkazanim javnim interesom.

Pomemben segment v strukturi delovnega časa Inšpektorata zavzemajo priprave odgovorov neodvisnim nadzornim inštitucijam pravne države, kot so: Varuh človekovih pravic, Komisija za preprečevanje korupcije in Računsko sodišče RS. Poleg tega pa poročila in pojasnila za predsednika vlade, resornega ministra, Državni zbor RS in Inšpektorat RS za javno upravo. Inšpektorat si prizadeva, da svoje delo in pomembnejše ugotovitve predstavi javnosti preko medijev.

V poročilu so prikazani statistični podatki o delu v preteklem letu, predstavitev ter analiza dela na posameznih področjih Inšpektorata, ki ga tvorijo v 3 inšpekcije, in sicer: inšpekcija za okolje in naravo, inšpekcija za prostor in stanovanjska inšpekcija. Delo, ki je opisano v tem poročilu, je opravilo 137 inšpektorjev ob sodelovanju 23 nadzornikov, 18 nadzornikov preko javnih del ter 34 sodelavcev drugega osebja, katerih prispevek je nepogrešljiv pri delu.

Aleksandra Velkovrh
glavna inšpektorica

1 ORGANIZIRANOST

Organizacijo Inšpektorata RS za okolje in prostor (v nadaljevanju inšpektorata) ureja Akt o notranji organizaciji in sistemizaciji delovnih mest (v nadaljevanju akt).

V skladu z aktom je bil inšpektorat v letu 2010 notranje enako organiziran kot predhodna leta in sicer v štiri organizacijske enote glede na področje dela:

- Inšpekcija za okolje in naravo
- Inšpekcija za prostor
- Stanovanjska inšpekcija
- Služba za skupne in pravne zadeve.

Inšpekcije predstavljajo najpomembnejši in največji del inšpektorata. Vsako inšpekcijo vodi direktor inšpekcije, ki vsebinsko vodi področje dela po vseh območnih enotah v Republiki Sloveniji.

Zaradi učinkovitega opravljanja nalog inšpekcijskega nadzora ter ustreznega nadziranja celotnega teritorija Republike Slovenije je inšpektorat teritorialno organiziran v 8 območnih enotah (OE), in sicer: OE Celje, OE Koper, OE Kranj, OE Ljubljana, OE Maribor, OE Murska Sobota, OE Nova Gorica in OE Novo mesto.

V okviru območnih enot je še 17 inšpekcijskih pisarn. Območno enoto organizacijsko vodi vodja območne enote, kateremu pri delu pomaga in mu nudi strokovno pomoč koordinator. Koordinator je inšpektor za okolje oz. za prostor, nasprotno kot vodja enote.

V okviru območnih enot poleg inšpektorjev in administrativnega osebja delujejo tudi nadzorniki. To so uradniki, ki v skladu z določbami Zakona o inšpekcijskem nadzoru in Zakona o splošnem upravnem postopku, izvajajo posamezna dejanja v postopku (ugotavljajo dejstva in okoliščine) in s tem nudijo pomoč inšpektorjem za okolje in naravo ter gradbenim inšpektorjem.

2 SLUŽBA ZA SPLOŠNE IN PRAVNE ZADEVE

2.1 KADRI, FINANCE IN MATERIALNI POGOJI DELA

2.1.1 Kadrovska struktura

Služba za skupne in pravne zadeve opravlja delo za celoten inšpektorat, podrejena je glavni inšpektorici. Znotraj te službe se opravljajo vse aktivnosti, ki so potrebne za delovanje na področju pravnih vprašanj, kadrovskih zadev, finančne službe in informatike. V letu 2010 je v bilo v službi poleg vodje službe še 11 javnih uslužbencev

Na dan 31. 12. 2010 je bilo v inšpektoratu skupaj **212** zaposlenih (od tega **190** zaposlenih za nedoločen čas, **18** nadzorniki preko javnih del, **4** zaposleni za določen čas za nadomeščanje dlje časa odsotnih JU):

56 inšpektorjev za okolje
76 gradbenih inšpektorjev
5 stanovanjskih inšpektorjev
1 geodetski inšpektor
20 nadzornikov
18 nadzorniki preko javnih del
glavna inšpektorica in 35 sodelavcev na Uradu glavnega inšpektorja in območnih enotah inšpektorata.

Izobrazbena struktura vseh zaposlenih na inšpektoratu:

srednja poklicna: 3 (1 %)
srednja strokovna: 43 (20 %)
višja šola: 6 (3 %)
visoka strokovna: 22 (10 %)
univerzitetna: 124 (58 %)
magisterij: 13 (6 %)

doktorat: 1 (0 %)

Kot že vsa predhodna leta je inšpektorat tudi v letu 2010 opozarjal na to, da takšen kadrovski načrt ne dopušča zaposlitve potrebnega števila inšpektorjev, kot bi jih inšpektorat dejansko potreboval glede na vedno večji obseg pristojnosti. Inšpektorji so že sedaj prekomerno obremenjeni in dolgoročno lahko to vodi v neustrezno opravljanje inšpekcijskega nadzora tako po številu obravnavanih, kot po kvaliteti opravljenih del. Ob tem delo inšpektorjev vse bolj otežujejo splošni predpisi, ki določajo obveznosti odgovaranja na vsako vlogo. Neurejena ostaja razmejitev pristojnosti med državnim inšpektoratom in pristojnostjo lokalnih skupnosti. Inšpektorji že danes ne uspejo obravnavati vseh prijav s področja graditve. Podobna ugotovitev velja tudi za inšpekcijo za okolje in naravo.

V letu 2010 se je upokojilo šest inšpektorjev in dva nadzornika, trije javni uslužbenki so bili premeščeni v drug državni organ, dvema javnima uslužbenkama je bilo prekinjeno delovno razmerje zaradi izteka pogodbe za določen čas. Hkrati je bilo med letom v delovno razmerje sprejetih enajst novih uslužbencev, od tega dve uslužbenki za določen čas zaradi nadomeščanja začasno odsotnih javnih uslužbencev. Na dan 31.12. 2010 smo imeli v teku še pet postopkov nadomestnih zaposlitev.

V skladu s Skupnim kadrovskim načrtom organov državne uprave ter kadrovskim načrtom, ki ga določi Ministrstvo za okolje in prostor, je bilo za inšpektorat na dan 31. 12. 2010 določeno število 197 kot največje število zaposlenih javnih uslužbencev.

V času od aprila do konca leta 2010 smo imeli zaposlenih še 18 delavcev preko javnih del za določen čas.

Tabela 1: Število uslužbencev po kadrovski strukturi

KADROVSKA STRUKTURA	
inšpektorji	158
nadzorniki	20
nadzorniki preko javnih del	18
ostali	36

Slika1: Struktura zaposlenih

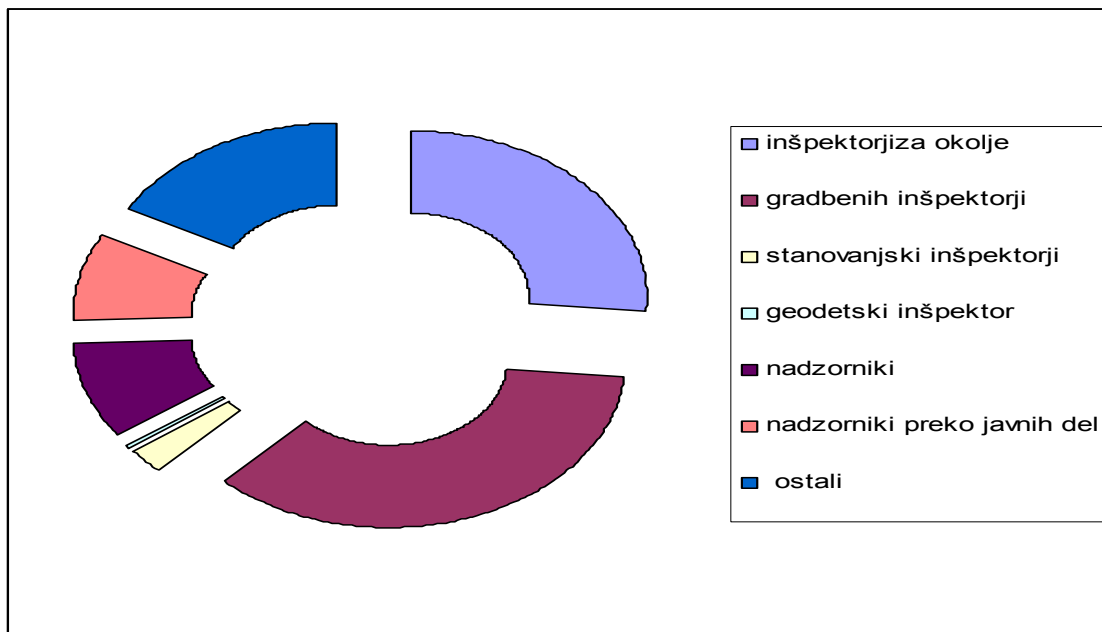
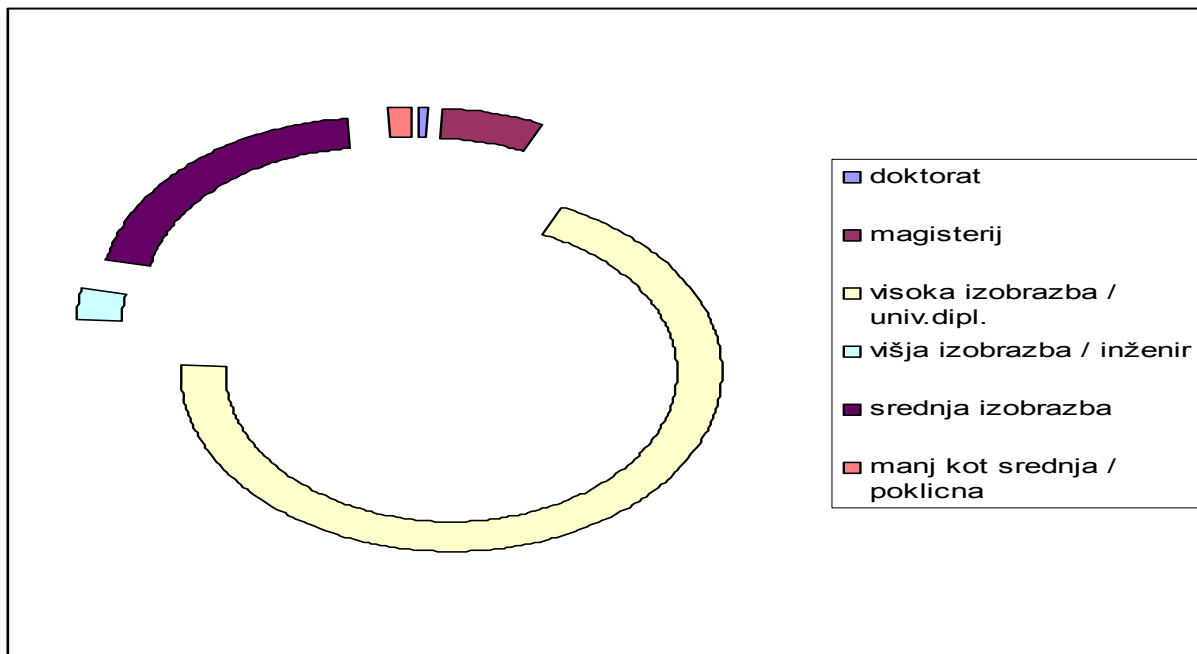

Tabela 2: Izobrazbena struktura delavcev inšpektorata

STOPNJA IZOBRAZBE	ŠTEVILO USLUŽBENCEV
doktorat	1
magisterij	13
visoka izobrazba / univ.dipl.	146
višja izobrazba / inženir	6
srednja izobrazba	43
manj kot srednja / poklicna	3
SKUPAJ	212

Slika2: Izobrazbena struktura

2.1.2 Izobraževanje

V skladu z Načrtom izobraževanja za leto 2010 so zaposleni, ki so nanovo sklenili delovno razmerje v inšpektoratu, so opravili strokovni izpiti iz upravnega postopka, izpit za inšpektorja ali se udeležili obveznih usposabljanj za imenovanje v naziv. Skupaj se je omenjenih aktivnosti udeležilo 35 zaposlenih.

Med letom so se posamezni javni uslužbenci udeležili tudi drugih oblik izobraževanja (posveti in delavnice s strokovnega področja posameznih inšpekcij). Organizirana so bila tudi posamezna izobraževanja znotraj inšpekcij.

Za vse uslužbence inšpektorata (inšpektorje, nadzornike ter administrativne uslužbence) sta bili organizirani dve skupni izobraževanji. Predmet teh izobraževanj so bile posebnosti s prekškovnega postopka, dostop do informacij javnega značaja, vodenje inšpekcijskih postopkov v skladu z Uredbo u o upravne poslovanju, osebna varnost inšpektorjev, ugotovitve druge stopnje glede odločitev inšpekcije ter predstavitev novosti na področju informacijskega sistema organa. V povprečju se je posamezni uslužbenec inšpektorata v letu 2010 izobraževal 2,9 dni.

2.1.3 Materialni pogoji dela

V letu 2010 je bil posodobljen informacijski sistem inšpektorata, skupaj s programom Lotu Notes. Del investicije je bil namenjen za nakup dodatne računalniške opreme. Za podporo delu inšpektorjev na terenu so bili kupljeni dodatni GPS aparati, mobilni telefoni in fotoaparati. Z nakupom treh rabljenih

avtomobilov je bil posodobljen tudi avtopark službenih vozil. S naprave, da inšpektorji lahko kvalitetno opravljajo vsakdanje delo. Nabavljeni so bili tudi trije rabljeni avtomobili.

2.1.4 Finančna sredstva

Inšpektorat je v Proračunu za leto 2010 imel zagotovljena sredstev v višini 7.323.939,00 EUR. Ta sredstva so bila prenizko določena predvsem pri postavki plače, kar je stalnica zadnjih nekaj let. Ministrstvo za okolje in prostor nam je zagotovilo potrebna sredstva za izplačilo decembrske plače, tako da je veljavni proračun znašal 7.562.167,14 EUR. Konec leta smo razpoložljiva in neporabljena sredstva prerazporedili tako, da je bilo zagotovljeno koristno in racionalno trošenje proračunskih sredstev.

Inšpektorat že več let, žal neuspešno, opozarja na to, da so mu proračunska sredstva odmerjena v pre nizkem znesku. Poleg tega pa se s strani zunanjih presojevalcev poslovanja pojavljajo vedno nove zahteve za različne naloge, ravno tako z na novo sprejeto zakonodajo.

Kljub temu, da ima inšpektorat eno najnižjih proračunskih postavk v primerjavi z drugimi organi v Ministrstvu za okolje in prostor, je kljub temu realiziran večji del načrtovanih aktivnosti. To pa je predvsem posledica izredne gospodarnosti, ekonomičnosti in stroškovne učinkovitosti inšpektorata pri razpolaganju s proračunskimi sredstvi. Ob tem velja poudariti, da Računsko sodišče v preteklih letih ni našlo nobenih nepravilnosti pri finančnem poslovanju inšpektorata. Inšpektorat pa s svojimi prispeva k finančnemu prilivu sredstev v proračun.

3 INŠPEKCIJA ZA OKOLJE IN NARAVO

3.1 PRISTOJNOSTI IN POOBLASTILA

Pooblastila in pristojnosti Inšpekcije za okolje in naravo so opredeljena v naslednjih zakonih in iz njih izhajajočih podzakonskih predpisih:

- Zakon o inšpekcijskem nadzoru (ZIN; Ur. l. RS, št. 56/02 in spremembe)
- Zakon o prekrških (ZP-1; Ur. l. RS, št. 7/2003 in spremembe)
- Zakon o varstvu okolja (ZVO-1-UPB1; Ur. l. RS, št. 39/06 in spremembe),
- Zakon o vodah (ZV-1; Ur. l. RS, št. 67/02 in spremembe),
- Zakon o ohranjanju narave (ZON-UPB2; Ur. l. RS, št. 96/04 in spremembe),
- Zakon o ravnanju z gensko spremenjenimi organizmi (ZRGSO-UPB1; Ur. l. RS, št. 23/05), in njihovi podzakonski akti.

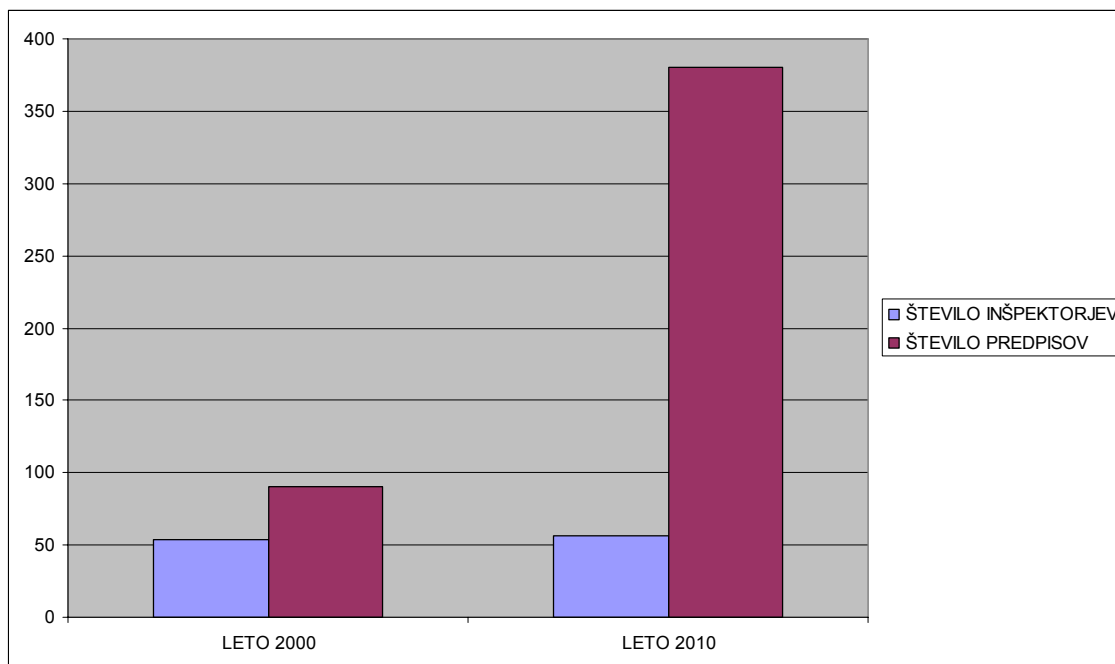
Tudi v letošnjem letu ugotavljamo, da je največji problem, s katerim se sooča Inšpekcija za okolje in naravo, obsežna in vsebinsko zelo raznolika zakonodaja. Vsi zgoraj naštetih zakoni namreč skupaj z velikim številom podzakonskih aktov določajo delovno področje te inšpekcije in s tem hkrati pooblašča in zavezujejo inšpektorje za okolje za nadzor na vseh teh področjih. Izjemno široko področje dela, ki ga morajo kljub delni specializaciji obvladovati inšpektorji, predstavlja neobvladljiv problem, še zlasti v območnih enotah z manjšim številom inšpektorjev. Tega problema ne omili niti v preteklosti uvedena specializacija na področju varstva narave in urejanja voda, ker se s številnimi in pogostimi spremembami obstoječih predpisov ter izdajanjem novih, ne povečuje le število inšpekcijskih zavezancev, temveč se področje nadzora inšpekcije za okolje širi tudi vsebinsko, pri čemer pa ostaja število inšpektorjev ves čas nespremenjeno. V štirinajstih letih delovanja inšpekcije za okolje in naravo inšpektoratu se je obseg nadzora nesorazmerno povečal glede na povečanje števila inšpektorjev za okolje. Količina dela posameznega inšpektorja v letu 2010 glede na število predpisov, ki jih nadzira, se je v primerjavi z letom 1995 povečala za 300%, oz. je moral inšpektor v letu 2010, če je želel nadzirati vse predpise, ki spadajo v njegovo pristojnost, opraviti inšpekcijski nadzor 8,57-krat hitreje kot v letu 1995.

Navedeni izračun o porabi časa inšpektorja velja zgolj v idealnih razmerah oz. ob predpostavki, da je predpis jasen, nedvoumen in razumljiv. Vendar to za predpise na področju varstva okolja največkrat žal ne moremo trditi. Zaradi zapletenega koncepta oblikovanja predpisov in včasih tudi nedoslednih ali celo manjkajočih definicij pojmov, je potrebno veliko časa za seznanitev z vsebino predpisa, da lahko

inšpektor v primeru nespoštovanja predpisanih pravil ravnanja sploh pravilno in zakonito ukrepa. Poleg tega morajo inšpektorji pri nadzoru naprav, ki lahko povzročijo onesnaževanje večjega obsega, zelo dobro poznati obsežne in strokovno zahtevne t.im. BREF dokumente, ki jih morajo predhodno natančno proučiti.

V petnajstletnem obdobju delovanja Inšpekcije za okolje in naravo se je zgodilo vsebinskih sprememb na področju nadzora. Tem spremembam pa niso sledile organizacijske in kadrovske spremembe, ki bi omogočile izvajanje vseh nalog nadzora na vseh področjih in hkrati prispevale k večji učinkovitosti organa. Nujne so torej spremembe v smeri povečanja števila inšpektorjev za okolje in sprememba zakonodaje, ki povečujejo administrativna opravila inšpektorjev.

Slika3: Število inšpektorjev in število predpisov v obdobju 2000 -2010

Povečan obsega dela je inšpektorjem za okolje prinesel tudi vodenje prekrškovnih postopkov.

3.2 ORGANIZACIJA DELA

V Inšpekciji za okolje in naravo je bilo na dan 31.12.2010 zaposlenih 56 inšpektorjev za okolje, in sicer v Uradu glavne inšpektorice direktorica inšpekcije in 1 inšpektor, v območnih enotah pa 54 inšpektorjev. Vsi inšpektorji izvajajo inšpekcijski nadzor na področju varstva okolja, 11 inšpektorjev je specializiranih za delo na področju varstva narave, za delo na področju nadzora gensko spremenjenih organizmov sta strokovno usposobljeni 2 inšpektorici. Za delo na področju nadzora urejanja in zaščite voda je na vsaki območni enoti vsaj en strokovno specializiran inšpektor, ki pa izvaja naloge tudi na področju okolja ali narave.

Zaradi učinkovitega opravljanja nalog inšpekcijskega nadzora ter ustreznega nadziranja celotnega teritorija Republike Slovenije je Inšpektorat RS za okolje in prostor teritorialno organiziran v 8 območnih enotah (OE), in sicer:

OE Celje: obsega teritorij 2.384 km² in na njem prebiva 256.000 prebivalcev kar jo uvršča v tretjo največjo enoto v RS. Območje obsega 8 upravnih enot in dve mestni občini – Celje in Velenje. Območje je izredno vodnato in poplavno ogroženo. Posebnost območja je Regijski park Kozjansko s svojim posebnim režimom in obsežna Natura, območja ki obsegajo Boč, Roglo, Golte, Logarsko dolino in za katere prav tako veljajo posebni režimi. V letu 2010 je bilo v inšpektoratu OE Celje zaposlenih osem inšpektorjev za okolje. Po izobrazbeni strukturi so štirje inšpektorji za okolje kemijski tehnologi, dva sta biologa, en tekstilni tehnolog in en rudarski inženir.

OE Koper: teritorialno pokriva tako imenovano območje »Južne Primorske«, to je območje šestih upravnih enot (Koper, Izola, Piran, Sežana, Postojna, Ilirska Bistrica) oziroma desetih občin (Koper, Izola, Piran, Sežana, Hrpelje-Kozina, Divača, Komen, Postojna, Pivka, Ilirska Bistrica). V okviru OE je organizirana inšpekcijska pisarna v Postojni. Inšpekcijsko delo opravljajo štirje inšpektorji za okolje. Po dogovoru je nadzor na področje narave na območju upravnih enot Sežana, Postojna in Ilirska Bistrica izvajal inšpektor za okolje iz OE Nova Gorica. Pri opravljanju neposrednega inšpekcijskega nadzora je bila v drugi polovici leta aktivno vključena strokovna sodelavka, ki je uspešno zaključila pripravništvo in si pridobiva delovne izkušnje.

OE Kranj: inšpekcijski nadzor izvaja pet inšpektorjev. Trije inšpektorji imajo delovne izkušnje s področja industrije in so na podlagi predhodnih izkušenj specializirani za nadzor določenih skupin dejavnosti. Dva inšpektorja imata delovne izkušnje s področja narave. Eden je specializiran za nadzor na področju varstva narave in varstva voda, ena inšpektorica pa je v letu 2010 izvajala nadzor nad nepravilnim odlaganjem gradbenih odpadkov v naravno okolje, vnos zemeljskih izkopov v tla, investitorjev in gradbenih podjetij. Inšpektorji so specializirani za posamezna področja, kar omogoča večjo strokovnost in kakovostno izvedbo nadzora zavezancev.

OE Ljubljana: teritorialno območje obsega četrtno ozemlja Republike Slovenije, na njem pa živi skoraj tretjina vseh prebivalcev Slovenije. V okviru OE so organizirane tri inšpekcijske pisarne (Domžale, Kočevje, Trbovlje). Naloge inšpekcijskega nadzora izvaja sedemnajst inšpektorice in inšpektorjev za okolje. Od teh jih dvanajst izvaja inšpekcijski nadzor na področju varstva okolja, trije na področju varstva okolja in področju urejanja voda ter gospodarjenja z njimi, en je specializiran za nadzor na področju varstva narave, en pa za nadzor na področju urejanja voda in gospodarjenja z njimi. Na območju OE Ljubljana, ki teritorialno obsega ozemlje 39 občin, opravlja petnajst inšpektorjev nadzor v polnem delovnem času, dva inšpektorja pa v skrajšanem delovnem času.

OE Maribor: obsega koroško in štajersko regijo oziroma 54 od 210 občin Slovenije. Površina OE zajema 3.493,6 km², kar predstavlja 17,23 % državnega ozemlja. Po štetju iz 2002 prebiva na področju OE Maribor 435.007 prebivalcev oziroma 22,14 % celotnega prebivalstva Slovenije. V OE deluje devet inšpektorjev za okolje, ki imajo poleg sedeža enote v Mariboru pisarne še na Ptuj, v Slovenski Bistrici in Dravogradu. Naloge s področja nadzora varstva okolja in urejanja voda izvajajo vsi inšpektorji, dva od njih pa poleg tega tudi naloge nadzora na področju varstva narave. Poleg tega en inšpektor nadzira tudi področje gensko spremenjenih organizmov (v nadaljevanju GSO).

OE Murska Sobota: obsega teritorij 1337 km² in na njem prebiva 122.500 prebivalcev. Območje obsega upravne enote Murska Sobota, Ljutomer, Gornja Radgona in Lendava s skupaj s 27 občinami. V OE Murska Sobota delajo štirje inšpektorji za okolje. Delo v enoti je organizirano delno po območjih nadzora ter delno kot specializacija. Trije inšpektorji izvajajo inšpekcijski nadzor na področju varstva okolja, en pa delno na področju varstva okolja, delno pa kot specialist na področju urejanja voda ter varstva narave. Posebnost OE so vodotoki z nizkim pretokom, kar posledično pomeni velike težave zavezancev z industrijskimi odpadnimi vodami pri zagotavljanju mejnih vrednosti letnih snovi nevarnih snovi po preteku prehodnega roka v letu 2014. V OE je Krajinski park Goričko s svojim posebnim režimom in obsežna Natura 2000 s celotnim Goričkim, celotno območje ob reki Muri, kjer so tudi ekološko pomembna območja in za katere prav tako veljajo posebni režimi.

Posebnost OE Murska Sobota je tudi njena lega glede na to, da meji na tri države (Avstrijo, Madžarsko in Hrvaško). To prinaša določene dodatne obremenitve pri delu inšpektorjev, saj poleg običajnega inšpekcijskega dela prejme OE običajno preko meddržavnih komisij ali drugih institucij, vprašanja (ali prijave) glede določenih inšpekcijskih zavezancev oz. postopkov, na katere je potrebno odgovarjati. Tudi predstavnik madžarske narodne manjšine se pogosto obrača na inšpektorat z vprašanji o vodenih inšpekcijskih postopkih.

OE Nova Gorica: štirje inšpektorji za okolje in naravo opravljajo delo na področju Severne Primorske v 11 občinah (Bovec, Kobarid, Tolmin, Kanal, Brda, MO Nova Gorica, Šempeter-Vrtojba, Miren-Kostanjevica, Renče-Vogrsko, Ajdovščina in Vipava) oz. na področju treh upravnih enot: Tolmin, Nova Gorica in Ajdovščina. Specializacija dela se izvaja na nivoju gospodarskih panog in zakonodaje. Ena inšpektorica je specializirana tudi za nadzor gensko spremenjenih organizmov (GSO), en inšpektor pa

za nadzor na področju narave (Natura 2000, TNP) in urejanja voda. Inšpektor, ki je specializiran za področje narave, opravlja nadzor tudi nad delom območja, ki ga sicer pokriva OE Koper. Vsi inšpektorji so aktivno vključeni v različne ekspertne skupine oz mednarodne projekte ter aktivno sodelujejo pri pripravi različnih akcij in postopkih sprememb zakonodaje

OE Novo mesto: obsega območje jugovzhodne Slovenije, to je Bele krajine, Dolenjske in Posavja. Enota pokriva območje 2.500 km², na katerem živi 176.000 prebivalcev. Gre za območje 7 upravnih enot oziroma 17 občin. V območni enoti delajo štiri inšpektorji. Eden od inšpektorjev je specializiran za področje hlapnih organskih spojin in ozonu škodljivih snovi, eden za področje ohranjanja narave in področje odlaganja odpadkov ter dva za področje urejanja voda. Na ostalih področjih delajo vsi štiri inšpektorji. Ena od posebnosti območne enote je veliko število romskih naselij, na območjih katerih so predvsem pogoste kršitve pravil ravnanja z odpadki. Številni so primeri nedovoljenega zbiranja in razgrajevanja izrabljenih vozil in odpadne električne in elektronske opreme za pripravo kovin za prodajo.

V letu 2010 so bili v vseh območnih enotah začasno zaposleni tudi delavci preko projekta javnih del. Izkazalo se je, da so bili ti delavci v veliko pomoč pri delu inšpektorjev za okolje, posebej pri izvajanju administrativnih del ter različnih akcij nadzora. Na žalost pa je vsem tem delavcem konec leta poteklo delovno razmerje.

3.2.1 Načrtovanje dela

Načrtovanje je proces postavljanja ciljev in definiranje ustreznih poti in potrebnih aktivnosti za uspešno doseganje zastavljenega. S čimbolj natančnim in časovno pravočasnim načrtovanjem letnega dela lahko zagotavljamo učinkovit, transparenten in odgovoren način dela.

Izvajanje del in nalog inšpekcijskega nadzora poteka v skladu z letnim načrtom dela katerega sestavni del je tudi program dela. Potreba po načrtovanem in organiziranem delu na področju nadzora je izražena tako v Priporočilu Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. 4. 2001 o minimalnih kriterijih za okoljsko inšpekcijo v državah članicah prav tako pa tudi v Zakonu o inšpekcijskem nadzoru. Na ta način želimo zagotoviti učinkovit, transparenten in odgovoren način dela.

Letni načrt dela temelji na ugotovitvah nadzora preteklega obdobja, številu inšpekcijskih zavezancev in vsebinskih obveznostih, ki izhajajo iz predpisov. Pomemben vpliv na letni načrt ima tudi kadrovska zasedba.

Z letnim načrtom so določene prioritete dela, ki se v obliki treh kategorij uvedene tako na področja nadzora kot tudi na konkretne inšpekcijske zavezance. Izoblikovani so bili kriteriji za razvrščanje inšpekcijskih zavezancev v tri različne kategorije, ki temeljijo na velikosti vira onesnaževanja in na tveganju za okolje, ki ga dejavnost takega vira povzroča. S pomočjo računalniške aplikacije se vsako leto izdelava program dela s konkretnim seznamom inšpekcijskih zavezancev razvrščenih po kategorijah, ki so predmet inšpekcijskega nadzora v tekočem letu. Področja, ki so razvrščena v prvo in drugo prioriteto so obravnavana prednostno, tretja prioriteta pa je namenjena nadzoru okoljsko manj problematičnim zadevam. Izvajanje programa dela se spremlja tedensko. Analiza dela pa se opravi mesečno. Redni pregledi predstavljajo osnovo inšpekcijskega nadzora zavezancev na terenu in niso posledica prijav ali akcij nadzora, temveč so načrtovani vnaprej. Pri načrtovanju želimo zagotoviti, da vsaj 60% aktivnosti predstavlja načrtovano delo. Osnovo predstavljajo podjetja razvrščena v tri prioritete kategorije-razrede, iz katerih izhaja tudi letna obveznost inšpekcijskega pregleda (kategorija 1: enkrat letno, kategorija 2: enkrat na dve leti, enkrat na tri ali več let). Oblika rednega dela so tudi akcije nadzora s katerimi se želi na območju cele države sočasno preveriti izvajanje določene predpisane obveznosti. Na tak način hitro in v kratkem času pridobimo informacijo o stopnji implementacije določenih zahtev predpisa na območju cele države. Istočasno tak način dela prispeva k poenotenju dela in k večji preglednosti stanja, poleg tega pa kaže na pomanjkljivosti tega področja. Izkazalo se je, da so akcije nadzora, kot ena od oblik rednega dela, koristne in učinkovite. Akcije nadzora, ki so bile izvedene v letu 2010, so razvidne iz tabele 3.

Tabela 3: Akcije nadzora v letu 2010

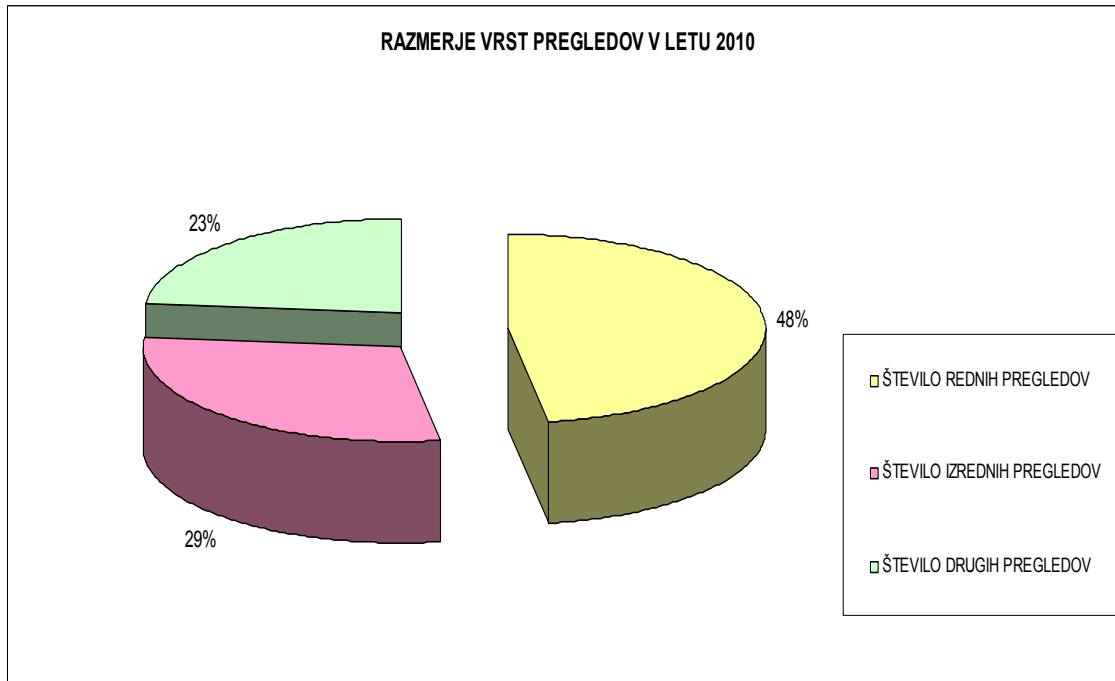
Zap. številka	Akcije nadzora	Področje	Izvedba
1.	Akcija odkrivanja novih inšpekcijskih zavezancev na področju okolja	Okolje	Celo leto 2010
2.	Akcija nadzora vožnje v naravnem okolju	Okolje	13. – 28. februar 2010
3.	Akcija nadzora rabe vode za zasneževanje smučišč	Voda	Marec 2010
4.	Akcije nadzora čezmejnega pošiljanja odpadkov	Okolje	Marec, april, junij, oktober 2010
5.	Akcija nadzora nad odlagališči ter izvajalci javnih služb zbiranja in prevoza odpadkov	Okolje	Obdobje april – oktober 2010
6.	Akcija nadzora nad ravnanjem in načini varstva prosto živečih živalskih in rastlinskih vrst	Narava	Obdobje maj – avgust 2010
7.	Akcija nadzora rabe vode za vzrejo vodnih organizmov	Voda	Julij, avgust 2010
8.	Akcija nadzora rabe vode za male hidroelektrarne, mline in žage	Voda	Julij, avgust 2010
9.	Akcija nadzora uporabe organskih topil v kemičnih čistilnicah	Okolje	Obdobje julij – september 2010
10.	Akcija nadzora uporabe HOS pri upravljavcih naprav	Okolje	Obdobje julij – oktober 2010
11.	Akcija nadzora varovanih območij	Narava	Obdobje julij – september 2010
12.	Akcija nadzora nad ravnanjem z odpadno električno in elektronsko opremo	Okolje	Oktober, november 2010
13.	Akcija nadzora nad ravnanjem z ladijskimi odpadki	Okolje	Oktober, november 2010
14.	Akcija nadzora nad ravnanjem z izrabljenimi gumami	Okolje	November 2010
15.	Akcija nadzora nad ravnanjem z odpadnimi nagrobnimi svečami	Okolje	November 2010
16.	Akcija nadzora nad trgovino s kavjarjem	Narava	December 2010

Izredni pregledi se izvajajo kot odziv na prejete prijave in pobude. Ker števila prijav ni mogoče predvideti in tudi števila teh pregledov ni možno vnaprej načrtovati, je porabo časa, potrebnega za take aktivnosti, ocenjena glede na porabljen čas v preteklih let. Število prejetih prijav, pobud in zahtev za razna poročila se iz leta v leto povečuje, njihova vsebina pa je različna tako po vsebini kot tudi po zahtevnosti. Glede na določilo prvega odstavka 24. člena Zakona o inšpekcijskem nadzoru, da mora inšpektor obravnavati prijave, pritožbe, sporočila in druge navedbe iz svoje pristojnosti, so bila za obravnavo zadev, v razumnem času, izoblikovani kriteriji za obravnavo prejetih prijav. V najvišjo prioriteto obravnave sodijo:

- zadeve pri katerih obstaja nevarnost za zdravje ljudi, za javni red in mir, za javno varnost ali za premoženje večje vrednosti;
- odgovori: Varuhu človekovih pravic, poslancem, ministrstvu, Državnemu zboru, Računskemu sodišču, Komisiji za preprečevanje korupcije, Inšpekciji za javno upravo idr.;
- prijave v primerih, ko gre za onesnaževalce iz I. kategorije programa dela;

- prijave v primerih, ko se vsebina prijave nanaša na delovno področje iz I. kategorije programa dela;
- odgovori nevladnim organizacijam.

Slika 4: Razmerje med rednimi, izrednimi in drugimi pregledi v letu 2010

3.2.2 Mednarodno sodelovanje

Na področju mednarodnega sodelovanja so inšpektorji za okolje vključeni v delovanje mednarodne organizacije IMPEL za izvajanje in uveljavljanje okoljske zakonodaje. To je organizacija evropskih institucij pristojnih za izvajanje in uveljavljanje okoljske zakonodaje, katere osnovni cilj je širjenje uporabe uveljavljene dobre prakse s pomočjo izmenjave informacij in promocija preizkušenih postopkov pri izvajanju zakonodaje in pri usposabljanju na področju nadzora. Nov organizacijski okvir je organizacija dobila v letu 2007, ko je iz neformalne organizacije postala formalna organizacija. Organizacijo v državi članici predstavljajo nacionalni koordinatorji, ki se sestajajo dvakrat letno na generalni skupščini, ki jo organizira država predsedujoča EU. V okviru organizacije se vsako leto izvedejo številni projekti, v katerih sodelujejo tudi inšpektorji za okolje inšpektorata. Inšpektorji Inšpekcije za okolje in naravo so v letu 2010 sodelovali v naslednjih projektih IMPEL organizacije:

IRI (IMPEL Review Initiative)

To je projekt, ki je doživel že številne izvedbe v državah članicah in se je povsod izkazal kot izredno učinkovito orodje za izboljšanje organizacijske strukture in učinkovitosti. Osnovni namen projekta je notranja presoja organiziranosti organa s pomočjo izkušenih strokovnjakov s področja dela iz različnih držav članic. Sodelovanje v tem projektu prinaša hitro in strokovno pomoč v izboljšanju organizacije in delovanja ter udeležencem daje nasvet in ne inštrukcije. Delo poteka v projektni skupini, ki šteje največ 7 članov, ki v odprtem dialogu preverijo delovanje organa oz. inštitucije. Revizija poteka na podlagi vprašalnika, ki zelo natančno in poglobljeno obravnava vse temeljne procese inšpekcijskega organa. Zelo velik poudarek je predvsem na področje vodenja in planiranja delovnih procesov. Izjemna prednost tega projekta je, da si ne glede na določeno vsebino vprašalnika, vsaka sodelujoča država priredi izvedbo projekta na sebi lasten način. Slovenija se je kot dvanajsta izmed držav članic organizacije IMPEL odločila za izvedbo tega projekta. Projekt IRI Slovenija je bil izveden v dveh delih, in sicer je v mesecu marcu lanskega leta potekal pripravljalni sestanek vodje projektne skupine s predstavniki Inšpekcije za okolje in naravo. Na tem sestanku so bila določena izhodišča, pogoji in način izvedbe projekta. Sama izvedba projekta je potekala med 15. in 18. junijem v prostorih Inšpektorata RS za okolje in prostor (IRSOP) v Ljubljani.

Obravnavane so bile naslednje teme:

- opis sistema varstva okolja v Sloveniji in organov, ki opravljajo naloge na področju varstva okolja (Ministrstvo za okolje in prostor, Agencija RS za okolje, inšpektorat);
- predstavitev organizacije, nalog in ciljev inšpektorata;
- predstavitev delovnega področja, pristojnosti in delovanja Inšpekcije za okolje in naravo.

Projektna skupina je v svojem poročilu izpostavila dobro prakso, ki je uveljavljena v Sloveniji ter opozorila kje so možne izboljšave in napredek. Opozorili so na nesorazmernost kadrovske zasedbe in zakonodajnim področjem. Skupna ugotovitev je, da se dela in naloge Inšpekcije za okolje in naravo izvajajo s skladu s Priporočili EK o minimalnih kriterijih za inšpekcijski nadzor (RMCEI). V skladu s projektnimi pogoji je bilo poročilo predstavljeno na zasedanju Generalne skupščine IMPEL novembra 2010 v Bruslju, ki je soglasno sprejela poročilo o izvedenem IRI projektu v Sloveniji. Ob tem je bila izražena javne pohvale o izvedbi projekta.

IMPEL-TFS Enforcement Actions

Kot samostojna veja deluje v okviru *IMPEL network* *IMPEL-TFS mreža (European Network for Implementation nad Enforcement of Environmental Law – Transfrontier Shipment of Waste)*, ki je bila ustanovljena zaradi zelo specifičnih problemov pri nadzoru čezmejnega pošiljanja odpadkov. Pod njenim okriljem poteka med drugimi projekti tudi »*IMPEL-TFS Enforcement Actions project*«, v katerega je sedaj vključenih že 27 držav. Koordinacijsko delo za Slovenijo opravlja inšpektorata. Pri nadzoru poleg Inšpekcije za okolje in naravo sodelujejo tudi predstavniki Agencije RS za okolje (v nadaljevanju ARSO), predstavniki carinskih organov in policije.

Easy tools

Glavni cilji tega projekta so naslednji:

- izdelava meril za oceno tveganja, določanje vrednosti in uporabnosti teh meril v postopku načrtovanja inšpekcijskega nadzora;
- priprava uporabniku prijaznega programa za izvedbo ocene tveganja, ki temelji na naprednih informacijskih tehnologijah in bo dostopen z internetne strani organizacije IMPEL;
- priprava zaključnega poročila ter navodil za izvajanje ocene tveganja.

Predvidoma se bo projekt zaključil konec leta 2011.

Vsa zaključna poročila o izvedenih projektih v letu 2010 so objavljena na spletnih straneh IMPEL mreže in sicer na spletnem naslovu: <http://ec.europa.eu/environment/impel/index.htm>

3.3.3 Inšpektorski informacijski sistem (OIS)

Tudi v letu 2010 so inšpektorji pri svojem delu uporabljali informacijski sistem OIS, ki je namenjen organizaciji in sprotne spremljanju dela inšpektorjev. Poleg tega zagotavlja preglednost in kontinuiteto inšpekcijskega nadzora posameznega zavezanca ter bistveno prispeva k učinkovitosti nadzora. Na podlagi podatkov iz informacijskega sistema se za interno uporabo opravljajo različne analize (število pregledov, število ukrepov, itd.), ki so pokazatelji kako uspešno je delo posameznega inšpektorja ter posledično tudi delo celotne inšpekcije. V letu 2011 bo informacijski sistem doživel manjšo prenovno, s katero želimo, da bi bil inšpektorjem še bolj prijazen.

3.2.4 Zakonodajni postopek

Oblikovanje posameznega predpisa in njegova uveljavitev oziroma uporaba v praksi je proces, v katerem naj bi imeli pomembno vlogo tudi nadzorni organi, saj lahko tako pripravljalec predpisa, kot zakonodajalec, predvsem z njihove strani pridobiva verodostojne podatke o ustreznosti in učinkovitosti predpisa ter stopnji in obsegu njegove implementacije. Inšpekcija bi torej morala imeti kot organ, ki predpise neposredno uporablja, v tem procesu vidno vlogo, saj lahko zagotavlja povratne informacije s terena. Žal pa ugotavljamo, da kljub aktivnemu vključevanju v zakonodajni proces, s predlogi, katerih

namen je izboljšanje stanja v okolju in naravi ter opozorili o nedorečenosti in nedoslednosti v besedilih veljavnih predpisov, naša prizadevanja večinoma niso uspešna. Bistvenih sprememb na tem področju v večjem obsegu namreč še nismo dosegli. Besedila predpisov so pogosto nedosledna, v njih je marsikaj nedorečenega, nemalokrat pa ne vsebujejo niti opredelitve osnovnih pojmov ter tako omogočajo zelo različna tolmačenja posameznih določb. Slednja pa posredno prispevajo k (ne)učinkovitosti inšpekcijskega nadzora, kar v javnosti prevečkrat ustvarja vtis neprizadevnosti in ravnodušnosti inšpektorjev. V letu 2010 so inšpektorji za okolje s pripombami in komentarji sodelovali pri pripravi 10 predpisov (različne uredbe na področju ravnanja z odpadki, odvajanju in čiščenju komunalne in padavinske vode, itd.). Njihove pripombe in predlogi so bili upoštevani le v manjši meri (npr. Uredba o ravnanju s komunalnimi odpadki, Uredba o odvajanju in čiščenju komunalne in padavinske odpadne vode), večji del pa so jih pripravljavci predpisov spregledali oziroma jih očitno niso šteli za utemeljene. Priprava pripomb na osnutke predpisov zahteva razmeroma veliko pozornosti in truda, zato glede na vse navedeno razmišljamo, da bi tovrstno sodelovanje opustili, če se naš vpliv na končno vsebino predpisov v kratkem času ne bo bistveno povečal. Veliko pridobitev v zvezi s pripravo pripomb in predlogov na osnutke predpisov pa je sicer v lanskem predstavljal tudi uvedba delovnega mesta pravnika v okviru Inšpekcije za okolje in naravo.

3.2.5 Sodelovanje z drugimi organi

Sodelovanje z drugimi inšpekcijskimi organi je bilo predvsem v smislu odstopanja zadev in izmenjav informacij v skladu z določili Zakona o inšpekcijskem nadzoru. Področja, kjer je obstoječ način sodelovanja potrebno še izboljšati, je področje vnašanje gradbenih odpadkov, skupaj z zemeljskimi izkopi, na kmetijsko oziroma gozdno zemljišče, vključno s posegi na zavarovanih območjih (kmetijska in gozdna inšpekcija), obratovanje gostinskih lokalov in SEVESO področje (inšpekcija varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami ter ostale pristojne inšpekcije).

V sklopu regijskih koordinacij je bilo sodelovanje dobro, Inšpekcija za okolje in naravo se je glede na problematiko vključevala v posamezne akcije. Kot zelo učinkovita se je izkazala skupna in sočasna obravnava nezakonitih ravnanj zavezancev v primerih nasipanja zemeljskega izkopa zaradi agromelioracije zemljišč, ko zavezanci praviloma pričnejo z agromelioracijskimi deli še preden pridobijo dovoljenja po predpisih s področja varstva okolja in Zakona o kmetijskih zemljiščih. Izkazalo se je, da je s sočasno izvedenimi nadzori problematičnih zavezancev s strani pristojnih inšpekcij in ukrepanjem, zagotovljena hitrejša in učinkovitejša vzpostavitev zakonitega ravnanja.

V okviru projekta IMPEL-TFS Enforcement Acton II so bile v sodelovanju s Carino, Policijo in ARSO izvedene naključne akcije preverjanja pošiljk odpadkov na mejnih prehodih Gruškovje, Obrežje, Šentilj, Pince (tovorni promet), Luka Koper (pomorski promet) ter na ranžirni postaji v Zalogu (železniški promet). Izvedena je bila tudi koordinirana akcija nadzora prevoza pošiljk odpadkov na avtocestnih odsekih v smeri Dolenjske (počivališče Ljubljana Barje) in v smeri Štajerske (počivališče Lukovica) ter ob regionalni cesti Postojna – Ilirska Bistrica (počivališče Ribnica in počivališče Rakitnik).

Delovna skupina, sestavljena iz predstavnikov nadzornih organov (IRSOP, Carina in Policija) je pripravila postopkovnik za izvajanje nadzora na področju čezmejnega pošiljanja odpadkov. Namen postopkovnika je nuditi pomoč in podporo pri enotni razlagi predpisov nadzornim organom, olajšati in izboljšati sodelovanje med nadzornimi organi ter natančno določiti pristojnosti in naloge posameznih nadzornih organov ter način ukrepanja pri odkritju nezakonitih pošiljk odpadkov. Poleg postopkovnika je delovna skupina v sodelovanju s predstavniki MOP v mesecu novembru izvedla izobraževanje za nadzorne organe. Cilj delovne skupine pa je tudi priprava kataloga odpadkov ter izboljšanje zakonodaje na področju čezmejnega pošiljanja odpadkov.

Nadaljevalo se je sodelovanje z Agencijo RS za okolje (v nadaljevanju ARSO), predvsem v smislu izmenjav podatkov in strokovnih stališč na posameznih delovnih sestankih.

3.2.6 Izobraževanje inšpektorjev

Izobraževanje se izvaja na podlagi letnega načrta izobraževanja, ki vključuje izobraževanja tako v tujini kot doma. V tujini so se posamezni inšpektorji izobraževali na raznih področjih dela v okviru delavnic oziroma strokovnih konferenc, ki so organizirane pod okriljem organizacije IMPEL. Aktivno smo bili vključeni v IMPEL – TFS program izmenjave inšpektorjev na področju čezmejnega pošiljanja

odpadkov (izmenjava v Nemčiji) z namenom izmenjave izkušenj in dobrih praks na področju nadzora čezmejnih pošiljk odpadkov.

V letu 2010 je potekalo izobraževanje s področja čezmejnega pošiljanja odpadkov, ki je bilo namenjeno predstavnikom organov, ki izvajajo nadzor nad čezmejnimi pošiljanjem odpadkov (IRSOP, Carina, Policija ter Agencije RS za okolje kot pristojni organ za izdajo soglasij). Izobraževanja se je udeležilo približno 60 udeležencev, ki so se seznanili z zakonodajo, glavni poudarek izobraževanja pa je bilo delo na praktičnih primerih. Inšpektorji za okolje so sodelovali tako pri pripravi in izvedbi izobraževanja kot tudi kot udeleženci. Izobraževanje so udeleženci ocenili kot zelo uspešno.

V okviru projekta izmenjave inšpektorjev sta se v mesecu oktobru izmenjave v Nemčiji udeležila predstavnik IRSOP ter predstavnik Policije. Namen projekta je izmenjava izkušenj in dobre prakse pri izvajanju nadzora nad čezmejnimi pošiljanjem odpadkov. Izmenjava je trajala štiri dni in je potekala v glavnem na terenu s predstavniki nemških nadzornih organov.

Izvedeno je bilo tudi interno izobraževanje inšpektorjeva za nadzor na področju CITES, ki smo ga izvedli s pomočjo svojih sodelavcev in uprave Krajinskega parka Sečoveljske soline.

3.3 SPLOŠNE UGOTOVITVE PRI DELU

Zaključno poročilo mednarodne skupine ekspertov s področja organiziranja in izvajanja inšpekcijskega nadzora je sicer pokazalo, da Inšpekcija za okolje in naravo naloge inšpekcijskega nadzora izvaja povsem skladno s Priporočilom Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. april 2001 o minimalnih kriterijih za okoljsko inšpekcijo v državah članicah (v nadaljevanju RMCEI). So pa opozorili na nesorazmerje med obsegom dela in kadrovsko zasedbo, potrebo po učinkovitejšem enotnem informacijskem sistemu varstva okolja in potrebo po vzpostavitvi formalne komunikacije z občinskimi nadzornimi službami.

Ponovno želimo poudariti, da le z inšpekcijskim nadzorom ni možno uspešno uveljavljati zakonodaje zato je nujno aktivirati tudi druge mehanizme, ki bodo pripeljali do uspešne implementacije. Obstoječa zakonodaja tudi ne vsebuje mehanizmov, ki bi deležnike motivirala k izvajanju predpisanih norm, manjkajo tudi inštrumenti s katerimi bi preprečili finančno breme države v primeru zlorabe predpisov ali bankrota podjetij. Številne možnosti izboljšanja učinkovitosti dela in prenosa dobrih praks daje tudi mednarodno sodelovanje. Vendar pa realizacija pridobljenih informacij in izkušenj ni možna brez ustreznih in zadostnih kadrov. Ugotavljamo, da z obstoječo kadrovsko zasedbo ni možno več zagotavljati inšpekcijskega nadzora na vseh področjih, za katera zakoni in podzakonski predpisi pooblašajo inšpektorje za okolje. Izjemno široko področje dela, ki ga morajo kljub delni specializaciji obvladovati inšpektorji, predstavlja, še zlasti v območnih enotah z manjšim številom inšpektorjev, neobvladljiv problem. V zaključku letnega poročila za leto 2009 smo podobno kot že v letnem poročilu za leto 2008 izpostavili predloge za rešitev opisane situacije:

- prenesti pristojnosti nadzora ravnanja z odpadki, ki po izvoru nastajajo v gospodinjstvu vključno z gradbenimi, na občinski nivo;
- v Zakon o varstvu okolja nedvoumno vnesti razmejitve pristojnosti med državnimi in občinskimi nadzornimi organi
- pooblastiti izvajalce javne službe urejanja voda za izvajanje izvršilnih postopkov inšpektorjev za okolje;
- vzpostaviti v delovanje rečno nadzorno službo s polnimi pooblastili;
- vzpostaviti delovanje naravovarstvene nadzorne službe s polnimi pooblastili;
- urediti "informacijski sistem okolja", na način, kot je predpisan v 105. členu ZVO-1

Po ponovnem pregledu lahko ugotovimo, da se noben od teh predlogov tudi v letu 2010 ni realiziral. Inšpekcijsko delo postaja vedno bolj izpostavljeno raznim pritiskom, verbalnim in fizičnim grožnjam ter stresno in kot tako ima lahko škodljive posledice na zdravje zaposlenih. kar ima negativne posledice tudi na zdravje. Glede na zelo velika pooblastila, ki jih ima inšpektor, vključno s pooblastili v prekrškovnem postopku z zelo visokimi kaznimi, se postavlja tudi vprašanje zagotavljanja primerne osebne varnosti na delovnem mestu. Med težave, na katere opozarjamo že nekaj let, sodi tudi zakonodaja, ki je zelo zahtevno napisana, v marsičem nedorečena in nejasna. To posledično dopušča različna tolmačenja, kar povzroča nemalo težav pri njeni uveljavitvi. Nemogoča postaja situacija, ko mora praktično en inšpektor obvladati vsa področja, ki so tudi po strokovni plati med seboj zelo različna. V zadnjih letih ugotavljamo povečan trend vstopanja odvetnikov v postopke kot pooblaščenici

zavezancev, kar pomeni dodatno zahtevnost glede vodenja postopkov, kakor tudi zavlačevanje postopkov.

S sloganom »prijazna e-uprava« in s hitro možnostjo registracije dejavnosti kar preko spleta, so ukinjene nekatere pomembne varovalke, ki bi pripomogle k večji usklajenosti oz. uveljavitvi zakonodaje na področju varstva okolja in narave. Stanje pa kaže, da se predpisi s tega področja slabo upoštevajo v gradbenih upravnih postopkih. Dogaja se namreč, da tudi na novo zgrajenih objektih in napravah z vsemi predpisanimi dovoljenji po predpisih o graditvi objektov, zakonodaja s področja okolja in narave ni upoštevana.

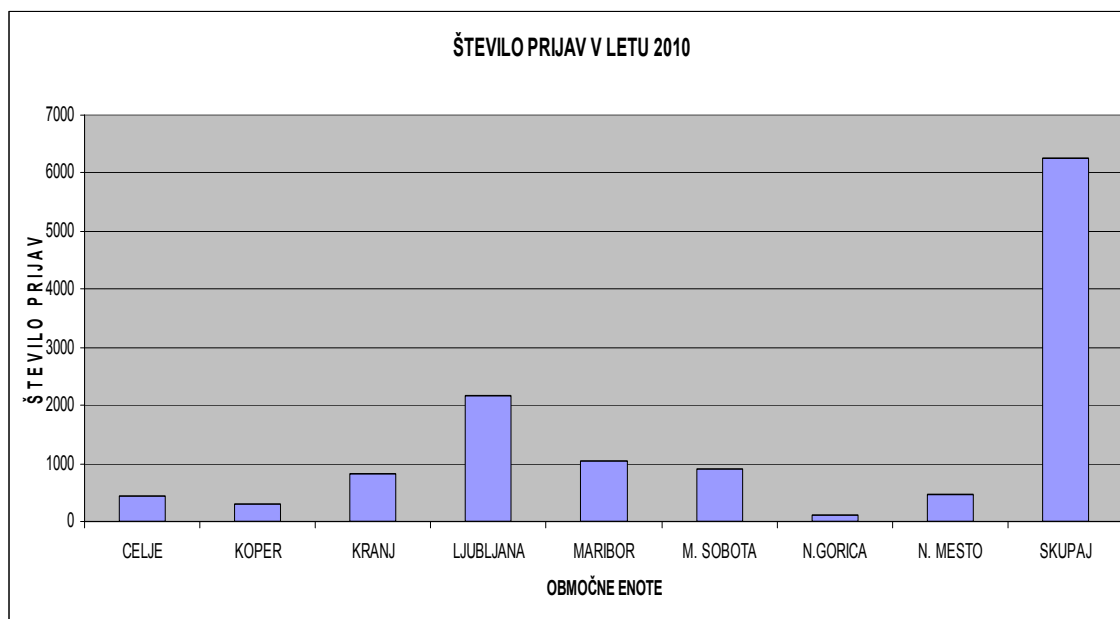
3.3.1 Inšpekcijski postopek

Že nekaj let opažamo izrazito povečan letni pripad vlog (prijav, zahtevkov po komentiranju predpisov z delovnega področja inšpekcije za okolje in drugih dopisov), na katere pa vlagatelj, v predpisanem 15 dnevnom roku, ni mogoče odgovoriti. V letu 2010 je Inšpekcija za okolje in naravo skupno prejela 6272 prijav, ki so se nanašale na domnevne nepravilnosti iz področja:

- ravnanja z odpadki (protipravno odlaganje odpadkov v okolju, vnos odpadkov -zemeljskega izkopa v tla);
- čezmerne emisije snovi v zrak iz malih kurilnih naprav;
- čezmerne emisije hrupa v okolje;
- svetlobnega onesnaževanja;
- posege na priobalna zemljišča vodotokov in v območja Natura 2000
- opravljanje dimnikarskih storitev.

V primerjavi z letom 2009 (3684 prijav) se je število prijav povečalo za 70%, kar je verjetno tudi posledica izvedene pomladanske čistilne akcije »Očistimo Slovenijo«.

Slika 5: Število prijav v letu 2010

Več kot četrtina prejetih prijav z zahtevo po ukrepanju se je nanašala na domnevne nepravilnosti z delovnega področja in pristojnosti občinskih inšpekcij (nepravilnosti v zvezi z odvajanjem komunalne in padavinske vode, odvozom in odlaganjem komunalnih odpadkov, z neurejenostjo javnih površin, sečnjo dreves v parkih..). Te prijave so bile poslane v obravnavo pristojnim organom in službam. Približno enako število prijav je bilo prejetih s strani dimnikarskih podjetij, ki so se nanašale predvsem na onemogočanje dostopa do kurilnih naprav. Prijavitelji se zelo pogosto obračajo na novinarje, varuha človekovih pravic, ministrstvo ali poslance kar posledično pomeni, da takšne prijave zahtevajo prednostno obravnavo. V večini primerov pa se izkaže, da gre za reševanje skrhanih medsosedskih odnosov ali pa za zadeve, ki niso v pristojnosti reševanja inšpekcije za okolje in naravo.

Tabela 4: Število odgovorov na prejeta vprašanja in pobude v letu 2010

Institucije	Število odgovorov
Varuh človekovih pravic	10
Ministrstvo (MOP)	12
Ministri	6
Poslanska vprašanja	20
Urad predsednika RS	0
Državno tožilstvo	0
Policija	7
Novinarji in druge stranke	162

Na podlagi analize stanja ugotavljamo, da smo načrtovano število inšpekcijskih pregledov za leto 2010 dosegli, nismo pa v celoti izpolnili načrtovanega obsega dela. Devet odstotno odstopanje realizacije načrtovanega dela kot ga določa računalniška aplikacija Program dela v kateri so določeni inšpekcijski zavezanci, ki jih je potrebno v določenem letu pregledati, gre predvsem na račun povečanja števila prijav, daljšega bolniškega staleža nekaterih inšpektorjev ter upokojevanja inšpektorjev. Število inšpekcijskih pregledov, opravljenih na osnovi prijav, beležimo kot izredne preglede, kar je razvidno iz spodnje tabele. V rubriki drugi pregledi beležimo zaslišanja strank, preglede predpisanih evidenc v inšpekcijskih in prekrškovnih postopkih v primerih, ko ogled na terenu ni bil opravljen. Velik delež drugih pregledov je vezan na uvedene postopke zaradi prijav, v katerih so inšpektorji odločali tudi zaradi ekonomičnosti postopka po skrajšanih postopkih brez ogleda na terenu.

Tabela 5: Številčni podatki o delu inšpektorjev za okolje v letu 2010

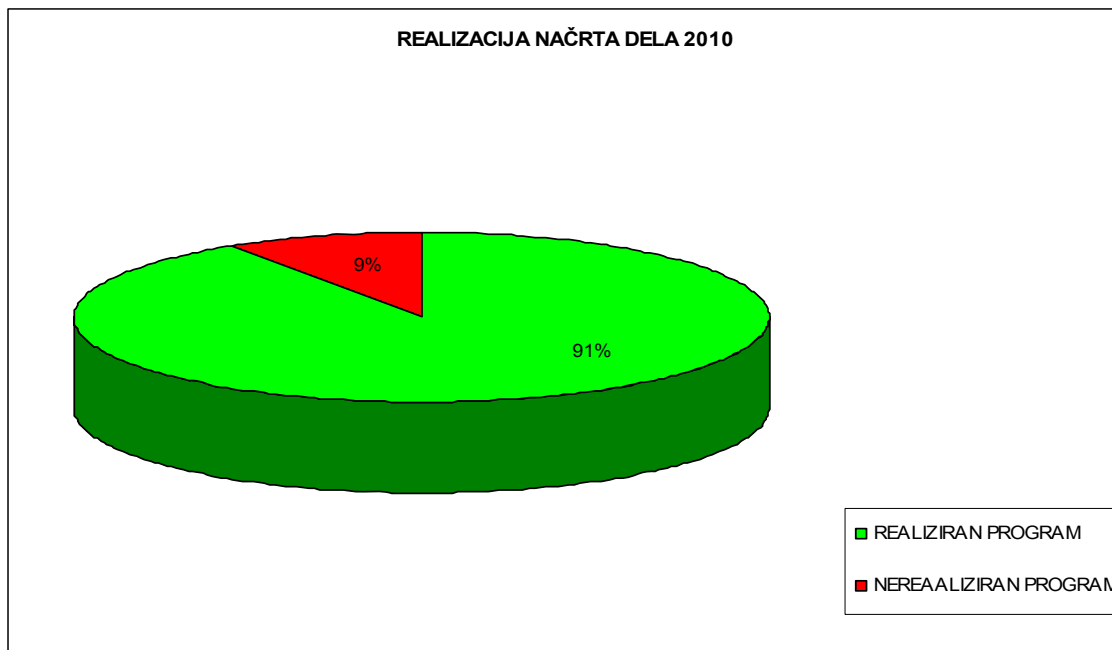
OBMOČNA	ŠTEVILO	ŠTEVILO PREGLEDOV			ŠTEVILO UKREPOV		
		ENOTA	INŠPEKTORJEV	REDNI	IZREDNI	DRUGI	ZIN*
CELJE	7		511	253	164	407	88
KOPER	4		124	193	183	110	27
KRANJ	5		238	112	136	124	91
LJUBLJANA	17		1050	370	296	699	221
MARIBOR	9		744	699	368	543	177
M. SOBOTA	4		160	143	283	147	133
N.GORICA	4		225	109	63	163	29
N. MESTO	4		165	100	82	88	56
SKUPAJ	54		3217	1979	1575	2281	822

*ukrepi v inšpekcijskem postopku; ** ukrepi v prekrškovnem postopku

Tabela 6: Realizacija Programa dela 2010

	I. PRIORITETA	II. PRIORITETA	III. PRIORITETA	SKUPAJ
PLAN	565	703	745	2013
REALIZACIJA	552	647	631	1830
ODSTOTEK	97,7	92,03	84,7	90,91

Slika 6: Realizacija Programa dela 2010

V zvezi z izrečenimi inšpekcijskimi ukrepi je bilo skupno podanih 65 zahtev za pravno varstvo, od katerih o 22 vlogah še ni bilo odločeno.

Tabela 7: Število zahtev za pravno varstvo v letu 2010

Število zahtev za pravno varstvo	Število ugodenih zahtev	Število zavrženih zahtev	Število zahtev, o katerih še ni bilo odločeno
65	13	30	22

V izvršilnih postopkih so inšpekcijski zavezanci v 96 primerih sami izpolnili odrejene obveznosti in je bil postopek zaključen brez uporabe prisilnih sredstev, le na podlagi sklepa o dovolitvi izvršbe. V zvezi z 28 odločbami je bila opravljena izvršba po drugi osebi (med njimi tudi odstranitev 10 ton nevarnih odpadnih barv in muljev iz proizvodnje v Šempetru pri Gorici), v zvezi z 91 odločbami pa izvršba s prisilitvijo, z uporabo denarne kazni. Izdanih je bilo še 42 posebnih odločb na podlagi drugega oziroma petega odstavka 157a. člena ZVO-1, pri čemer lahko v zvezi s prvimi, glede na njihov namen ugotovimo, da gre vsebinsko pravzaprav za izvršbe po drugi osebi (odstranitev nedovoljeno odloženih odpadkov).

Tabela 8: Izpolnjevanje oziroma izvrševanje odločb v letu 2010

Območna enota	Število odločb, katerih obveznosti so zavezanci izpolnili sami	Število izvršilnih postopkov po drugi osebi	Število izvršilnih postopkov z denarno prisilitvijo	Število postopkov po 157a. členu Zakona o varstvu okolja
---------------	--	---	---	--

CELJE	1	0	4	0
KOPER	5	4	4	0
KRANJ	0	1	16	0
LJUBLJANA	11	2	24	1
MARIBOR	57	19	25	34
MURSKA SOBOTA	5	1	1	6
NOVA GORICA	9	2	8	0
NOVO MESTO	7	0	9	2
SKUPAJ	96	28	91	42

3.3.2 Prekrškovni postopek

Z uveljavitvijo Zakona o prekrških (Uradni list RS, št. 7/03), ki se je začel uporabljati z začetkom leta 2005, sta se vsebina in obseg dela inšpektorjev za okolje močno spremenila oziroma razširila. Na podlagi drugega odstavka 45. člena tega zakona so namreč upravni in drugi državni organi, ki izvajajo nadzorstvo nad izvrševanjem zakonov in uredb, s katerimi so določeni prekrški, torej tudi IRSOP, med drugimi, postali prekrškovni organi.

Prekrškovni organi odločajo v postopkih za prekrške prekrškovnega organa oziroma t. im. hitrih postopkih, ki se začnejo po uradni dolžnosti ali z vložitvijo pisnega predloga oškodovanca, državnega tožilca ali državnega organa, nosilca javnih pooblastil ali samoupravne lokalne skupnosti. V primeru ugotovljene storitve prekrška se storilcu izreče globa, vendar pa lahko pooblaščen uradna oseba prekrškovnega organa namesto izreka sankcije kršitelja zgolj opozori, če je storjeni prekršek neznatnega pomena in če oceni, da je glede na pome

Na podlagi četrte alineje prvega odstavka 157. člena ZVO-1, ima inšpektor, če pri opravljanju nalog inšpekcijskega nadzora ugotovi, da je kršen zakon, drug predpis ali da naprava ali obrat ne delujeta v okviru dovoljenja, izdanega na podlagi tega zakona, pravico in dolžnost odrediti izvedbo kontrolnega monitoringa. Pravna podlaga za tak ukrep pa je posredno tudi peta alineja prvega odstavka 32. člena ZIN. V letu 2010 so inšpektorji za okolje odredili izvedbo kontrolnega monitoringa v devetih primerih in sicer največkrat v obliki meritev hrupa v okolju, poleg tega pa še kot analizo zemeljskega izkopa, izredni monitoring odpadnih voda, meritve vrednosti pH, meritve emisije snovi v zrak, analizo kvalitete vode ter kot analizo blata iz čistilnih naprav. Za izvedbo teh ukrepov je bilo v lanskem letu porabljenih 4.163,59 €.

Eden od ciljev plana dela 2010 je bilo tudi odkrivanje novih inšpekcijskih zavezancev. Namen tega je v sistem rednega inšpekcijskega nadzora vključiti nove inšpekcijske zavezance, ki do sedaj še niso bili vključeni vanj, pa bi morali biti. Poleg tega s tem prispevamo k večji usklajenosti inšpekcijskih zavezancev na področju varstva okolja. Aktivnosti v ta namen so potekale skozi celo leto in sicer v dveh smereh:

- preverjanje inšpekcijskih zavezancev na osnovi zbranih razpoložljivih informacij iz arhiva IRSOP;
- odkrivanje novih inšpekcijskih zavezancev neposredno na terenu.

Tekom akcije smo skupno odkrili 214 novih inšpekcijskih zavezancev. Večina od njih so zavezanci s področja ravnanja z odpadki, sledijo še zavezanci na področju emisij snovi v zrak in emisije snovi v vode. Večino novih zavezancev smo v skladu s kriteriji za razvrščanje zavezancev razvrstili v III. kategorijo, presenetljivo pa je, da smo odkrili tudi take, ki jih uvrščamo v I. kategorijo oz. prioriteto nadzora.

n dejanja to zadosten ukrep. Če pa se prekršek osebno zazna ali ga ugotovi z uporabo ustreznih tehničnih sredstev ali naprav, se kršitelju takoj na kraju prekrška izda in vroči plačilni nalog.

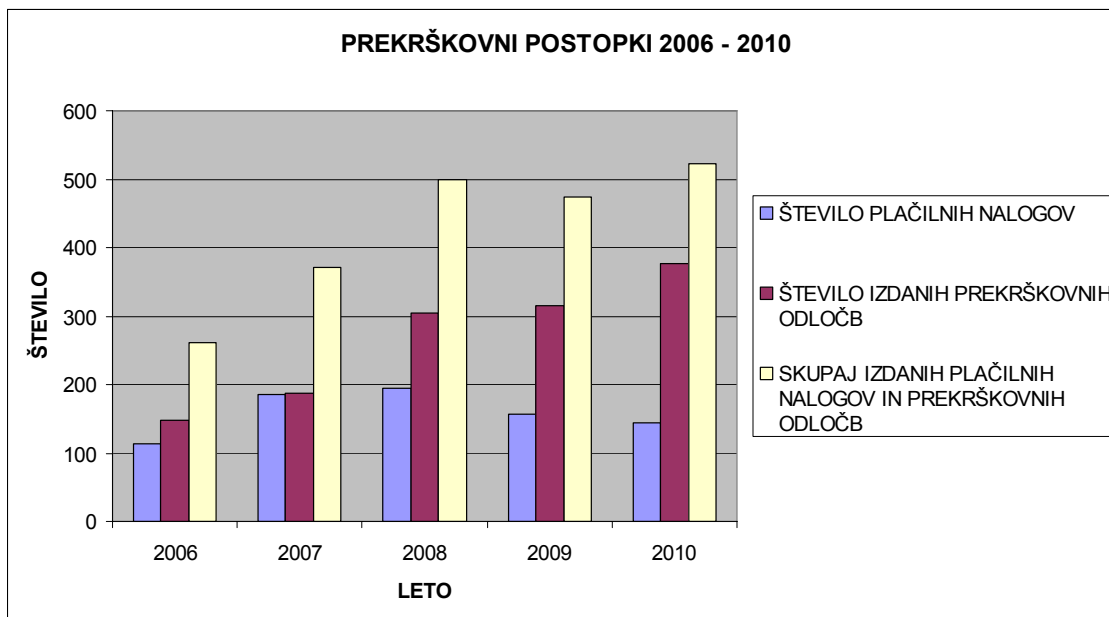
Inšpektorji imajo možnost storilce prekrškov, ki deloma ali v celoti ne plačajo globe v določenem roku, prisiliti k plačilu tako, da mu določijo uklonili zapor, o katerem odloči sodišče, ali s prisilno izterjavo globe.

Določba Zakona o prekrških, ki najbolj neposredno vpliva na povečano skupno količino dela inšpektorjev, je prvi odstavek 55. člena, ki določa, da prekrškovni organ po uradni dolžnosti brez odlašanja, hitro in enostavno ugotovi tista dejstva in zbere tiste dokaze, ki so potrebni za odločitev o

prekršku. Precej časa pa se v posameznem postopku upravičeno porabi tudi za oblikovanje in izdajo pisne odločbe, kakor je opredeljeno v 56. členu.

Že od začetka uporabe Zakona o prekrških, skupno število izdanih odločb in plačilnih nalogov v postopkih za prekrške iz leta v leto neprestano narašča (z izjemo leta 2009) in je v letu 2010 preseglo število 500. Pri tem je število izdanih odločb v nenehnem porastu, število plačilnih nalogov pa je v zadnjih dveh letih nekoliko upadlo. V primerjavi z letom 2006 se je tako v lanskem letu skupno število izdanih odločb in plačilnih nalogov povečalo za 100 odstotkov, število izdanih odločb pa skoraj potrojilo.

Slika 7: Ukrepi v prekrškovnem postopku 2006 -2010

S 114 v letu 2006, je število izdanih **plačilnih nalogov** do leta 2010 naraslo na 145, vrh pa je doseglo v letu 2008 s 194 plačilnimi nalogi. Skupni znesek s plačilnimi nalogi izrečenih glob je v letu 2006 dosegel nekaj manj kot 162.000 €, od katerih je bilo dejansko plačanih skoraj 73.000 € oziroma približno 45 %. V letu 2007 je bilo to razmerje približno 341.000 € proti 173.000 € (približno 51 %), v letu 2008 pa 579.000 € proti 200.000 € (približno 35 %). V letu 2009 je bil skupni znesek s plačilnimi nalogi izrečenih glob nekaj manj kot 544.000 €, plačanih pa dobrih 169.000 €, to je okrog 31 %, v letu 2010 pa je bilo izrečenih že za 804.000 € glob, plačanih pa 242.000 € ali skoraj natančno 30 %. Odstotek dejansko plačanih izrečenih glob se torej od leta 2007 zmanjšuje, vendar je v zvezi s tem nujno upoštevati dejstvo, da imajo kršitelji možnost plačati zgolj polovičen znesek globe, če to storijo v roku 8 dni od njegove pravnomočnosti. Če bi tako ravnali vsi kršitelji, znesek plačanih glob sploh ne bi mogel preseči 50 % zneska izrečenih glob, s tem pa bi se odstotki plačanih teoretično podvojili.

V letu 2006 so bili vsi plačilni nalogi izdani zgolj na podlagi petih različnih predpisov, pri čemer je več kot 80 % delež predstavljal Zakon o inšpekcijskem nadzoru (ZIN), Zakon o varstvu okolja (ZVO-1) in Zakon o vodah (ZV) pa slabih 10 % oziroma 7 %. V letu 2007 je bilo predpisov, ki so bili podlaga za izdajo plačilnih nalogov že 11, v naslednjih letih pa se je to število ustalilo in znaša med 19 in 21 predpisov. Med njimi največji delež še vedno pripada ZIN, vendar se je ta z 61 % v letu 2007 zmanjšal na zgolj 30 % v letu 2010. Zmanjšuje se tudi delež ZVO-1 in sicer z dobrih 20 % v letu 2007, na 5,5 % v letu 2010, medtem ko je delež ZV ustaljen pri okrog 9 %, z izjemo leta 2008, ko je znašal 16,5 %. V letu 2007 se je med temi predpisi prvič pojavil tudi Zakon o ohranjanju narave (ZON), z zelo skromnim deležem 2 %, ki pa od takrat vztrajno narašča in je v letu 2010 znašal že več kot 8 %. V letu 2008 pa je znaten delež, več kot 9 %, že pripadal Uredbi o ravnanju z odpadki ter v letih 2009 in 2010 presegel 17 %. Pri preostankih deležev, ki zgoraj niso posebej navedeni, pa gre za druge uredbe, kot podzakonske predpise, ki sta bili 2 v letu 2006, 7 v letu 2007, v zadnjih treh letih pa med 14 in 16.

Tabela 9: Podatki o plačilnih nalogih za obdobje 2006 – 2010

LETO	2006	2007	2008	2009	2010
ŠTEVILO PLAČILNIH NALOGOVI	114	185	194	157	145
ZNESEK IZREČENIH GLOB (EUR)	161.879,01	340.793,50	579.132,18	543.859,80	804.044,37
ZNESEK PLAČANIH GLOB (EUR)	72.775,33	173.237,27	199.451,96	169.480,87	242.166,74

V letu 2006 so inšpektorji izdali 148 **odločb o prekrških**, do leta 2010 pa se je ob konstantni rasti, ta številka povečala na 377. Skupni znesek na ta način izrečenih glob je v letu 2006 dosegel nekaj več kot 105.000 €, od katerih je bilo dejansko plačanih skoraj 99.000 € oziroma kar 94 %. V letu 2007 je bilo to razmerje približno 251.000 € proti 177.000 € (več kot 70 %), v letu 2008 pa skoraj 285.000 € proti več kot 207.000 € (približno 73 %). V letu 2009 je bil skupni znesek z odločbami o prekrških izrečenih glob nekaj več kot 352.000 €, plačanih pa dobrih 302.000 €, to je skoraj 86 %, v letu 2010 pa je bilo izrečenih že za več kot 535.000 € glob, plačanih pa čez 463.000 € ali skoraj 87 %. Odstotek dejansko plačanih izrečenih glob je torej ves čas na visoki ravni, kljub temu pa tudi na tem mestu velja pripomba glede možnosti plačila zgolj polovičnega zneska globe, če kršitelji to storijo v roku 8 dni od pravnomočnosti odločbe.

Tabela 10: Podatki o prekrškovnih podatkih za obdobje 2006 – 2010

LETO	2006	2007	2008	2009	2010
ŠTEVILO PREKRŠKOVNIH ODLOČB	148	187	305	316	377
ZNESEK IZREČENIH GLOB (EUR)	105.074,40	251.146,23	284.782,40	352.380,11	535.662,41
ZNESEK PLAČANIH GLOB (EUR)	98.837,19	177.495,12	207.634,58	302.317,14	463.303,77
STROŠKI POSTOPKA (EUR)	16.348,96	27.197,18	28.869,26	35.764,34	42.958,08

Odločbe o prekrških so bile v letu 2006 izdane na podlagi enajstih različnih predpisov, pri čemer je skoraj 57 % delež predstavljal ZVO-1, ZV natančno 25 %, ZON in ZIN pa približno 5 % oziroma 4 %. V letu 2007 je bilo teh predpisov 19, v letu 2008 28, v letih 2009 in 2010 pa 23 oziroma 25. Med njimi največji delež v letu 2010 pripada Uredbi o ravnanju z odpadki, ki je od leta 2008 naraščal do lanskih 35 %. Vztrajno se zmanjšujejo deleži tako ZVO-1, kot ZV, ZON in ZIN, ki so v letu 2010 po vrsti znašali 27 %, nekaj več kot 8 %, približno 1,5 % ter nekaj več kot 1 %. Precej visoki deleži od leta

2008 dalje pripadajo Uredbi o načinu, predmetu in pogojih izvajanja obvezne državne gospodarske javne službe izvajanja meritev, pregledovanja in čiščenja kurilnih naprav, dimnih vodov in zračnikov zaradi varstva okolja in učinkovite rabe energije, varstva človekovega zdravja in varstva pred požarom (v letu 2010 že skoraj 11 %), v letu 2009 z več kot 3 % tudi Uredbi o obremenjevanju tal z vnašanjem odpadkov in Uredbi o mejnih vrednostih kazalcev hrupa v okolju in v letu 2007, s skoraj 6,5 %, Uredbi o odlaganju odpadkov na odlagališčih. Pri preostankih deležev, ki zgoraj niso posebej navedeni, pa gre za druge uredbe, kot podzakonske predpise, in sicer 7 v letu 2006, 14 v letu 2007, 22 v letu 2008 in 16 oziroma 17 v zadnjih dveh letih.

Tabela 11: Zneski izrečenih in izterjanih glob v letih 2006 – 2010

LETO	2006	2007	2008	2009	2010
ŠTEVILO PREKRŠKOV	262	372	499	473	522
SKUPNI ZNESEK IZREČENIH GLOB	266.953	591.939	863.914	896.239	1.339.706
SKUPNI ZNESEK PLAČANIH GLOB	171.612	350.732	407.086	471.798	705.470

Zakon o prekrških je torej inšpektorjem za okolje prinesel bistveno povečan obseg dela, kar ugotavljamo že ves čas njegove uporabe. Širitev dela na tem področju pa istočasno nujno povzroča zmanjšan obseg na področju inšpekcijskega dela v ožjem pomenu. Prekrškovni postopki namreč zahtevajo natančnost in posebna znanja, pooblastila in dolžnosti pa so razmeroma široka. Zelo veliko administrativnih opravil nastaja v postopku izterjave glob in stroškov postopka. Postopek odstopanja v izterjavo na Davčni urad bi bilo nujno urediti elektronsko, kar bi terjalo neprimerno manj časa in delovnih sredstev. Še dodaten obseg dela pa je povezan z uvedbo sodnih taks v prekrškovnih postopkih.

V prekrškovnih postopkih je bilo vloženih 105 zahtev za sodno varstvo, od katerih jih je 62 še v reševanju na sodišču.

Tabela 12: Število zahtev za sodno varstvo v letu 2009

Število zahtev za sodno varstvo	Število ugotenih zahtev	Število zavrženih zahtev	Število zahtev, o katerih še ni bilo odločeno
105	26	17	62

2.3.3. Ugotovitve s področja dela

Ugotavljamo, da je pozitiven učinek preventivnih pregledov v preteklih letih pokazal manj kršitev predpisov na področju industrijskih in obrtnih dejavnosti, oz. so te manjše. Kljub temu se še vedno večina izrečenih ukrepov inšpektorjev za okolje s področja varstva okolja, saj je tudi zakonodaja na tem področju najobsežnejša in se hitro spreminja. Navajamo naše ugotovitve po področjih dela in pri tem izpostavljamo le ključne ugotovitve:

Nadzor predpisov kakovosti zraka

Inšpektorji so skupno na tem področju opravili 208 inšpekcijskih nadzorov, izrekli 22 inšpekcijskih ukrepov za odpravo neskladnosti in uvedli 5 prekrškovnih postopkov. Nepravilnosti pri izvajanju monitoringa goriv niso bile ugotovljene, so pa bile izrečene tri globe zaradi neizpolnjevanju obveznosti dajanja biogoriv na trg v letu 2009.

Največ aktivnosti je bilo opravljenih v okviru nadzora emisij hlapnih organskih snovi iz naprav, ki uporabljajo organska topila vključno z nadzorom kemičnih čistilnic. Poleg ukrepov za odpravo nepravilnosti so inšpektorji uvedli tudi 2 prekrškovna postopka.

Izveden je bil tudi inšpekcijski nadzor uporabe organskih topil pri zavezancih za katere je Agencija RS za okolja ugotovila preseganje dovoljenih vrednosti ali nedoseganje ciljnih emisij iz HOS oz. HHOS uredbe. Skupno je bilo pregledanih 45 takšnih zavezancev. Ugotovljeno je bilo, da so nekateri zavezanci neskladnosti odpravili z uporabo barv in lakov na vodni osnovi, z zamenjavo tehnologij oziroma so vgradili biološke čistilne naprave. Še vedno pa so ugotovljeni zavezanci, ki čezmerno obremenjujejo okolje. Kot primer navajamo podjetja Hidria Rotomatika, kjer je bila izrečena prepoved obratovanja naprave, ki uporablja organska topila.

Nadzor predpisov ravnanja z odpadki

Nadzor ravnanja z odpadki je področje, kjer inšpektorji vsako leto opravijo največ pregledov in izrečejo največ ukrepov. Inšpektorji so v tem letu opravili skupno 5351 nadzorov in pri tem izrekli 781 inšpekcijskih ukrepov ter uvedli 288 prekrškovnih postopkov. To predstavlja 55% vsega opravljenega dela. Izpostavljam le ključne ugotovitve pri delu.

V letu 2010 je podobno kot v prejšnjih letih izstopala problematika nezakonitega ravnanja z gradbenimi odpadki in to zlasti ravnanje z zemeljskimi izkopi. Nepravilnosti so bile najbolj pereče na območju OE Koper, kjer ni urejenega odlagališča za inertne odpadke in praktično tudi ne centra za zbiranje gradbenih odpadkov. Le nekatera podjetja imajo pridobljena okoljevarstvena dovoljenja za predelavo gradbenih odpadkov s premično napravo in na ta način nekako skušajo reševati to problematiko, kar pa vsekakor ne zadošča. Pomanjkanje neurejenih odlagališč za inertne odpadke kot glavni vzrok nedovoljenih ravnanj je ugotovljeno tudi drugod po Sloveniji.

K slabemu stanju glede ravnanja z gradbenimi odpadki prispeva tudi dejstvo, da upravni organi pri izdaji gradbenih in uporabnih dovoljenj, ne upoštevajo zahtev okoljske zakonodaje. So prvi organ, ki se pri izdaji gradbenega dovoljenja srečajo s projektno dokumentacijo o ravnanju z odpadki, z načrtom o gospodarjenju z gradbenimi odpadki in so organ, ki z izdajo uporabnega dovoljenja zaključi celoten postopek gradnje oziroma investicije. Dostikrat se izda uporabno dovoljenje na podlagi »izjav komisij« in se dejanskega stanja o ravnanju z odpadki sploh ne preverja, kot je to npr. pri izdaji uporabnega dovoljenja podjetju Lesonit – Ilirska Bistrica, ko so gradbeni odpadki, ki so nastali pri gradnji, ostali na kraju samem.

Tako kot že vrsto let ostaja odprta tudi problematika ravnanja z zemeljskimi izkopi. Pri tem gre večinoma za vnos zemeljskih izkopov na kmetijska zemljišča v smislu izvajanja melioracij in to brez predhodno izdane odločbe o uvedbi agromelioracije po Zakonu o kmetijskih zemljiščih in tudi brez predhodno pridobljenega okoljevarstvenega dovoljenja za vnos zemeljskega izkopa. Okoljevarstveno dovoljenje za vnos skušajo zavezanci pridobiti šele po uvedenih inšpekcijskih postopkih. Zakonodajna ureditev tega področja je neživljenjska tudi zaradi dolgotrajnih postopkov za izdajo okoljevarstvenih dovoljenj za vnos v tla.

Samo z inšpekcijskim nadzorom tega področja ni možno urejati, sploh pa ne s tako skromno kadrovske ekipo inšpektorjev za okolje. Nadzor močno otežuje dejstvo, da gre mnogokrat za primere, ko zemeljski izkopi »ne potujejo« direktno iz ene lokacije na mesto vnosa, ampak isti zemeljski izkop zamenja več lokacij (npr. najprej je uporabljen kot predobtežitev, nato pa gre del tega izkopa na kmetijsko zemljišče, drugi del pa na kakšno gradbišče, pri tem pa so seveda evidence pomanjkljive), poleg tega pa vnose opravlja več podjetij. Pri tej problematiki nikakor ne moremo spregledati zanimivega stališča kmetijske inšpekcije, ki zanika svojo pristojnost nadzora nekmetijske rabe kmetijskih zemljišč v takšnih primerih. Tudi ravnanje Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov RS ne prispeva k urejanju izpostavljene problematike. Navkljub določbam najemnih pogodb, Sklad ne ukrepa proti najemnikom kmetijskih zemljišč, ampak le prijavlja nezakonita ravnanja inšpekciji za okolje in naravo.

Največji problem na tem področju se izraža na Primorskem. Več zadev s tega področja obravnavata tudi Policija in Komisija za preprečevanje korupcije.

Sicer pa so inšpektorji pri nadzoru ravnanja z odpadki najpogosteje ugotavljali, da imajo inšpekcijski zavezanci nepopolno izdelane načrte gospodarjenja z odpadki, da ne vodijo popolnih evidenc glede

na vrsto in količino odpadkov in da ne oddajajo pravočasno poročila o ravnanju z odpadki na ARSO. Pogosto je tudi nepravilno oz. pomanjkljivo izpolnjevanje evidenčnih listov.

Kot specifično problematiko na področju ravnanja z odpadki, ki je vezana le na določena območja nadzora (romski naselja Smrekec, Oaza v Grosupljem, območje Rakove Jelše, Ceste dveh cesarjev, Mazovčeva pot, Tomačevska in Obvozna cesta v Ljubljani, Trata, Mestni log, Željne pri Kočevju...) predstavljajo ravnanja fizičnih oseb, ki znotraj naselij v neposredni bližini svojih bivališč predelujejo poleg kovinskih kosovnih odpadkov, tudi odpadno električno in elektronsko opremo, izrabljena motorna vozila, pogonske dele vozil, akumulatorje. Sežiga se raznovrstne odpadke, predvsem odpadne električne kable. Na naštetih območjih so inšpektorji v letu 2010, s policisti pristojnih policijskih postaj opravili skupne nadzore in v zvezi z ugotovljenimi nepravilnostmi izrekli prepovedi vseh ravnanj z odpadki, kršiteljem pa izrekli tudi globe. Navkljub pogostemu nadzoru in ukrepanju inšpektorjev pa zaradi specifičnega načina življenja zavezancev in s tem povezanimi posebnostmi, ni dosežen pričakovan učinek v zvezi z urejanjem opisane problematike. Zavezanci (fizične osebe) praviloma ne izpolnijo inšpekcijskih ukrepov, ne plačujejo glob, niti jih od njih ne izterja Davčna uprava RS. Kršitelji so pogosto upravičeni do prejema socialne pomoči.

V zvezi z nadzorom ravnanja z infektivnimi odpadki je potrebno opozoriti, da odlaganje teh odpadkov na odlagališča nenevarnih odpadkov od julija 2009 dalje ni več dovoljeno, sežigalne naprave za tovrstne naprave v Sloveniji pa tudi ni. Družba Aico-eko d.o.o., ki ima na lokaciji odlagališča za nenevarne odpadke Špaja dolina postavljeno napravo za dezinfekcijo odpadkov iz zdravstvene dejavnosti namreč od julija 2010 dalje ni več razpolagala z okoljevarstvenim dovoljenjem za odstranjevanje odpadkov v tej napravi (avtoklav System Drauschke). Glede na prenehanje veljavnosti okoljevarstvenega dovoljenja je bila zavezancu izrečena prepoved predelave - dezinfekcije odpadkov iz zdravstvene dejavnosti vse do pridobitve dovoljenja in ker zavezanec prepovedi ni spoštoval, je bil tudi sankcioniran. Konec decembra je zavezanec ponovno pridobil okoljevarstveno dovoljenje, zato je bil inšpekcijski postopek ustavljen.

Sicer pa pri nadzoru odlagališč komunalnih odpadkov in ravnanja z ločeno zbranimi frakcijami inšpektorji ugotavljajo, da predstavlja največji problem odsotnost obdelave odpadkov pred odlaganjem, čezmerno obremenjevanje okolja z izcednimi vodami in onesnaženosti podtalnice (npr. odlagališče Ostri vrh, Rakek Pretržje...). Problematiko zastruje tudi dejstvo, da zaprtje odlagališč ne poteka v skladu s termini, določenimi v načrtih izvedenih del (npr. odlagališče Ljubevč), ter da veliko občin ne razpolaga z zbirnimi centri odpadkov.

V nadaljevanju so navedene ugotovitve akcij nadzora na posameznem področju ravnanja z odpadki:

Akcija nadzora odlagališč nenevarnih odpadkov

Ugotovitve inšpekcijskega nadzora v preteklih letih in poročila o monitoringu odlagališč so pokazale, da se ključne zahteve glede odlaganja komunalnih odpadkov še vedno ne izvajajo. To se nanaša predvsem na obdelavo odpadkov, izločanje odpadkov za katere velja prepoved odlaganja, izvajanje postopkov preverjanja odpadkov pred samim odlaganjem, izvajanje ločenega zbiranja odpadkov v gospodinjstvih. Določene ugotovitve je v svojem poročilu izpostavilo tudi Računsko sodišče RS. Ob upoštevanju navedenih dejstev so v letu 2010 bile izvedene akcije nadzora odlaganja odpadkov na odlagališčih, ki poleg upravljavcev odlagališč vključuje tudi izvajalce javne službe zbiranja in prevoza komunalnih odpadkov.

Akcija je potekala od meseca aprila do meseca oktobra. Nadzor se je nanašal predvsem na odlaganje komunalnih odpadkov, odpadno embalažo, biorazgradljive odpadke, baterije in izrabljene avtomobilske gume in je potekal tako v obliki rednih, kot izrednih nadzorov. Z rednimi nadzori so inšpektorji preverjali kvote odloženih odpadkov, veljavnost ocen odpadkov, vodenje evidenc in načrte ravnanja z odpadki, medtem ko so z izrednimi nadzori preverjali izvajanje načina prevzemanja in preverjanja odpadkov, način izločanja odpadkov, za katere velja prepoved odlaganja, način potrjevanja prevzema odpadkov, itd. Zaradi neizpolnjevanja zahteve, da je dovoljeno odlagati le obdelane komunalne odpadke, so inšpektorji vsem upravljavcem odlagališč izdali inšpekcijske odločbe in določili rok za izpolnitev te zahteve. Ker večina inšpekcijskih zavezancev ni sledila inšpekcijskim ukrepom, so bili uvedeni izvršilni postopki. V nadaljevanju bodo inšpektorji z denarnimi kaznimi prisiljevali inšpekcijske zavezance k izpolnitvi predpisanega ukrepa. Zaradi ugotovljenih kršitev so inšpektorji uvedli tudi prekrškovne postopke zoper upravljavce ter odgovorne osebe upravljavcev odlagališč. Inšpekcijski nadzor se bo nadaljeval tudi v letu 2011. Kot zaključek želimo izpostaviti

dejstvo, da so sicer inšpekcijski ukrepi na področju ravnanja s komunalnimi odpadki pri zavezancih sicer vzbudili obilo negotovanj in pritožb. Istočasno pa je usklajen in koordiniran inšpekcijski nadzor sprožil proces urejanja tega področja v pravo smer.

Akcija nadzora izvajalcev javnih služb zbiranja in prevoza odpadkov

V okviru redne načrtovane so inšpektorji opravili tudi inšpekcijske preglede pri izvajalcih javnih služb (IJS) zbiranja in prevoza komunalnih odpadkov. Pri tem so inšpektorji preverjali splošno ravnanje IJS s komunalnimi odpadki, poleg tega pa posebej tudi ravnanje z izrabljenimi avtomobilskimi gumami, odpadnimi prenosnimi baterijami in akumulatorji, odpadnimi nagrobnimi svečami, odpadnimi zdravili, odpadno električno in elektronsko opremo ter kuhinjskimi odpadki in zelenim vrtnim odpadom. V nadzor je bilo vključenih 41 IJS, ki izvajajo javno službo zbiranja in prevoza komunalnih odpadkov v 176 slovenskih občinah. Med ravnanji IJS je potrebno kot tiste, ki si zaslužijo posebno pozornost, izpostaviti predvsem naslednje ugotovitve:

- velika večina jih še vedno ne zagotavlja razvrščanja zbranih komunalnih odpadkov v sortirnici, kakor predvidevajo in zahtevajo določila veljavnih predpisov,
- 4 IJS zagotavljajo nadaljnje ravnanje z odpadnimi zdravili v okviru domnevnega načrta ravnanja, katerega nosilec izvajanja naj bi bilo podjetje Interseroh d.o.o., čeprav v evidenci načrtov, ki jo vodi ARSO, ta načrt ne obstaja,
- 16 IJS še ne zagotavlja ločenega zbiranja in prevzemanja kuhinjskih odpadkov in zelenega vrtnega odpada iz gospodinjstev.

V zvezi z ugotovljenimi neskladnostmi so bili odrejeni ustrezni inšpekcijski ukrepi, glede ravnanja z biološko razgradljivimi odpadki pa prehodni roku za vzpostavitev sistema še niso potekli zato ukrepi niso bili odrejeni.

Akcija nadzora čezmejnega pošiljanja odpadkov

V letu 2010 smo nadaljevali z akcijami nadzora čezmejnega pošiljanja odpadkov in sicer v okviru projekta IMPEL-TFS Enforcement Actions II. Akcije so bile izvedene v dogovorjenih terminih in sicer v mesecih marec, junij in oktober. Pri tem so sodelovali tudi predstavniki carine, policije in ARSO. Skupno je bilo pregledanih 318 tovornih vozil, od tega je bilo 16 transportov odpadkov. Ugotovljene so bile 3 kršitve, ki so se nanašale na kršitev predpisane poti, določene v soglasju za prevoz odpadkov. Proti prevoznikom je bil uveden inšpekcijski in prekrškovni postopek. Akcije nadzora so bile izvedene v cestnem transportu na mejnih prehodih Obrežje, Pince, Šentilj in Gruškovje, v ladijskem transportu v pristanišču Luka Koper, prvič pa je bila izvedena tudi akcija prevoza odpadkov v železniškem prometu na ranžirni postaji Zalog v Ljubljani. Tekom te akcije smo dokumentarno ali fizično pregledali 20 vlakovnih kompozicij, kršitev nismo zaznali.

Izvedli smo tudi koordinirano akcijo nadzora prevoza odpadkov na avtocestnih počivališčih v okolici Ljubljane ter na počivališčih ob regionalni cesti Postojna – Ilirska Bistrica. Večjih nepravilnosti ni bilo ugotovljenih. Nadzor čezmejnega pošiljanja odpadkov se je izvajal tudi pri rednih inšpekcijskih pregledih pri povzročiteljih, zbiralcih in predelovalcih odpadkov. Prav tako pa so inšpektorji opravljali nadzore na podlagi prijav o ilegalnih pošiljkah odpadkov (akumulatorji, nerazvrščeni odpadki) prejetih tako s strani ARSO, Carine ali Policije, pa tudi s strani tujih nadzornih organov. Proti podjetjem, ki so sodelovala pri prevozu in pošiljanju ilegalnih pošiljk, so bili uvedeni tako inšpekcijski kot prekrškovni postopki.

Akcija nadzora nad ravnanjem z odpadno električno in elektronsko opremo (OEEO)

Osnovni cilj akcije je bil, da pri naključno izbranih zavezancih za OEEO ugotovimo dejansko stanje ravnanja z OEEO, ali izpolnjujejo vse s predpisi naložene obveznosti, preverjali smo delovanja shem oziroma ali so zavezanci vključeni v obstoječe sheme in ali zagotavljajo predpisane obveznosti sami. V okviru izvedene akcije je bilo pregledanih 64 naključnih zavezancev izbranih iz različnih evidenc. V seznam so bili vključeni tako proizvajalci kot tudi pridobitelji, distributerji oziroma zavezanci z več statusi. Pri izbiri zavezancev smo želeli zajeti tiste, ki se v glavnem ukvarjajo z računalniško opremo. V zvezi z ugotovljenimi nepravilnostmi je bilo v inšpekcijskih postopkih izrečenih 16 ukrepov, v prekrškovnih postopkih pa 13 ukrepov. Ugotovljeno je bilo, da od treh registriranih shem dobro deluje le ena. Že pri pripravi akcije so se pokazale težave glede enotnih in ažuriranih evidenc zavezancev. Glede na določila predpisa, je edini organ, ki lahko zagotovi tako evidenco ARSO v sodelovanju s Carinsko upravo RS in Davčnim uradom RS. Na to težavo je inšpektorat opozoril že v letu 2008, vendar se stanje evidenc v tem času ni uredilo.

Akcija nadzora nad ravnanjem z odpadnimi nagrobnimi svečami

Namen akcije, ki je bila izvedena v novembru, je bilo preverjanje ali upravljavci pokopališč izpolnjujejo predpisane obveznosti, predvsem pa zagotavljanje zadostnega števila zabojnikov glede na velikost pokopališč, zagotavljanje zbiranja in začasnega skladiščenja odpadnih nagrobnih sveč ločeno od drugih vrst odpadkov, obveščanje obiskovalcev pokopališč o obveznosti in možnostih ločenega zbiranja odpadnih nagrobnih sveč ter ali imajo upravljavci pokopališč pripravljen načrt gospodarjenja z odpadnimi nagrobnimi svečami. Kot preventivni ukrep smo upravljavce pokopališč najprej s pisnim obvestilom seznanili z zakonodajno ureditvijo tega področja in njihovimi obveznostmi. V drugem delu akcije pa so inšpektorji na kraju samem preverjali kakšno je dejansko stanje.

Inšpektorji so ugotovili, da so upravljavci seznanjeni z obveznostmi iz uredbe in te obveznosti v večini primerov izpolnjujejo v celoti. V nekaj primerih je bilo ugotovljeno, da so odpadne sveče pomešane z drugimi odpadki. To težavo so upravljavci nekaterih pokopališč izpostavili sami, ker ugotavljajo, da zavest o potrebi doslednega ločevanja odpadkov pri ljudeh še ni na zadovoljivi ravni. Med akcijo je bilo tudi ugotovljeno, da ponekod (predvsem manjša vaška pokopališča) upravljavci pokopališč še niso zagotovili zabojnikov za ločeno zbiranje odpadnih nagrobnih sveč. V teh primerih so inšpektorji proti upravljavcem pokopališč uvedli inšpekcijske postopke.

Akcija nadzora nad ravnanjem z izrabljenimi gumami

V akcijo nadzora so bili vključeni predvsem vulkanizerji, ki poleg servisiranja dajejo tudi gume v promet in ter izbrani povzročitelji odpadkov (serviserji). Inšpektorji so preverjali predvsem izvajanje predpisanega ravnanja z izrabljenimi gumami (oddaja, hranjenje, začasno skladiščenje) ter obveščanje javnosti o namenu in cilju zbiranja izrabljenih gum ter o ravnanju z njimi (obveznost proizvajalca). Skupno je bilo pregledanih približno 70 zavezancev, tako proizvajalcev kot povzročiteljev odpadkov. Ugotovljeno je bilo, da so proizvajalci vpisani v skupni načrt ravnanja z izrabljenimi gumami ter v evidenco proizvajalcev in pridobiteljev gum, da imajo povzročitelji odpadkov urejena prevzemna mesta in začasno skladiščenje izrabljenih gum. Nepravilnosti so bile ugotovljene predvsem glede obveščanja javnosti in povzročiteljev odpadkov v skladu s 13. členom uredbe. Proti tem zavezancem so bili uvedeni inšpekcijski postopki.

Akcija nadzora nad ravnanjem z ladijskimi odpadki

V okviru akcije ladijski odpadki je bilo obravnavanih skupno 14 morskih pristanišč, ki jih upravlja 8 upravljavcev. Neposredni nadzor je bil opravljen v 10 pristanišč. Ugotovljene nepravilnosti so se večinoma nanašale na vodenje evidenc, ki pa so jih upravljavci uskladili na osnovi izrečenih opozoril. Po značilnostih in velikosti samega pristanišča izstopa koprsko tovorno pristanišče, to je pristanišče namenjeno za javni promet. Upravljavec je družba Luka Koper d.d., ki ima v skladu s potrjenim načrtom prevzema ladijskih odpadkov in ostankov tovora za zagotavljanje izvajanja državne gospodarske službe zbiranja odpadkov s plovil sklenjeno pogodbo z družbo Luka Koper INPO d.o.o..

Glede na tip pristanišč predstavljajo turistična pristanišča/športna pristanišča drugi sklop pristanišč: marina Koper, marina Izola in marina Portorož; katerih upravljavci so: Marina Koper d.o.o., Porting d.o.o. in Marina Portorož d.d.. Tretji tip pristanišč predstavljajo pristanišča, namenjena za javni prevoz/krajevna pristanišča: koprsko mestno pristanišče, ribiško pristanišče, mandrač v ustju Badaševice, mandrač Valdoltra, pomol »Adria« Ankaran in območje pomola Sv. Katarine, pristanišče Izola, pristanišče Piran, pristanišče Portorož; katerih upravljavci, kot izvajalci lokalne gospodarske službe upravljanja občinskih pristanišč po občinskih odlokih, so: Javno podjetje – Azienda pubblica Komunala Koper d.o.o.- s.r.l., Javno podjetje Komunala Izola d.o.o. in Javno podjetje Okolje Piran d.o.o. Kot tip drugega pristanišča je pristanišče Ladjedelnica Izola, za katerega je nazadnje v mesecu decembru upravljavcu Ladjedelnica Izola d.d. izdana odločba o potrditvi načrta prevzema ladijskih odpadkov in ostankov tovora.

Nadzor emisij snovi in toplote v vode

Inšpektorji so na tem področju opravili 1085 inšpekcijskih nadzorov in pri tem izrekli 246 inšpekcijskih ukrepov za odpravo neskladnosti ter uvedli 38 prekrškovnih postopkov.

Pri nadzoru na področju emisije snovi v vode inšpektorji ugotavljajo, da pri nekaterih zavezancih tehnološke odpadne vode še vedno presegajo predpisane mejne vrednosti, kljub že v preteklosti izdanim inšpekcijskim ukrepom (npr. Klinični center Ljubljana na nekaj iztokih še vedno ni uskladjil emisije snovi v vode, ...) in da se tehnološke odpadne vode ne odvajajo v javno kanalizacijo čeprav je

zgrajena. Kot primer naj izpostavimo družbo Blisk d.o.o., Ljubljana, ki ni zagotovila odvajanja industrijske in komunalne odpadne vode v javno kanalizacijo, ki se zaključi s komunalno ČN Ljubljana Zalog, temveč jih je odvajala v Barjanski jarek, s čemer je tudi čezmerno obremenjevala okolje. Z opisanim ravnanjem je kršila pogoje iz izdanega okoljevarstvenega dovoljenja, zaradi česar je bila sankcionirana, na podlagi inšpekcijskega ukrepa pa je že izvedla priklop na javni kanal.

Na podlagi inšpekcijskega ukrepanja so onesnaževalci izvedli ali zaključili odrejena predčiščenja odpadnih vod pred izpustom v javno kanalizacijo, uredili merilna mesta, zagotovili izvajanje trajnih meritev oz. odpravili druge nepravilnosti (npr. Panvita Agromerur Murska Sobota, Segrap Bioterme Mala Nedelja, Usnjarna Prinčič d.o.o. Ljutomer, Zdravilišče Radenci, Zdravilišče Banovci, Panvita Prašičereja Nemščak d.o.o., Panvita Mir d.d. Gornja Radgona, Rogljiček Šalomon s.p., ČN v Gradbeništvu Lendava d.o.o.). V primeru določenih kazenskih sankcij so bili izvedeni ali še potekajo tudi prekrškovni postopki. Odrejenih je bila tudi vgradnja ustreznih lovilcev olja po OVD v Tondach Slovenija d.o.o. Z ukrepom izvedbe kontrolnega monitoringa v Betonarni Puconci d.o.o. je bilo ugotovljeno, da parameter pH ni bil presežen.

Pri čezmernih obremenjevalcih industrijskih odpadnih vod gre v velikem delu za manjša ali občasna odstopanja posameznega parametra, ki jih zavezanec lahko relativno hitro odpravi. Že v preteklem letu smo v poročilu opozorili na problematiko vodotokov z nizkim pretokom, ki pomeni posledično v določenih primerih veliko preseganje letnih količin nevarnih snovi in nitratnega dušika, s tem pa tudi celotnega dušika, kar je predvsem izrazito v Prekmurju. V okoljevarstvenih dovoljenjih, izdanih v preteklem letu za onesnaževalce na tem območju, so sicer začasno določene večje vrednosti nevarnih snovi, ne pa tudi nitratnega dušika. Večji problem so pojavi preseganja mejnih vrednosti v podtalnici, posebej v primeru odlagališč komunalnih odpadkov (npr. Ljutomer v zapiranju, Puconci), saj je ugotavljanje razloga čezmerne obremenitve zelo težavno, ni pa možno izključiti tudi drugih velikokrat neznanih točkovnih virov onesnaženja.

Sicer pa so bile pri nadzoru zavezancev na področju emisije snovi v vode, najpogosteje ugotovljene nepravilnosti v zvezi z izdelavo poslovnikov in obratovalnih dnevnikov za čistilce olj in čistilne naprave v avtopralnicah in v zvezi s preverjanjem tesnosti skladiščnih naprav in njihovo odstranitvijo ob opustitvi uporabe.

Nadzor urejanja voda in gospodarjenja z njimi

Inšpektorji so na področju urejanja voda in gospodarjenja z njimi opravili 456 inšpekcijskih nadzorov in pri tem izrekli 128 inšpekcijskih ukrepov za odpravo neskladnosti ter uvedli 44 prekrškovnih postopkov. V letu 2010 smo pričeli z bolj sistematičnim nadzorom na tem področju in smo v ta namen izvedli več akcij nadzora, o njihovih ugotovitvah pa poročamo v nadaljevanju. Zelo koristen pripomoček pri načrtovanega inšpekcijskega nadzora se je izkazal register vodnih dovoljenj, objavljen na spletnih straneh ARSO. Inšpektorji so obravnavali tudi prejete prijave oz. obvestila o nepravilnostih pri napovedi za odmero vodnih povračil in v primeru ugotovljenih nepravilnosti ukrepali. Prav tako so obravnavali tudi prejeta obvestila Direktorata za javne službe v zvezi ugotovljenimi nepravilnostmi pri izvajanju javne službe odvajanja in čiščenja komunalnih odpadnih voda in izvajanja javne službe zagotavljanje oskrbe s pitno vodo. Vse ugotovljene nepravilnosti so bile tekom inšpekcijskih postopkov odpravljene.

Na področju urejanja voda pa želimo opozoriti na dejstva, ki jih ne gre spregledati in so se zelo jasno in slikovito izkazala v času jesenskih poplav. Nerealizirani programski ukrepi države (opuščenje zadrževanja voda v povirjih, opuščeno zadrževanje višinske vodne infrastrukture in nerealizacija načrtovane izgradnje zadrževalnikov) silijo lastnike zemljišč, da nezakonito in nestrokovno, z namenom zavarovanja kmetijskih zemljišč in stanovanjskih stavb pred poplavljanjem vodotokov gradijo varovalne nasipe in s tem še poslabšujejo razmere kar zadeva poplavno varnost širšega območja.

Škodljivi vplivi tovrstnih posegov so se pokazali ob poplavah v jeseni 2010, ko so bila poplavljena območja (npr. Ljubljanske Murgle, naselje Viška sončava, širše območje Viča in Rudnika v Ljubljani, območja ob Ižanski cesti v Ljubljani in drugod), ki do teh poplav nikoli niso bila poplavljena.

Pri nadzoru rabe vode v tehnološke namene je bilo v več primerih ugotovljeno, da se le ta rabi brez vodne pravice, zato je bila odrejena prepoved (Gradbeništvu Lendava d.o.o., Panvita posestvo

Motvarjevci d.o.o, Ipo beton d.o.o. Ljutomer,...). Ugotovljeno je bilo tudi, da je Vlada RS podelila koncesijo za rabo geotermalne vode po Z Rud-1 Nafti geoterm d.o.o. kljub temu, da le ta ni izvedla reinjekcije, kar je nujen pogoj po Z-Rud-1, ampak je odpadno vodo spuščala v vodotok, zato ji je bila odrejena prepoved izpuščanja, hkrati pa so bili obveščeni Vlada RS in rudarski inšpektor.

Akcija nadzora rabe vode za zasneževanje smučišč

V sklopu akcije je bilo pregledanih 19 zavezancev, ki imajo izdano vodno dovoljenje za zasneževanje smučišč. Inšpektorji so predvsem preverjali pogoje iz vodnega dovoljenja glede namestitve merilne naprave, vodenja poslovnikov o obratovanju, plačevanja vodnega povračila in odvzetih količin vode. Nepravilnosti so bile ugotovljene predvsem v zvezi z namestitvijo predpisanih merilnih naprav za količine vode in vodenjem poslovnika o obratovanju. V treh primerih so inšpektorji ugotovili, da zavezanci niso vložili napovedi za odmero vodnega povračila niti niso plačali vodnega povračila za odvzem vode. Glede količine odvzete vode prekoračitve dovoljenih količin niso bile ugotovljene. V vseh ugotovljenih primerih neskladnosti, so inšpektorji ukrepali v skladu s pooblastili.

Ker je bilo v dveh primerih ugotovljeno, da so zavezanci odvezemali vodo brez vodnega dovoljenja, so inšpektorji odredili prepoved rabe vode.

Ugotovitev akcije nadzora je tudi, da kar sedem zavezancev, ki sicer imajo veljavna vodna dovoljenja, z rabo vode za zasneževanje še niso pričeli. Razlogi so predvsem finančne težave pri poslovanju ali pa zavezanci niso še uredili odvezemnih mest.

Akcija nadzora rabe vode za male hidroelektrarne, mlina in žage

V sklopu akcije je bilo pregledanih 32 zavezancev, ki imajo izdano vodno dovoljenje za male hidroelektrarne, mlina in žage. Inšpektorji so predvsem preverjali izpolnjevanje pogojev iz vodnih dovoljenj glede namestitve merilnih naprav, vodenja poslovnikov o obratovanju, plačevanja vodnega povračila in odvzetih količin vode. V več kot polovici primerov (18) je bilo ugotovljeno, da male hidroelektrarne, mlina in žage ne obratujejo oziroma obratujejo samo občasno. Razlogi za neobratovanje so različni: od uničenja objektov ob povodnji v letu 2009, premajhnega izkoristka naprav do pomanjkanja finančnih sredstev za obnovo objektov.

Občasno obratujejo predvsem mlina v smislu turističnih in promocijskih namenov oziroma tehničnih ali kulturnih spomenikov.

Ugotovljeno nepravilnosti so se nanašale predvsem na pomanjkljivo vodenje poslovnika o obratovanju in plačevanje vodnih povračil. V treh primerih so inšpektorji ugotovili, da zavezanci niso vložili napovedi za odmero vodnega povračila niti niso plačali vodnega povračila za odvzem vode, za kar je bil proti njim uveden prekrškovni postopek.

Akcija rabe vode za vzrejo vodnih organizmov

V sklopu akcije je bilo pregledanih 26 zavezancev, ki imajo izdano vodno dovoljenje za vzrejo vodnih organizmov. Inšpektorji so predvsem preverjali pogoje iz vodnih dovoljenj glede namestitve merilnih naprav, vodenja poslovnikov o obratovanju, plačevanja vodnega povračila in odvzetih količin vode. Ugotovljeno je bilo, da nekatere ribogojnice ne obratujejo zaradi pomanjkanja vode oziroma so še v izgradnji. Pri polovici pregledanih zavezancev je bila ugotovljena raba vode v nasprotju z izdanimi vodnimi dovoljenji. Kršitve so se nanašale na vodenje poslovnika o obratovanju: pri objektih, plačevanje vodnih povračil in vlaganje napovedi za odmero vodnega povračila in odsotnost merilne naprave za ugotavljanje odvzetih količin vode. Inšpektorji so izrekli ukrepe za odpravo neskladnosti in izrekli globe.

Nadzor biotske raznovrstnosti in naravnih vrednot

Delo na tem področju je potekalo predvsem na podlagi prijav, izvedli pa smo tudi nekaj akcij nadzora. Zaradi nezadostne kadrovske zasedbe namreč sistematično in načrtovano izvajanje inšpekcijskega nadzora na področju varstva narave namreč ni možno. Na to smo opozorili že v preteklih letnih poročilih, prav tako smo v preteklosti že večkrat izpostavili problematiko naravovarstvene službe, ki še vedno ni zaživela s polnimi pooblastili. Ponovno želimo opozoriti, da se bo lahko le na tak način vzpostavil celovit sistematični nadzor na tem področju, ki bo dolgoročno prispeval k ohranitvi biotske raznovrstnosti in naravnih vrednot kot je to določeno v zakonodajnem okviru. Inšpektorji so na področju varstva narave opravili 244 inšpekcijskih nadzorov in pri tem izrekli 73 inšpekcijskih ukrepov in uvedli 27 prekrškovnih postopkov.

Ugotavljamo vse več kršitev na posebnih varovanih območjih (zavarovana območja, naravne vrednote državnega pomena...). Razlog za to je slabo poznavanje predpisov občanov, po drugi strani pa večja

osveščenost ljudi, ki podajajo prijave. Vedno več je tudi primerov, ki kažejo na neuskklajenost predpisov s področja urejanja voda s predpisi s področja ohranjanja narave in kmetijstva in prav tako neuskklajenost predpisov s področja varstva narave s predpisi s področja kmetijstva. Izpostaviti želimo najbolj pereče probleme:

- po končani kmetijski operaciji npr. komasaciji se novo nastalim lastnikom dodeljujejo ista zemljišča s spremenjeno katastrsko kulturo: npr. njive, ki so bile pred uvedbo komasacije travniki (in ponekod so bili ti isti travniki zavarovani kot naravne vrednote - močvirski travniki!). Problem je pereč na območju Goriškega in na ravenskem SV od Murske Sobote;
- Po veljavnem zakonu o vodah spada med priobalna zemljišča izven območij naselja tudi 40 m pas od meje vodnega zemljišča voda I. reda. Navodila za uporabo fitofarmaceutskih sredstev (FFS) pa določa, da se smejo FFS sredstva uporabljati najmanj 15 m od vodnega zemljišča ipd. (problem na območju ob reki Ščavnici), zavezanci kmetije.

Akcija nadzora vožnje v naravnem okolju

Kot pristojni nadzorni organ smo se pridružili akciji nadzora vožnje z motornimi sanmi, ki jo je organizirala Policija in je vključevala nadzor na smučiščih, v zavarovanih območjih, v gozdovih in drugem naravnem okolju. Inšpekcija za okolje in naravo je nadzore izvedla na naslednjih območjih:

- Slovenjebistriško Pohorje;
- Bloška planota;
- območje Občine Idrija;
- Sviščaki, Volovja reber, Mašun;
- Mirna gora, Gače;
- Goričko, Radgonsko-Kapelske gorice.
- območje Trnovske planote od Trnovega do Lokev in Predmeje

Skupna ugotovitev je, da je samostojen nadzor inšpektorjev inšpektorata nad vožnjo v naravnem okolju brez prisotnosti policije največkrat nemogoč. Tudi policija ima z nadzorom težave, saj so kršitve večinoma storjene s tehnično bolj dovršenimi vozili, tako da imajo kršitelji veliko možnost pobega s kraja prekrška. Največja pomanjkljivost pa so smešno nizke kazni, ki nimajo na kršitelje nikakršnega učinka.

Akcija nadzora varovanih območij

V letu 2010 je bilo pregledanih 46 območij z različnimi naravovarstvenimi statusi (območje Natura 2000, naravna vrednota državnega pomena, zavarovano območje). Ugotovljeno je bilo, da je stanje pregledanih območij v skoraj 46% ugodno, sprejemljivo v 37%, medtem ko je bilo 8% območij v neugodnem stanju. Upravljalci so določeni v zavarovanih območjih, medtem ko so območja Natura 2000 v glavnem brez upravljalcev. Le 9% pregledanih območij je imelo zagotovljen naravovarstveni nadzor.

V primerjavi z letom 2006, ko je bilo v ugodnem stanju kar 83% pregledanih območij in z letoma 2007 in 2009, ko je bilo v ugodnem stanju skoraj 70% pregledanih območij, je stanje v letu 2010 bistveno slabše (46%). Manj ugodno stanje je lahko sicer posledica naključnega izbora območij, bolj verjetno pa gre za trend upadanja kvalitete stanja v varovanih območjih in bi bila vzpostavitev neposrednega naravovarstvenega nadzora nujna.

Ugotovljene so bile naslednje vrste kršitve: posipanje ceste z gramozom, odvzem proda, posek drevja, gradnja poti in gozdnih vlak, gradnja obrtno poslovne cone, nasipavanje zemljine, izsuševanje mokrišč, urejanje kanalizacije, redčenje in odstranjevanje obrežne vegetacije, prekomerno gnojenje. Vsi posegi so bili izvedeni brez pridobljenega naravovarstvenega soglasja ali dovoljenja za poseg v naravo.

Akcija nadzora nad ravnanjem in načini varstva prostoživečih živalskih in rastlinskih vrst

V okviru akcije je bilo pregledanih 14 zavezancev, pri šestih zavezancih se je izvedel nadzor nad ravnanjem z rastlinskimi vrstami in pri osmih zavezancih nadzor nad ravnanjem z živalskimi vrstami. Potekala je od maja do avgusta, njen namen pa je bil zagotoviti pregled nad ravnanjem s prosto živečimi živalskimi vrstami, ki se zadržujejo v ujetništvu v živalskih vrtovih in živalskemu vrtu podobnih prostorih z namenom prikazovanja javnosti, pri gojiteljih v vrtnarijah, botaničnih vrtovih, potujočih

razstavah ter zagotoviti sistematičen pregled nad temi subjekti in pridobiti podatke o tem, kako se spoštujejo predpisi, ki urejajo to področje.

V zvezi z nadzorom rastlin sta bila pregledana dva botanična vrtova, enkratna razstava gojenih tropskih rastlin EHD Mozirski gaj v Mozirju, drevesnica Omorika d.o.o. v Muti, vrtnarijo GG Novo mesto d.d., PE vrtnarija in hortikultura ter vzgoja orhidej pri družbi Ocean Orchids d.o.o. iz Dobrovnika. Pri večini zavezancev ni bilo ugotovljenih kršitev, izdano je bilo eno opozorilo.

Pri nadzoru živali so bili pregledani trije živalski vrtovi in trije živalskemu vrtu podobni prostori, potujoča razstava Cirkus Medrano iz Italije in fizična oseba, ki poseduje lovsko trofejo CITES osebk. Ugotovljeno je bilo, da so večinoma živali v ustreznih bivalnih razmerah, živali so bile v večini primerov primerno označene (mikročipi, fotografije in opisni način), v enem primeru je bilo izrečeno opozorilo za odpravo nepravilnosti, v drugem primeru pa je predvidena označitev želve glavnate karete pred izpustom v naravo.

Ugotovljena je bila ena nepravilnost gojitve živali brez predpisnega dovoljenja, zato je v teku zaseg živali. Ukrepali smo tudi v primeru, ko ni bilo izdano dovoljenje za živalski vrt, zato je bila izrečena začasna prepoved prikazovanja vseh morskih organizmov vključno z ugotovljenimi zavarovanimi vrstami in eno CITES vrsto, za katero je zavezanec pridobil dovoljenje izključno za raziskovalne namene, ne pa tudi za prikazovanje javnosti. Za zaseg zavarovanih vrst živali in ene CITES vrste je bilo odrejeno začasno skrbništvo do pridobitve mnenja o vrnitvi živali v naravo, vključno s pogoji za CITES vrsto po raziskovanju. Začasna prepoved javnega prikazovanja je bila izrečena do pridobitve predpisanega dovoljenja. Izrečena je bila tudi globa. .

Akcija nadzora nad trgovino s kaviarjem jesetrovk

Kaviar jesetrovk je ena izmed svetovno najbolj cenjenih delikates, ki se proizvaja iz neoplojenih jajčec rib jesetrovk (*Acipensiformes*). Ribe jesetrovke so zavarovane s konvencijo CITES in Uredbo Sveta (ES) 338/97, ki zagotavlja, da trgovina z jesetri ne ogroža njihovega preživetja v naravi. Osnovni namen akcije nadzora je bil pridobiti podatke o notranji trgovini ter z usklajenim, enkratnim in poostrenim nadzorom prispevati k oceni stanja trgovine s kaviarjem v Sloveniji. Inšpekcijski nadzori trgovanja s kaviarjem jesetrov so se izvajali v decembru 2010 leta. Poudarek je bil na nadzoru označevanja posod s kaviarjem jesetrovk in pripadnosti kaviarja vrsti jesetra. Nadzor se je izvajal v večjih trgovskih centrih, kjer kaviar ponujajo za prodajo.

V okviru akcije je bilo pregledanih 18 zavezancev. Kaviar jesetrovk se je prodajal v 3 obravnavanih trgovinah, v trgovini podjetja Antagra d.o.o. Izola se trgovanje s kaviarjem izvaja izključno preko spletnih strani za znanega kupca. Ob pregledu je bil na zalogi kaviar "Osetra" križanca *Acipenser baeri* (sibirski jeseter) in *Acipenser naccarii* (jadranski jeseter). V trgovini Maksimarket se je prodajal "iranski kaviar" kaviar *Acipenser persicus* in kaviar *Acipenser baerii* (sibirski jeseter), ki ga je dobavila družba Fonda d.o.o. (preko italijanskega dobavitelja), v trgovini E'Leclerc pa se je prodajal "francoski kaviar" kaviar *Huso huso* (beluga), ki ga je dobavil Dom Petroff iz Francije.

Sočasno se je v ostalih 12 od skupno 18 trgovin prodajal kaviar, ki ni bil kaviar jesetrovk. Prodajale so se ikre lososa (20%) in bradavičarice (20%), v manjšem delu tudi ikre postrvi (6,6%). Ugotovljeni so tudi primeri prodaje nadomestka kaviarja iz rdečih in črnih alg. Dobavitelji so bili Družba Marriba Izola in Al Ponte Ljubljana. Kaviar lososov je bil uvožen iz Romunije, kaviar postrvi in bradavičaric iz Islandije, nadomestek iz črnih in rdečih alg pa iz Danske. V vseh obravnavanih primerih, kjer je šlo za kaviar jesetrovk so bile posode s kaviarjem pravilno označene z nalepkami za enkratno uporabo in torej ni bilo potrebe za ukrepanje.

Nadzor nad ravnanjem s snovmi in odpadnimi snovmi, ki tanjšajo ozonski plašč

Nadzor na tem področju se je pretežno izvajal pri upravljavcih nepremične opreme za hlajenje in klimatizacijo in opreme za toplotne črpalke. Izvedenih je bilo 89 inšpekcijskih pregledov, izdanih 7 inšpekcijskih ukrepov in uvedeni 4 prekrškovni postopki. Pri pregledih je bilo ugotovljeno, da so imetniki naprav v proizvodnih dejavnostih z zakonodajo in svojimi obveznostmi seznanjeni v znatno večji meri, kot zavezanci v storitvenih dejavnostih ter, da so zavezanci z razširitvijo zahtev zakonodaje na določanje obveznosti glede uporabe fluoriranih toplogrednih plinov zelo slabo seznanjeni. Neskladnosti so bile največkrat ugotovljene pri opuščanju obveznosti vodenja evidenc, poročanja ter preverjanja uhajanja plinov.

Nadzor gensko spremenjenih organizmov (GSO) v zaprtih sistemih

V letu 2010 je inšpekcija opravila redni inšpekcijski pregled dela z GSO pri šestih zavezancih in en redni inšpekcijski nadzor namernega sproščanja GSO v okolje. Zaradi ugotovljenih pomanjkljivosti je bilo na podlagi 33. člena Zakona o inšpekcijskem nadzoru izrečenih sedem opozoril.

- Fakulteta za farmacijo, Katedre za farmacevtsko biologijo (FB) in Katedre za klinično biokemijo (KBK) je bilo ugotovljeno, da zavezanec izvaja delo z GSO v zaprtem sistemu (v nadaljevanju ZS), za katerega je pridobil potrdilo o vpisu za delo z GSO v 1. varnostnem razredu. Delo izvajajo v treh laboratorijih, v katerih zagotavljajo zadrževalne ukrepe za 1. varnostni razred in vodijo predpisano dokumentacijo. Ugotovljene so bile manjše pomanjkljivosti glede zagotavljanja predpisanih ukrepov, na katere je bil zavezanec opozorjen z opozorilom na zapisnik.
- Fakulteta za kemijo in kemijsko tehnologijo, kjer v okviru Katedre za biokemijo v »laboratoriju Jamova«, ki se nahaja na Inštitutu Jožef Stefan poteka delo z GSO v ZS. Pridobili so potrdilo o vpisu ZS za delo z GSO v 1. varnostnem razredu. Glede na ugotovitve inšpekcijskega pregleda je bilo izrečeno opozorilo, da odpravi manjše pomanjkljivosti ugotovljene pri pregledu predpisane dokumentacije in da zagotovi obnovo tal v laboratoriju na mestih, ki so poškodovana.
- Kmetijski inštitut Slovenije, kjer v okviru Oddelka za poljedelstvo in semenarstvo (določanje GSO kmetijskih rastlin) in Oddelka za varstvo rastlin (določanje nukleotidnih zaporedij z E. coli) poteka delo z GSO v ZS. Pridobili so dve potrdili o vpisu ZS v register GSO za dva laboratorija, za delo v 1. varnostnem razredu. Pri inšpekcijskem pregledu je bilo ugotovljeno, da zavezanec zagotavlja predpisane zadrževalne ukrepe za delo v 1. varnostnem razredu in vodi predpisano zakonodajo. Skladno z zadnjo spremembo Zakona o ravnanju z GSO pa zavezanec še ni zagotovil načrta ukrepov za primer izrednega dogodka, zato je bilo dano opozorilo na zapisnik in določen rok za odpravo pomanjkljivosti.
- Krka d.d. Novo mesto, Oddelek za predkliniko, v Laboratoriju in vitro poskuse, kjer se izvaja testiranje mutagenega potenciala zdravilnih učinkovin. Pridobili so potrdilo o vpisu zaprtega sistema za delo z GSO v 1. varnostnem razredu. Zavezancu je bilo izrečeno opozorilo, da je potrebno izdelati načrt zadrževalnih ukrepov, iz katerega bodo razvidni ukrepi, ki se izvajajo, imenovati namestnika vodje projekta ter skladno z zadnjo spremembo Zakona o ravnanju z GSO izdelati načrt ukrepov za primer izrednega dogodka.
- Nacionalnem inštitutu za biologijo v Ljubljani. Pridobili so dve potrdili o vpisu ZS v register GSO za dva oddelka za delo v 1. varnostnem razredu. To sta: Oddelek za gensko toksikologijo in biologijo raka, kjer delajo analize genotoksičnosti mutagenih in kancerogenih snovi in biologije raka in Oddelek za biotehnologijo in sistemsko biologijo, kjer določujejo GSO v hrani, krmi in semenih. Zavezancu je bilo izrečeno opozorilo, da je potrebno skladno z zadnjo spremembo Zakona o ravnanju z GSO izdelati načrt ukrepov za primer izrednega dogodka.
- Bia Separations d.o.o. v Ljubljani. Pridobljeni sta dve potrdili o vpisu ZS v register za delo z GSO v 2. varnostnem razredu. Prav tako je pridobljenih pet dovoljenj za delo v 2. varnostnem razredu. Dela se izvajajo z virusi influence A in B, rekombinantnimi adenovirusi tipa 5 in s humanimi rekombinantnimi adenovirusi Ad5/3. Zavezancu je bilo izrečeno opozorilo, da je potrebno skladno z zadnjo spremembo Zakona o ravnanju z GSO izdelati načrt ukrepov za primer izrednega dogodka in določen je bil rok, da zagotovijo obnovo tal in nadzor nad vektorji v laboratoriju BIA SEP BSL2.

Inšpekcijski nadzor namernega sproščanja GSO v okolje je bil izveden na Veterinarski fakulteti Ljubljana, Klinika za kirurgijo in male živali. Pridobili so potrdilo o vpisu zaprtega sistema za delo z GSO v 1. varnostnem razredu za onkološko ambulanto, kjer izvajajo elektrogenska terapija tumorjev psov. Glede na ugotovitve inšpekcijskega pregleda je bilo dano opozorilo, da mora zavezanec obratovalni dnevnik dela z GSO dopolniti s podatki o ravnanju z odpadki in sprejeti standardni operativni postopek, ki bo določal postopek ravnanja in postopek validacije za avtoklav.

Nadzor zavezancev, ki morajo pridobiti okoljevarstveno dovoljenje za onesnaževanje večjega obsega

Inšpektorji so v letu 2010 opravili inšpekcijski nadzor pri vseh upravljavcih naprav, ki povzročajo onesnaževanje večjega obsega in pri tem opravili 310 inšpekcijskih nadzorov. Pri večini je bil opravljen en celovit inšpekcijski pregled, le pri posameznih napravah je bilo potrebno opraviti izredne inšpekcijske preglede kot posledica prijav. Inšpekcijski ukrepi so se največ nanašali na odpravo nepravilnosti v zvezi z emisijo snovi v zrak iz nepremičnih virov onesnaževanja, emisijo snovi v zrak iz kurilnih naprav in nepravilnostmi v zvezi s skladiščenjem naftnih derivatov, s poslovniki za naprave za čiščenje odpadnih plinov ter vodenjem obratnih dnevnikov. Manjše nepravilnosti so upravljaci odpravili na podlagi opozorila inšpektorja, za večje neskladnosti pa so bile izdane odločbe za uskladitev delovanja naprave z veljavnim okoljevarstvenim dovoljenjem.

Med drugim je bila odrejena prepoved uporabe ene kurilne naprave (Nafta petrochem d.o.o.), zaradi dolgotrajnega čezmernega obremenjevanja okolja je bila odrejena vgradnja čistilne naprave na sušilnici v KG Lendava d.d. ter zahtevana ureditev merilnega mesta pri zavezancu Tondach Slovenija d.o.o. Inšpektorji so odredili še več ukrepov za odpravo neskladnosti (TAP d.o.o. M. Sobota, Iskra Avtoelektrika d.d.). V času gospodarske krize se pri nekaterih zavezancih že ugotavlja zmanjšanje proizvodnje oz. začasne prekinitve dela na posameznih tehnoloških linijah.

Nadzor nad obrati tveganja za okolje

V letu 2010 so inšpektorji pregledali vseh 26 obratov večjega tveganja za okolje ter 12 obratov manjšega tveganja za okolje. V obratih tveganja za okolje v letu 2010 ni bilo okoljskih nesreč, o katerih bi bilo potrebno poročati Evropski komisiji. Pri izvajanju inšpekcijskega nadzora je glavno oviro predstavljalo dejstvo, da okoljevarstvena dovoljenja še niso izdana, čeprav je večina obratov večjega tveganja za okolje vlogo za izdajo dovoljenja vložila že v letu 2007. Zakonodajna sprememba konec leta 2010 je sicer prinesla nov rok za pridobitev dovoljenja - 31. 12. 2015. Vendar ta sprememba ne rešuje situacije ampak le podaljšuje neurejeno stanje.

Inšpekcijski nadzor obratov večjega tveganja se je izvajal na naslednjih področjih:

- preverjanje količin prisotnih nevarnih snovi;
- zasnova preprečevanja večjih nesreč in del sistema obvladovanja varnosti:
 - ali imajo obrati izdelano zasnovo preprečevanja večjih nesreč v pisni obliki;
 - na kakšen način je organizirano izobraževanje zaposlenih in
 - na kakšen način je organizirano seznanjenje z nevarnostmi in varnim delom za zunanje sodelavce (pogodbene izvajalce).
 -

Večje kršitve niso bile ugotovljene; v treh primerih so inšpektorji izrekli ukrep opozorila, pri dveh obratih večjega tveganja za okolje, ki nista imenovala pooblaščenca za okolje, kot to določa 30. člen ZVO-1, pa sta bili izdani odločbi in uveden postopek o prekršku.

Nadzor nad obrati manjšega tveganja za okolje je bil izvršen po naslednjih področjih:

- preverjanje usklajenosti podatkov iz prijave vira tveganja z dejanskim stanjem,
- zasnova preprečevanja večjih nesreč in zasnova tveganja za okolje (skladno s prilogo III uredbe).

Pri nadzoru nad obrati manjšega tveganja za okolje sta bili ugotovljeni dve nepravilnosti, ki sta bili odpravljene na podlagi izrečenih opozoril. Februarja je v proizvodnem obratu družbe Kemiplas - Dekani prišlo do požara in v začetku marca do še enega izrednega dogodka (»sneženje« in smrad). Ker družba kot povzročitelj okoljske nesreče ni obvestil organa, pristojnega za obveščanje, je bila pravni in njeni odgovorni osebi v prekrškovnem postopku izdana odločba o prekršku, na katero pa sta bili podani zahtevi za sodno varstvo.

Nadzor obremenjevanja s hrupom

Inšpektorji so na tem področju opravili 570 nadzorov in odredili 81 ukrepov za odpravo neskladnosti ter uvedli 3 prekrškovne postopke. V okviru rednih inšpekcijskih pregledov niso bila ugotovljena večja odstopanja hrupa v okolju zaradi industrijskih virov hrupa. Najbolj pogosto ugotovljena neskladnost je neredno izvajanje predpisanega monitoringa in neizvajanje obveznosti poročanja. Glede prijav je opazen rahel upad proti preteklim letom, še vedno pa izstopajo prijave hrupa gostinskih lokalov. Stanovalci, sosedje gostinskih lokalov, si želijo miru, gostinski lokali pa z glasbo (mehansko in živo) privabiti čim več gostov.

Uskladiti tako nasprotne si želje je zelo težko, zato pa je toliko bolj pomembno prostorsko planiranje in s tem povezano sprejemanje občinskih prostorskih aktov, izdajanje dovoljenj gostinskim lokalom s stani upravnih enot ter odločb o obratovalnem času s strani občin. Z uveljavitvijo Uredbe o mejnih vrednostih kazalcev hrupa v okolju (v nadaljevanju: Uredba) je nastalo odprto vprašanje, kateri prekriti in zagrajeni gostinski lokali so pravzaprav zavezanci za meritve, saj minister, pristojen za varstvo okolja še ni podrobneje določil načina ugotavljanja izpolnjevanja pogojev iz 15. člena uredbe. Prav tako ugotavljamo, da občine še ne izvajajo določil Uredbe o načinu uporabe zvočnih naprav, ki na shodih in prireditvah povzročajo hrup, saj do sedaj nismo prejeli še nobenega obvestila o ugotovljenih kršitvah z njihove strani.

Nadzor nad elektromagnetnim sevanjem in sevanjem svetlobe

Skupno so inšpektorji na obeh področjih sevanja opravili 51 nadzorov in odredili 17 inšpekcijskih ukrepov ter uvedli 1 postopek o prekršku. Nadzor se je na obeh področjih izvajal na podlagi prijav ter v okviru celovitih rednih pregledov IPPC naprav in večjih trgovskih centrov. V večini primerov so bile ugotovljene kršitve pri osvetljevanju reklamnih panojev – prikazovalnikov reklam, kjer osvetlitev ni bila usklajena z mejnimi vrednostmi iz predpisa. Zavezancem so bile izdane ureditvene odločbe za prilagoditev osvetlitve z mejnimi vrednostmi. Nekateri zavezanci so na podlagi izdanih ukrepov prenehali z osvetljevanjem reklamnih panojev.

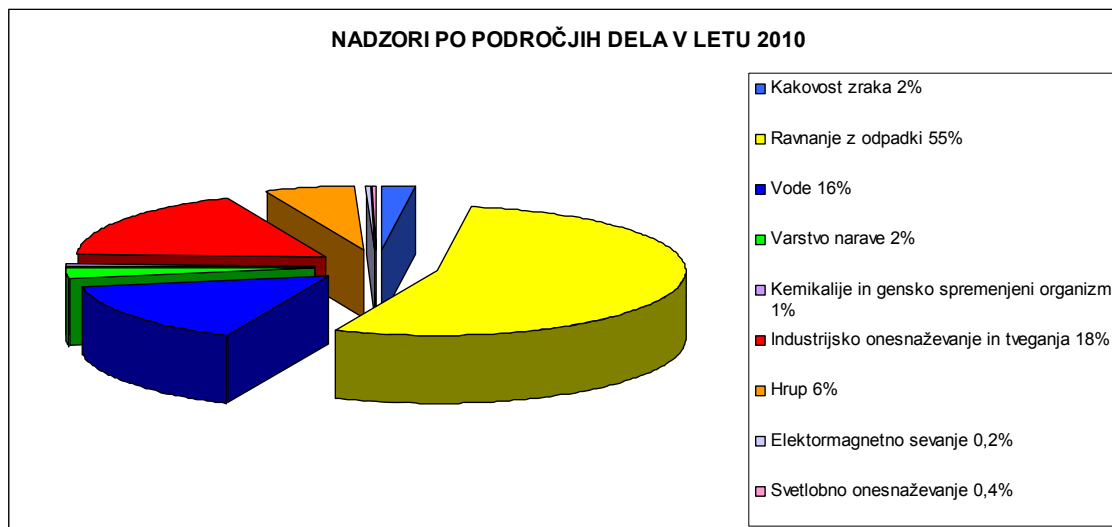
3.4 ZAKLJUČEK

Ugotavljamo, da smo cilje določene z letnim planom dela dosegli. Manjša odstopanja so ugotovljena pri realizaciji načrtovanega obsega dela. Devet odstotno odstopanje realizacije načrtovanega dela gre predvsem na račun povečanja števila prijav, daljšega bolniškega staleža nekaterih inšpektorjev ter upokojevanja inšpektorjev. Mednarodna revizija delovanja Inšpekcije za okolje in naravo je pokazala, da inšpekcija dela v skladu s Priporočili EK o minimalnih kriterijih za inšpekcijski nadzor (RMCEI). Istočasno pa so bila izpostavljena področja, kjer je priložnost za spremembo in razvoj. Te ugotovitve bomo kot dragoceno izkušnjo vključili v naše nadaljnje delo.

Nespremenjeno ostaja dejstvo, da z obstoječo kadrovsko zasedbo, brez zadostne strokovne podpore na pravnem področju, ni več možno učinkovito izvajati rednega načrtovanega dela. Kljub planskemu delu, postaja delo vedno bolj podobno gašenju požarov. Administrativne obveznosti in druge naloge, povezane predvsem z novimi pristojnostmi v prekrškovnih postopkih, upočasnjujejo delo inšpektorjev in terjajo reorganizacijo na tem področju. Presenetljivo pa je, da pristojni kljub nenehnim opozorilom, pri sprejemanju novih predpisov, inšpektorjem za okolje kljub vsemu nalagajo nove in dodatne obveznosti.

Inšpekcijsko delo postaja vedno bolj izpostavljeno raznim pritiskom in zato tudi vedno bolj stresno, kar ima negativne posledice tudi na zdravje zaposlenih. Glede na zelo velika pooblastila, vključno s pooblastili v prekrškovnem postopku z zelo visokimi kaznimi, se postavlja tudi vprašanje zagotavljanja primerne osebne varnosti na delovnem mestu. Ponovno želimo poudariti, da ukrepi v zvezi s plačnim sistemom v državni upravi nikakor ne prispevajo k povečanju učinkovitosti dela niti ne motivirajo zaposlenih v duhu iskanja rešitev in novih idej. Enako pa velja tudi glede ukrepov za zmanjšanje števila zaposlenih v državni upravi. Dodatno k malodušju prispeva tudi odnos javnosti in posameznikov do dela nadzornih organov, ki so postali dežurni krivec za vse nastale težave.

Slika 8: Nadzori po področjih dela v letu 2010

Vse pogosteje se dogaja, da se krivdo za nedelovanje sistema kot celote želi naprtiti inšpekcijskim službam. Zanimarja pa se dejstvo, da sistema ni možno vzpostavljati le z inšpekcijskim nadzorom ampak je to le eden od načinov. Neizkoriščene so možnosti finančnih in drugih stimulacij zavezancev, ki bi pripeljale k večji stopnji spoštovanja predpisanih pravil. Učinkovitost delovanja službe se namreč presoja z vidika pogojev za njeno delovanje ne le z vidika javnomnenjske raziskave. Že večkrat smo v svojih poročilih predlagali rešitve za katere menimo, da bi prispevale k izboljšanju stanja. Ker do sedaj niso bile upošteevane, jih predlagamo ponovno:

- prenesti pristojnosti nadzora ravnanja z odpadki, ki po izvoru nastajajo v gospodinjstvu vključno z gradbenimi, na občinski nivo;
- pooblastiti izvajalce javne službe urejanja voda za izvajanje izvršilnih postopkov inšpektorjev za okolje;
- vzpostaviti v delovanje rečno nadzorno službo s polnimi pooblastili;
- vzpostaviti delovanje naravovarstvene nadzorne službe s polnimi pooblastili;
- urediti "informativni sistem okolja", na način, kot je predpisan v 105. členu ZVO-1;
- vzpostaviti mehanizem monitoringa kakovosti kot je določen v 102. členu ZVO-1.

Poudariti želimo zavedanje, da upoštevanja določb predpisov ni možno doseči le z inšpekcijskim nadzorom, temveč je treba nujno aktivirati tudi druge mehanizme, ki bodo pripeljali do uspešne implementacije. Številne možnosti izboljšanja učinkovitosti dela in prenosa dobrih praks daje tudi mednarodno sodelovanje. Vendar pa realizacija pridobljenih informacij in izkušenj ni možna brez zadostnega števila ustrezno usposobljenih inšpektorjev.

4 INŠPEKCIJA ZA PROSOTR

4.1 PRISTOJNOSTI IN POOBLASTILA

Pristojnosti in pooblastila gradbene inšpekcije izhajajo iz določil Zakona o graditvi objektov (Uradni list RS, št. 110/2002, 97/03 – odl. US, 41/03 – ZVO-1, 45/04 – ZVZP-A, 47/04, 62/04 – odl.US, 102/04 – prečiščeno besedilo, 111/05 – odl.US, 126/07 – ZGO-1B, 108/2009, 61/2010- ZRud-1 in 62/2010 popr. - v nadaljevanju ZGO-1) in Zakona o urejanju prostora (ZUreP; Ur. l. RS, št. 110/02) s spremembami, ki jih je vnesel Zakon o prostorskem načrtovanju (ZPNačrt; Ur. l. RS, št. 33/07, 108/2009 in 80/2010 - ZUPUDPP (106/2010 popr.)) in v podzakonskih predpisih (23).

Po teh zakonih gradbeni inšpektorji nadzirajo gradnjo objektov, med drugim:

- ali so bili pri prostorskem načrtovanju upoštevani predpisi s področja urejanja prostora;
- ali so bili pri projektiranju upoštevani predpisi s področja graditve objektov;
- ali so izpolnjeni pogoji za začetek gradnje oz. drugih del po tem zakonu;
- ali se gradnja izvaja skladno z izdanim gradbenim dovoljenjem;
- ali se objekti gradijo ter ali so zgrajeni in vzdrževani tako, da zagotavljajo zanesljivost in izpolnjujejo bistvene zahteve po tem zakonu;
- ali so izpolnjeni pogoji za začetek uporabe objektov po tem zakonu;
- ali udeleženci pri graditvi objektov, ko opravljajo dejavnost prostorskega načrtovanja, projektiranja, revidiranja, gradnje in gradbenega nadzora, izpolnjujejo pogoje, določene s tem zakonom.

Gradbena inšpekcija nadaljuje tudi postopke po določbah Zakona o urejanju naselij in drugih posegov prostor (ZUN; Ur. l. SRS, št. 18/84, 37/85, 29/86; Ur.l. RS, št. 26/90, 18/93, 47/93, 71/93, 44/97 in 23/02 - odločba US) ter Zakona o graditvi objektov (ZGO; Ur. l. SRS, št. 34/84 in 29/86; Ur. l. RS, št. 59/96, 45/99 in 52/00), ki sta prenehala veljati 1. 1. 2003. Število teh se zmanjšuje, ker postopke zaključujemo.

Osnovni cilji gradbene inšpekcije so predvsem:

- čim bolj učinkovito preprečevanje nedovoljenih gradenj;
- v vseh fazah gradnje objektov kontrolirati izpolnjevanje z zakonom določenih bistvenih zahtev glede lastnosti objektov;
- zagotoviti izpolnjevanje predpisanih pogojev in kvaliteto dela pri opravljanju dejavnosti v zvezi z graditvijo objektov.

Vsa dejanja in postopki gradbene inšpekcije so namenjena doseganju teh osnovnih ciljev, s tem namenom inšpektorji tudi dosledno vodijo prekrškovne postopke in izrekajo denarne kazni.

o ORGANIZACIJA DELA

V inšpekciji za prostor sta:

- gradbena in
- geodetska inšpekcija.

Na dan 31. 12. 2010 je bilo v IRSOP 74 gradbenih inšpektorjev (2 mesti sta nezasedeni, ker je v teku izbirni postopek za nadomestno zaposlitev). V Uradu glavne inšpektorice je direktor inšpekcije in 2 inšpektorja, v območnih enotah je 71 inšpektorjev. 64 inšpektorjev ima ustrezno izobrazbo, ki jo ZGO-1 določa za gradbenega inšpektorja, 8 inšpektorjev izpolnjuje pogoje za delo na podlagi prehodnih določb zakona.

Tabela 13: Število gradbenih inšpektorjev v posamezni območni enoti

OE Celje	9	OE Maribor	14
OE Koper	8	OE Murska Sobota	4
OE Kranj	5	OE Nova Gorica	5
OE Ljubljana	20	OE Novo mesto	5

Geodetski inšpektor je 1 in ima tudi pooblastilo gradbene inšpekcije, zato vodi tudi postopke gradbene inšpekcije.

o UGOTOVITVE PRI DELU

4.2 GRADBENA INŠPEKCIJA

Osnovna naloga gradbene inšpekcije je nadzor nad gradnjo objektov, predvsem preprečevati nedovoljene gradnje in nadzirati izpolnjevanje z zakonom predvidenih bistvenih zahtev glede lastnosti objektov v vseh fazah graditve. V okviru te naloge smo določili prioritete pri nadzoru tako po vrsti gradenj kot tudi po območjih nadzora, izbranih predvsem glede na obseg škodljivih posledic, ki bi bile

lahko v primeru nedovoljene gradnje in drugih nezakonitih dejanj ter nepravilnosti pri gradnji povzročene.

Število novih nelegalnih gradenj (objekti, zgrajeni brez dovoljenj - zanje inšpektor naloži odstranitev) se zmanjšuje. Večina nedovoljenih gradenj (nelegalne in neskladne – v nasprotju z gradbenim dovoljenjem) se ugotavlja na zazidljivih območjih – zmanjšuje se število nelegalnih gradenj na kmetijskih zemljiščih.

Določene težave so v postopkih gradbene inšpekcije v zvezi s spremembo namembnosti objektov, predvsem pa pri spreminjanju stanovanjskih objektov v večstanovanjske objekte. Razlog je predvsem v možnosti, da se etažna lastnina razdeli in v uradnih evidencah vpiše na novo stanje (tudi lastniško), ne glede na legalnost izvedenih del. Vzrok navedenim zapletom so predpisi s področja geodetskih dejavnosti, ker so spremembe v uradnih evidencah mogoče ne glede na legalnost novega stanja. Predlagali smo že ustrezne spremembe predpisov. Vsekakor gre za dela, za kakršna bi bilo potrebno pridobiti gradbeno dovoljenje, pa čeprav se v posameznih primerih nič ne gradi, do spremembe oziroma povečave pa prihaja pri vplivih na okolico objekta.

S 14. aprilom 2008 so pričele veljati spremembe in dopolnitve zakona o graditvi objektov – ZGO-1B. Zakon je v zvezi z delom gradbene inšpekcije prinesel predvsem naslednje spremembe:

- del enostavnih objektov, za katere do tedaj ni bilo potrebno pridobiti gradbeno dovoljenje, je uvrstil med nezahtevne objekte, za katere je potrebna pridobitev gradbenega dovoljenja – izdanega v poenostavljenem postopku;
- gradbeni inšpekciji je prinesel dodatne obveznosti ukrepanja v primerih, ko je v zvezi s postopki izdaje gradbenega dovoljenja uvedena obnova postopka. V takem primeru investitor ne sme nadaljevati z deli, kontrola nad tem in izrekanje ukrepov v primeru kršitve pa je od 1.4.2008 dalje v pristojnosti gradbenega inšpektorja.

Predvsem te dodatne aktivnosti in pa dejstvo, da je gradbeni inšpektor tudi po novi Uredbi o vrstah objektov glede na zahtevnost (Uradni list RS št. 37/2008), katera je nadomestila prejšnji pravilnik, še vedno pristojen za nadzor, če so »enostavni« objekti, za katere sicer dovoljenje po ZGO-1B ni potrebno, zgrajeni oziroma postavljeni v skladu z občinskimi prostorskimi akti, če so za postavitev pridobljena ustrezna soglasja, ipd., predstavljajo še vedno veliko breme in povečano število postopkov in pristojnosti gradbene inšpekcije. Če namreč pogoji, določeni v občinskem prostorskem aktu, za postavitev enostavnega objekta, za katerega po zakonu gradbeno dovoljenje ni potrebno, mora gradbeni inšpektor uvesti postopek in ukrepati kot da gre za nelegalno gradnjo! Takšen postopek – ugotavljanje opisanih pogojev za gradnjo ali postavitev, pa je sicer po vsebini postopek izdaje dovoljenja, kakršnega vodijo Upravne enote, pogoje pa sicer ugotavljajo tudi občinske službe za urejanje prostora.

Natančnejše stanje s podatki o dejanjih in ukrepih gradbene inšpekcije je razvidno iz Tabele 2.

V nadaljevanju natančneje opisujemo delo gradbene inšpekcije po posameznih prioritetah pri delu, določenih z letnim planom. Podatki o številu posameznih dejanj in ukrepov po prioritetah so razvidni tudi iz Tabele 1.

4.2.1 Prioritete po vrstah gradenj

Nadzor nad gradnjo za trg

Gradbeni inšpektorji so intenzivno opravljali nadzor predvsem pri stanovanjskih in javnih objektih ter pri poslovnih stavbah. Pri nadzoru so še posebej kontrolirali kvaliteto vgrajenih gradbenih proizvodov (opremljenost teh z ustreznimi listinami) in upoštevanje predpisanih postopkov pri vgrajevanju proizvodov. Večje nepravilnosti v zvezi s proizvodi niso bile ugotovljene.

Predelave stanovanj v večstanovanjskih objektih kot tudi družinskih hiš v manjša stanovanja se kljub intenzivnemu nadzoru gradbene inšpekcije nadaljujejo. Pri tem mnogokrat ne gre za gradnje v smislu gradbenih del, povečujejo se le vplivi objekta na okolico, kar predstavlja spremembo namembnosti objektov. Zaradi zmanjšanega prometa z nepremičninami in s tem tudi zmanjšanja gradnje stanovanj, so gradbeni inšpektorji ne tem področju v letu 2009 opravili manj inšpekcijskih pregledov kot planirano in manj kot v letu 2008.

O tovrstnih predelavah in prodajah objektov oziroma stanovanj redno obveščamo davčno inšpekcijo.

Inšpektorji so v obravnavanem obdobju pregledali 656 objektov (767 v letu 2009 in 1112 v letu 2008), izdali 65 odločb (65 v letu 2009), 13 sklepov za denarno prisilitev, izrekli 7 denarnih kazni po ZIN, izdali 27 ukrepov (44 v letu 2009) za storjene prekrške in opravili 2 prisilnih izvršitvi odločb (10 v letu 2009).

Nadzor nad gradnjo industrijskih in infrastrukturnih objektov

Gradbeni inšpektorji so opravljali kontrolo predvsem tistih objektov, ki imajo vplive na okolje; ti praviloma predstavljajo zahtevne objekte po predpisih o graditvi objektov. Pri IPPC zavezancih (možnost večjih onesnaženj okolja) so pregledovali stanje dovoljenj ter skladnost uporabe objektov in naprav z dovoljenji. Ugotovljeno je, da večina objektov in naprav ima ustrezna uporabna dovoljenja.

Inšpektorji so pregledali 748 objektov, izdali 115 odločb, 11 sklepov za denarno prisilitev, izrekli 11 denarnih kazni po ZIN, izdali 47 ukrepov za storjene prekrške in opravili 2 prisilni izvršitvi odločb.

Nadzor nad rekonstrukcijami starih objektov

Opravljen je bil intenziven nadzor predvsem v mestnih jedrih in drugih gosto naseljenih območjih, kjer bi bile posledice eventualnih nepravilnosti lahko najtežje. Večje nepravilnosti niso ugotovljene, kršitve predpisov se pojavljajo predvsem v primerih, kjer se objekti rekonstruirajo in dozidujejo z namenom bodoče prodaje. Največkrat je ugotovljena gradnja z namenom predelave objektov v stanovanja in manjše lokale.

Gradbeni inšpektorji so pregledali 1554 objektov, izdali 230 odločb, 18 sklepov za denarno prisilitev, izrekli 6 denarnih kazni po ZIN, izdali 52 ukrepov za storjene prekrške in opravili 3 prisilne izvršitve odločb.

Nadzor nad nedovoljenim pridobivanjem mineralnih surovin in nad vgrajevanjem mineralnih surovin v objekte

Gradbeni inšpektorji so nadaljevali z intenzivnim nadzorom nelegalnih črpališč mineralnih surovin. Novih nedovoljenih kopov je vse manj. Poleg večletnega intenzivnega nadzora gradbene inšpekcije so k temu pripomogli tudi učinkovitejši ukrepi inšpektorja, določeni z novim ZGO-1 – ukrep ustavitve del in vzpostavitve v prejšnje stanje oziroma sanacije pri nelegalnem kopu ter bistveno višje kazni za prekršek (do 125.178 evrov za pravno osebo, do 1.878 evrov za posameznika). Veliko je k izboljšanju stanja na tem področju pripomoglo tudi sodelovanje gradbene inšpekcije s policijo, kriminalisti, tožilci in državnim pravobranilstvom. Slednji so predvsem na podlagi predlogov gradbene inšpekcije in podatkov, zbranih v postopkih gradbenih inšpektorjev, vodili odškodninske in kazenske postopke v zvezi z nelegalnimi kopi. Zahtevki so predvsem v zvezi s protipravno pridobljeno premoženjsko koristjo, ustvarjeno pri »krajih« mineralnih surovin, ki so v državni lasti na podlagi določb zakona o rudarstvu in zakona o varstvu okolja. Na sodiščih je v obravnavi večje število vloženih tožb za odškodnino iz naslova neupravičene obogatitve pri nelegalnem odvzemanju mineralne surovine. V zadnjih letih je bilo državi plačanih več kot 1 mio euro odškodnin, le v letu 2010 blizu 200.000 euro.

Gradbeni inšpektorji so opravili pregled 122 kopov, izdali 6 odločb, izdali 7 ukrepov za storjene prekrške. V vseh primerih so podani tudi predlogi Državnemu pravobranilstvu za odvzem protipravno pridobljene premoženjske koristi. Gradbeni inšpektorji v zvezi z nelegalnim izkoriščanjem mineralnih surovin sodelujejo z Državnim pravobranilstvom v pravnih in kazenskih postopkih pred sodišči, prav tako v postopkih policije in tožilcev.

Nadzor nad uporabo objektov

V ZGO-1 je določen ukrep gradbenega inšpektorja v primeru uporabe objekta (za gradnjo katerega je potrebno gradbeno dovoljenje) brez uporabnega dovoljenja ter ukrep v zvezi s spremembo namembnosti objekta brez predhodno pridobljenega gradbenega in uporabnega dovoljenja.

Pri tem nadzoru so imeli prednost javni objekti (trgovski, gostinski, zabavišni, športni ipd.).

Gradbeni inšpektorji so pregledali 1496 objektov, izdali 212 odločb, 35 sklepov za denarno prisilitev, izrekli 9 denarnih kazni po ZIN, izdali 63 ukrepov za storjene prekrške in opravili 3 prisilne izvršitve odločb.

Nadzor nad priključevanjem nedovoljene gradnje na gospodarsko javno infrastrukturo

ZGO-1 določa, da gradbeni inšpektor upravljavcu infrastrukture z odločbo naloži, da izvrši odklop nelegalno zgrajenega objekta. Če je nedovoljena gradnja priključena preko legalne gradnje, naloži

odklop tudi te. Tako so upravljavci gospodarske javne infrastrukture na podlagi odločb gradbene inšpekcije odklopili 25 objektov.

Z odklopi oziroma preprečevanjem priklopov nedovoljenih objektov bomo nadaljevali, saj se s tem učinkovito zmanjšuje možnost uporabe objekta in s tem število nedovoljenih gradenj.

Nadzor nad delom nadzornikov, ki izvajajo gradbeni nadzor

Z ZGO-1 so določene kazni za nadzornika, če ne izpolnjuje obveznosti, ki obsegajo vse od ugotavljanja skladnosti gradnje s projekti in dovoljenji do kakovosti in uporabe gradbenih proizvodov.

Z učinkovitim in popolnim nadzorom pri gradnji objektov, kot ga morajo po zakonu opravljati nadzorniki, se lahko delo gradbenih inšpektorjev omeji le na redne kontrolne preglede na gradbiščih, saj je naloga nadzornikov popolna kontrola spoštovanja zakona pri gradnji objektov.

Kontrolo nadzornikov opravijo gradbeni inšpektorji pri vseh objektih v postopku, še posebej le s tem namenom pa so opravili pregled 259 objektov, 166 zaslišanj, izdali 29 odločb in izrekli 12 ukrepov za storjene prekrške

Nadzor nad delom projektantov, revidentov, izvajalcev in odgovornih vodij del

V letu 2010 smo nadaljevali tudi s kontrolo dela navedenih udeležencev pri graditvi objektov. Gradbeni inšpektorji so s tem v zvezi opravili pregled 455 objektov, 262 zaslišanj, izdali 66 odločb, s katerimi so naložili odpravo nepravilnosti, izrekli 19 ukrepov za storjene prekrške.

4.2.2 Prioritete po območjih nadzora

Nadzor nad varovanimi in zaščitnimi območji:

- območja zaščite po predpisih o varstvu narave

V območju Triglavskega narodnega parka ob rednih inšpekcijskih postopkih vodimo tudi postopke za objekte, obravnavane v Uredbah o prostorskih ureditvenih pogojih za sanacijo degradiranega prostora v občinah Bled, Bohinj, Bovec in Tolmin. Uredbe obravnavajo 76 objektov, za katere so bile v letu 1993 vložene vloge za odlog izvršbe inšpekcijske odločbe. Vseh 76 objektov je v postopku gradbene inšpekcije. Večji del objektov so zavezanci uskladili z dovoljenji za sanacijo, pridobljena so uporabna dovoljenja, inšpekcijske postopke zaključujemo.

V območju TNP so bili v letu 2010 uvedeni 4 izvršilni postopki po inšpekcijskih odločbah za prisilno odstranitev objekta ali dela objekta.

V letu 2010 je Javni zavod Triglavski narodni park gradbeni inšpekciji podal 32 prijav o domnevnih nelegalnih gradnjah v območju parka. Prijave se nanašajo predvsem na nadomestne gradnje in obnove pastirskih stanov, prizidke k stanovom, domnevno uporabo stanov in hlevov za počitniške hišice, opisano brez naravovarstvenih soglasij ali v nasprotju z njimi. Z zavodom TNP je vzpostavljeno ustrezno sodelovanje in obveščanje na področju nadzora. Prijave se nanašajo največkrat na nadomestne gradnje in obnove pastirskih stanov, prizidke k tem stanovom, spreminjanje stanov in hlevov v vikende, gradnjo pomožnih objektov ob pastirskih stanovih ali vikendih, vse brez naravovarstvenih soglasij ali v nasprotju z njimi.

Intenzivno je bilo tudi sodelovanje s TNP v času priprave novega Zakona o Triglavskem narodnem parku in v pripravah na izvajanje nadzora po tem zakonu.

Opravljeni so bili tudi redni kontrolni pregledi območja Ljubljanskega barja, ki je dve leti z uredbo zaščiteno kot krajinski park in območje krajinskega parka Strunjan. Večje nepravilnosti niso bile ugotovljene.

- območja zaščite po predpisih o varstvu kulturne dediščine

Opravljeni so bili redni pregledi starih mestnih jeder Ljubljane, Maribora, Kranja, Celja, Novega mesta, Škofje Loke in drugih, ki so zaščitena kot arhitekturna dediščina. Ugotovljene so predvsem prenove – rekonstrukcije starih objektov, v večini primerov z ustreznimi dovoljenji.

- zaščitena območja vodnih virov

Območja pregledujemo predvsem v zvezi z možnostjo nedovoljenega odkopavanja mineralnih surovin, ki pa so glede na posledice, predvsem odlaganja odpadnih materialov v nastale izkope, tudi najbolj nevarna za okolje, podtalnico in s tem tudi vodne vire.

Opravljenih je bilo več pregledov v območju Kranja in Šenčurja, Murske Sobote, Maribora, Ptuja in Posavja. Večja nedovoljena odkopavanja in gradnje pri tem niso bile ugotovljene.

V varovanih območjih so gradbeni inšpektorji opravili pregled 1513 objektov, izdali 251 odločb, 19 sklepov za denarno prisilitev, izdali 98 ukrepov za storjene prekrške in opravili 19 prisilnih izvršitev odločb.

Nadzor nad območji razpršene gradnje

Opravljene so bile redne kontrole območij, kjer se pojavljajo posamične ali skupinske gradnje izven območij naselij in izven območij zazidljivih površin - predvsem na območjih kmetijskih, gozdnih, vodnih in drugih površin, kjer izdaja dovoljenj za gradnjo po zakonu praviloma ni možna. Nastajanje novih počitniških ali podobnih zaselkov v območju kmetijskih in gozdnih površin ni bilo ugotovljeno.

V območjih razpršene gradnje so gradbeni inšpektorji pregledali 6568 objektov, izdali 1048 odločb, 156 sklepov za denarno prisilitev, izrekli 70 denarnih kazni po ZIN, izdali 217 ukrepov za storjene prekrške in opravili 33 prisilnih izvršitev odločb.

4.2.3 Učinkovitost nadzora

Izvajanje upravnih izvršb inšpekcijskih odločb

Gradbeni inšpektorji so v letu 2010 uvedli 427 izvršilnih postopkov prisilne odstranitve nedovoljeno zgrajenih objektov (rušitev). Večji del zavezancev je v izvršilnem postopku objekt odstranil sam tik pred prisilno odstranitvijo oz. so sami do konca porušili objekt po tem, ko ga je že pričel rušiti inšpektorat s svojo ekipo.

V postopku upravnih izvršb po drugi osebi je bilo v letu 2010 prisilno v celoti odstranjenih 42 objektov, 46 v letu 2009, 35 v letu 2008.

Med prisilnimi odstranitvami večjega obsega omenimo predvsem večstanovanjski objekt v Ljubljani in stanovanjski objekt v romskem naselju pri Novem mestu.

Pri vrstnem redu upravnih izvršb (prisilna odstranitev nedovoljenih posegov v prostor) smo upoštevali kriterije kot so varovana območja, ogrožanje okolja, varnosti ljudi in prometa, izpostavljenost v prostoru, javno korist ipd.

Viden je uspeh intenzivnega opravljanja prisilnih odstranitvev nelegalnih gradenj v zadnjih letih, saj sedaj že večji del zavezancev objekt odstrani sam tik pred prisilno odstranitvijo (če že ne po prejemu inšpekcijske odločbe). Prav tako se tudi zaradi intenzivnega opravljanja prisilnih odstranitvev zmanjšuje število novih nelegalnih gradenj.

V večjem delu postopkov gradbene inšpekcije se uporabijo druga prisilna sredstva, kot so opozorila po Zakonu o inšpekcijskem nadzoru, kazni po določbah Zakona o upravnem postopku in Zakona o graditvi objektov ter globe, izrečene v postopku o prekršku, s katerimi se doseže namen opustitve kršenja zakona ali vzpostavitve zakonitega stanja.

Prisilna odstranitev objekta bo tako v postopku gradbene inšpekcije le še ukrep v skrajni sili, ko z drugimi sredstvi ne bo mogoče doseči zakonitosti.

Denarno prisiljevanje k izvršitvi ukrepov in kaznovanje za prekrške

Gradbeni inšpektorji so izrekli 28 kazni z denarno prisilitvijo po Zakonu o splošnem upravnem postopku, 60 kazni z denarno prisilitvijo po ZGO-1 in 100 plačilnih nalogov po Zakonu o inšpekcijskem nadzoru.

Tem kaznim lahko prištejemo tudi velik del od 369 izdanih plačilnih nalogov po določbah Zakona o prekrških in velik del kazni, izrečenih s 111 odločbami po istem zakonu. Natančnejši podatki so razvidni iz tabel v nadaljevanju teksta.

Izključitev iz gospodarske javne infrastrukture

ZGO-1 določa, da gradbeni inšpektor z odločbo naloži upravljavcu gospodarske javne infrastrukture, da izvrši odklop nedovoljeno zgrajenega objekta. Če je nedovoljena gradnja priključena preko legalne gradnje, naloži tudi odklop slednje.

Upravljavci gospodarske javne infrastrukture so na podlagi odločb gradbene inšpekcije odklopili 25 objektov zgrajenih brez dovoljenj ali objektov z dovoljenji, ker je bila preko njih priključena nedovoljena gradnja.

Zasegi sredstev, uporabljenih pri nedovoljeni gradnji

ZGO-1 določa, da se za predmete, namenjene izvajanju del pri nedovoljeni gradnji, izreče varstveni ukrep odvzema. Določa tudi, da gradbeni inšpektor z odločbo odredi zaseg predmetov, s katerimi se izvaja nedovoljena gradnja.

V letu 2010 gradbeni inšpektorji niso izdali odločbe o zasegu. Zasegi niso bili potrebni, ker so zavezanci spoštovali ukrep gradbene inšpekcije, kar pa je bilo doseženo tudi s 60 izvršilnimi postopki po 148. čl. ZGO-1 – finančno prisiljevanje k izpolnitvi naložene obveznosti iz inšpekcijske odločbe.

Označitev inšpekcijskih ukrepov

ZGO-1 določa možnost označevanja inšpekcijskih ukrepov in prepovedi na nedovoljenih gradnjah. To vsekakor prispeva k obveščanju javnosti in posameznih oseb o inšpekcijskih ukrepih ter o delu inšpekcije.

V letu 2010 je bil v 4 primerih z opozorilom označen objekt, na katerega se je nanašal inšpekcijski ukrep. Odstranitev opozorila, pritrjenega s pečatom, se šteje za kaznivo dejanje.

4.2.4 Redno nadzorstvo, druge aktivnosti

Gradbena inšpekcija je v letu 2010 izdala 1756 odločb (za primerjavo – 1529 v letu 2009).

Največ odločb – 650 je izdanih v zvezi s stanovanjskimi stavbami (v letu 2009 npr. 570), 442 v zvezi z drugimi nestanovanjskimi objekti (v letu 2009 npr. 380), 115 v zvezi z gostinskimi, trgovskimi in podobnimi stavbami itd. V navedenem številu odločb so vštete vse odločbe, tako o odpravi nepravilnosti kot tudi o odstranitvi nedovoljeno zgrajenih objektov ali delov objektov.

Skupno število odločb se z leti bistveno ne spreminja, kar vsekakor kaže na to, da udeleženci pri graditvi spoštujejo določbe ZGO-1 in podzakonskih predpisov.

Davčni upravi smo v izterjavo ažurno odstopali neplačane denarne kazni, neplačane upravne takse, neporavnane stroške upravnih izvršb in druge stroške, ki nastanejo v inšpekcijskem postopku. Redno so bili podani predlogi državnemu pravobranilstvu za odvzem protipravno pridobljene premoženjske koristi in za plačilo odškodnine v primerih nedovoljenega odvzemanja mineralnih surovin. Gradbeni inšpektorji v zvezi z nelegalnim izkoriščanjem mineralnih surovin sodelujejo z Državnim pravobranilstvom v pravnih in kazenskih postopkih pred sodišči, prav tako v postopkih policije in tožilstev.

Pozornost gradbene inšpekcije je bila usmerjena tudi h kontroli izvrševanja Pravilnika o mehanski odpornosti in stabilnosti objektov, s katerim se v slovenski prostor vnaša uporaba evrokodov - evropskih standardov, ki določajo načela in pravila za zagotovitev varnosti, uporabnosti in trajnosti objektov.

Zaradi ureditve trga po priključitvi Slovenije Evropski Uniji in s tem enostavnejšega pretoka blaga in delovne sile v okviru EU je bila večja pozornost gradbene inšpekcije namenjena nadzoru vgrajevanja gradbenih proizvodov in opravljanja storitev s področja graditve objektov tako pri pravnih osebah kot tudi fizičnih osebah. Ustreznost gradbenih proizvodov je eden bistvenih pogojev za doseganje glavnih zahtev za objekte (9. člen ZGO-1). Izkazalo se je, da bil je poostren nadzor in sodelovanje s tržno inšpekcijo, ki pri tem opravlja nadzor nad proizvodnjo in prometom z gradbenimi proizvodi, nujen, pa čeprav so izvajalci za večino pregledanih proizvodov dostavili ustrezna dokazila. Z intenzivnim nadzorom na tem področju smo dosegli relativno hitro prilagoditev trga novim razmeram in vzpostavitev reda pri uporabi gradbenih proizvodov.

Poleg tega, da gradbeni inšpektorji izvajajo inšpekcijski nadzor, sodelujejo tudi kot člani v Odboru za koordinacijo v gradbeništvu pri Ministrstvu za gospodarstvo, Sosvetu za statistiko gradbeništvu pri Statističnem uradu RS, Svetu za tehnična soglasja, ki deluje v okviru Zavoda za gradbeništvo Slovenije (ustanovilo ga je Ministrstvo za gospodarstvo), kjer se pripravljajo in urejajo ustrezni predpisi in pogoji na področju gradbeništvu. Prav tako gradbeni inšpektor kot predstavnik IRSOP sodeluje tudi v mednarodni delovni skupini za revizijo CPD (direktive o gradbenih proizvodih), ustanovljeni v začetku mandata predsedovanja Slovenije Evropski uniji.

Največ prijav s strani občanov je v zvezi s postavitvijo enostavnih objektov in izvedbo del, za katera ni potrebno pridobiti gradbeno dovoljenje.

Pojasnjevanja občanom - prijaviteljem in ugotavljanje dejanskega stanja v zvezi s temi vrstami enostavnih objektov je zahtevalo od inšpektorjev veliko dodatnega dela.

Intenzivnost gradenj v romskih naseljih, več naselij je predvsem v občinah Črnomelj, Metlika in Novo mesto se v zadnjih letih zmanjšuje. Do legalizacij teh naselij še ni prišlo, ker ni ustreznih prostorskih aktov. Učinkovitost izvršb (prisilnih odstranitvev objektov) je v teh naseljih manjša, ker so objekti vseljeni – ljudje potem na istem kraju ali v bližini postavijo nova bivališča (najprej šotore, provizorije, prikolice, ...). V gradbeni inšpekciji v primerih novih nelegalnih gradenj v romskih naseljih prednostno uvedemo postopke, prav z namenom preprečitve širjenja teh naselij. Pričete so bile 4 prisilne odstranitve objektov – en objekt je prisilno odstranjen, enega je investitor odstranil sam, dve odstranitvi še nista zaključeni.

Tabela 14: Podatki o številu inšpekcijskih ukrepov, izvršbah in prekrških

LETO 2010 - JANUAR - DECEMBER										
POROČILO O IZVRŠEVANJU PLANA GRADBENE INŠPEKCIJE										
TOČKA PLANA	VSEBINA NALOGE	INŠPEKCIJSKI UKREPI				IZVRŠBE			PREKRŠEK	
		ŠTEVILO OBJEKTOV	INŠP. PREGLEDI	ZASLIŠANJA	ODLOČBE	SKLEP DEN.PRIS. ZUP	DENARNA KAZEN ZIN	IZVRŠBA PO DRUGI OSEBI	UKREP PREKR.OR GANA	OBDOLŽ. PREDLOG
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K
2,1	PRIORITETE PRI DELU GRADBENE INŠPEKCIJE									
2,1,1	PRIORITETE PO VRSTAH GRADENJ									
2,1,1,1	Nadzor nad gradnjo za trg	656	494	292	60	13	7	2	27	
2,1,1,2	Nadzor nad gradnjo industrijskih in infrastrukturnih objektov	748	580	347	115	11	13	2	47	
2,1,1,3	Nadzor nad rekonstrukcijo in adaptacijo objektov	1554	1201	790	230	18	1	3	52	1
2,1,1,4	Nadzor nad nelegalnim odjemom in vgrajevanjem min. surovin	122	112	26	6			1	3	
2,1,1,5	Nadzor nad uporabo objektov	1496	999	653	212	35	9	3	63	1
2,1,2	PRIORITETE PO OBMOČJIH NADZORA									
2,1,2,1	Nadzor nad varovanimi območji	1513	1102	459	251	19	9	19	98	3
2,1,2,2	Nadzor nad območji razpršene gradnje	6568	4134	2503	1048	156	70	33	217	1
2,1,3	NADZOR NAD UDELEŽENCI PRI GRADNJI									
3,1,3,1	Nadzor nad delom nadzornikov pri gradnji	259	229	166	29			1	12	11
3,1,3,2	Nadzor nad izvajalci	455	393	262	66	4	1		19	1
	V tabelo vpisujemo število dejanj, aktov itd.:									

Tabela 15: Številčni podatki o delu gradbene inšpekcije v letu 2010

LETO 2010 - JANUAR - DECEMBER		POROČILO O DELU GRADBENE INŠPEKCIJE																	
		ZAHTEVNI OBJEKTI									MANJ ZAHTEVNI OBJEKTI					NEZAHTEVNI OBJEKTI	ENOSTAVNI OBJEKTI	SKUPNO ŠTEVILO	
		STAVBE					INŽ. OBJEKTI				STAVBE								Inž.Obj.
VRSTA OPRAVIL		Vec. stanov. in socialno varst. stanov. stavbe	Gostinske, trgovske in administrativne stavbe	Stavbe za promet in komunikacije	Industrijske stavbe in skladišča	Druge nestanovanjske stavbe	Objekti razp. > od 8m, mostovi, predori	Avtoceste, železnica, letališča, linke, žičnice	Energ. obj., daljnovodi, vodovodi, zbirni kanali	Drugi zahtevni inženirski objekti	Eno, dvo in več stanov. in social.- varst. stavbe	Gostinske, trgovske in administrativne stavbe	Stavbe za promet in komunikacije	Industrijske stavbe in skladišča	Druge nestanovanjske stavbe	Drugi objekti, ki niso razvrščeni med zahtevne	R	S	T
A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T
0.0	Inšpekcijski pregledi	153	68	7	86	55	4	9	39	59	3980	615	84	414	1841	654	1722	521	10311
0.1	Zaslišanja	74	50	2	50	34	2		16	29	2213	339	44	208	842	323	1067	330	5623
1.1	150.člen ZGO-1 1. ali 2.tč. (odprava nepravilnosti oz. ustavitve gradnje)	5	1			2			1	1	24	6	2	6	7	5	1		61
1.2	150.člen ZGO-1 3.tč. (prepoved uporabe)	14	1							2	42	25	2	21	16	9	1		133
1.3	150.člen ZGO-1 4.tč. (prepoved vgradnje)	1	1								8	2	1	1	6	3	1		24
1.4	152.člen ZGO-1 - nelegalna gradnja	9	3		5	4			1	1	372	59	11	32	303	77	286	27	1190
1.5	153.člen ZGO-1 - neskladna gradnja (ustavitev in sprem.dovoljenja)	4				2					85	9	1	6	35	7	12		161
1.6	153.člen ZGO-1 - neskladna gradnja (odstranitev oz. uskladitev)										24	2			11	1	2	1	41
1.7	154.člen ZGO-1 - nevarna gradnja	4	1								64	11	1	1	22	5	1	1	111
1.8	155.člen ZGO-1 - nelegalni kop										2			1		1			4
1.9	156.člen ZGO-1 - posebni primeri										1				2				3
1.10	158.člen ZGO-1 - odklop od infrastrukturnih omrežij	1									13	2		3	5		1		25
1.11	160.člen ZGO-1 - označitev ukrepa	2				1					1								4
1.12	161.člen ZGO-1 - zaseg																		
1.13	Odločba ZUN										5				3				8
1.14	Odločba ZGO	3				1					9				1	3			17
2.1	Opozorilo 33.člen ZIN	10	8	1		9					166	39	3	30	75	30	50	18	439
2.2	Sklep o dovolitvi izvršbe - razen tč. 2,3				1	2				2	158	31	6	35	157	20	63	10	485
2.3	Sklep o dovolitvi izvršbe - 4 odst. 148.člena (obnova gr. Dov.)	1									17	1		7	15	2		1	44
2.4	Sklep o stroških										39	12	2	7	22	2	14	1	99
2.5	Drugi sklepi	13	8	1	13	8	2	0	3	4	886	94	10	73	458	126	264	36	1999
2.6	Den. kazen 148.člen ZGO-1 - ustavitev gradnje										17	4		1	6	3	1	1	33
2.7	Den. kazen 148.člen ZGO-1 - ostale kazni				2						8	3	2	3	8	1			27
2.8	Den. kazen 298.člen ZUP										14	4	1	4	5				28
2.9	Odstop denarne kazni v izterjavo				1	1					45	8	1	11	39	3	9		118
2.10	Prisilna izvršba po 2.osebi										7	2		1	17	3	10	2	42
2.11	Odstranitev ali sanacija s strani zavezanca	1	1	1	6					4	103	17	4	23	118	24	106	19	427
3.1	Plačilni nalog ZP1	2	2		6	2			1		150	33	1	33	93	13	29	4	369
3.2	Odločba prekrškovnega organa ZP1		1		1						34	3	1	12	32	5	18	4	111
3.3	Obdolžilni predlog ZP1										3				3	1		1	8
3.4	Plačilni nalog ZIN (mandatna kazen)	1	2		4						28	2	2	9	35	2	14	1	100
3.5	Ovadbna tožilstvu																		
3.6	Odstop državnemu pravobranilstvu za vložitev tožbe										5								5
																			22050

Planirano število inšpekcijskih pregledov je bilo določeno predvsem glede na planirane prioritete pri nadzoru.

Tabela 16: Število planiranih in realiziranih inšpekcijskih pregledov

Realizacija planiranih aktivnosti gradbene inšpekcije v letu 2010		
Vrsta opravila in ukrepa	planirano	realizirano
Inšpekcijski pregledi (vsi)	10.000	10.311
Inšpekcijski pregledi v zvezi z uporabo objektov	1.000	999
Inšpekcijski pregledi v zvezi z rekonstrukcijo objektov	1.100	1.201
Inšpekcijski pregledi v zvezi z gradnjo za trg	700	494
Inšpekcijski pregledi za stanovanjske objekte	3.500	3.980
Inšpekcijski pregledi za gostinske, trgovske, poslovne stavbe	1.000	615

Število realiziranih pregledov presega število planiranih, kar potrjuje tudi pravilnost določitve prioritet pri nadzoru. Gradbeni inšpektorji namreč še vedno večino nadzorov opravijo v zvezi s prejetimi prijavi oziroma obvestili o domnevnih nepravilnostih pri gradnji, to pa pomeni, da se je tudi število prijav povečalo prav pri gradnjah, določenih v prioritetah nadzora, kar kaže na aktualnost zadev, določenih v prioritetah.

Število inšpekcijskih pregledov se je znižalo pri gradnji za trg ter pri gradnji gostinskih, trgovskih in poslovnih stavb, kjer je na trgu tudi manj gradenj.

4.3 GEODETSKA INŠPEKCIJA

Geodetska inšpekcija opravlja nadzorstvo nad izvajanjem zakonov in drugih predpisov s področja geodetske dejavnosti, izvajanjem geodetske dejavnosti in izvajanjem geodetskih storitev, kot to določa Zakon o geodetski dejavnosti (ZGeoD; Ur. l. RS, št. 8/00) in predpisi, izdani na njegovi podlagi.

Pristojnosti geodetske inšpekcije so določene v:

- Zakonu o geodetski dejavnosti (ZGeoD-1; Ur. l. RS, št. 77/2010) in podzakonskih predpisih (12);
- Zakonu o evidentiranju nepremičnin, državne meje in prostorskih enot (ZENDMPE; Ur. l. RS, št. 52/00) in podzakonskih predpisih (8) ter v Zakonu o evidentiranju nepremičnin (ZEN; Ur. l. RS, št. 47/06 in 65/2007-odl. US) in na podlagi njega sprejetimi podzakonskimi predpisi (13);
- Zakonu o urejanju prostora (ZUreP; Ur. l. RS, št. 110/02) s spremembami, ki jih je vnesel Zakon o prostorskem načrtovanju (ZPNačrt; Ur. l. RS, št. 33/07), in podzakonskih predpisih (23).

Področje geodetske dejavnosti urejajo tudi Zakon o množičnem vrednotenju nepremičnin – ZMVN (Uradni list RS, št. 50/2006), Zakon o določanju območij ter imenovanju in označevanju naselij, ulic in stavb – ZDOINUS (Uradni list RS, št. 25/2008) in drugi.

4.3.1 Prioritete pri delu

Kot v prejšnjih letih smo tudi v letu 2009 zaradi kadrovskih težav zagotavljali le nujen nadzor nad opravljanjem geodetskih storitev.

4.3.2 Redno nadzorstvo, druge aktivnosti

V letu 2010 je bilo uvedenih 95 novih postopkov geodetske inšpekcije. Večina prijav se še vedno nanaša na opravljanje geodetskih storitev na terenu in njihove domnevne nepravilnosti, čeprav se vprašanje nestrinjanja z vzpostavitev katastrske meje v naravi rešuje v sodnem postopku določitve meje, kar pa je povezano s stroški. Za skladnost izdelka oz. dela s predpisi geodetske stroke je odgovoren odgovorni geodet, ki s svojim podpisom in identifikacijsko številko na izdelku potrjuje pravilnost le tega. V vseh obravnavanih primerih smo preverili, ali ima geodetsko podjetje pridobljeno dovoljenje za izvajanje geodetskih storitev in ali je posamezne storitve, ki so podlaga za urejanje mej zemljišč in parcelacijo, opravljal geodet z ustrezno strokovno izobrazbo in z opravljenim posebnim strokovnim izpitom. Ugotovljene so bile posamezne nepravilnosti, ki so jih geodetska podjetja po ugotovitvi nepravilnosti tudi odpravila.

Prejeli smo tudi več prijav v zvezi z odstranitvijo mejnikov. Prijave običajno temeljijo na obtožbah "sosesta" in kršitelju je mnogokrat težko dokazati storjeni prekršek. Geodetska inšpekcija je obravnavala 15 primerov poškodovanja oz. odstranitve mejnikov. V primerih, ko je bilo kršitelju dokazano, da je z odstranitvijo oz. poškodovanjem mejnikov bil storjen prekršek iz malomarnosti ali namerno, je bila kršitelju izdana odločba o prekršku.

Zakon o evidentiranju nepremičnin predpisuje obvezno evidentiranje stavb v kataster stavb. V primerih, ko je geodetska uprava ugotovila, da stavba ni evidentirana v katastru stavb in zavezanci tega niso storili niti po opozorilu Geodetske uprave v naknadnem roku, je ta podala predloge za uvedbo postopka o prekršku. Prejeli smo 107 predlogov in po uvedbi postopka izdali 71 odločb o prekrških in 35 opozoril. Večina lastnikov nepremičnin je sicer izpolnila predpisane obveznosti s področja evidentiranja nepremičnin.

Posamezne prijave geodetski inšpekciji so se nanašale tudi na delo sodnih izvedencev geodetske stroke in nad delom geodetskih uprav. V takih primerih geodetska inšpekcija prijavitelje obvesti o pristojnostih posameznih organov.

Prilagamo tudi podatke o planiranih in dejansko izvršenih dejanjih geodetske inšpekcije – tabela št. 5. Planirano število inšpekcijskih pregledov je bilo določeno glede na dotedanje ugotovitve glede stanja na področju geodetske dejavnosti.

Tabela 17: Realizacija planiranih aktivnosti geodetske inšpekcije v letu 2010

Vrsta opravi, ukrepa	planirano	realizirano
inšpekcijski pregledi	50	95

Število opravljenih pregledov presega število planiranih tudi zaradi opravljene obsežnejše kontrole geodetske inšpekcije v zvezi z izpolnjevanjem pogojev za delo pri odgovornih geodetih.

4.4 ZAKLJUČEK

Poudarek pri delu gradbene inšpekcije je bil na izvrševanju plana dela, to je predvsem na nadzoru v zvezi s prioritetami pri delu, ter čim bolj učinkovitem preprečevanju nedovoljenih – nelegalnih in neskladnih gradenj, še posebej na področju gradnje za trg, nadzoru nad rekonstrukcijami objektov, nadzoru nad varovanimi območji, nadzoru nad udeleženci pri graditvi objektov (izvajalci, nadzorniki), nadzoru nad pogoji za začetek uporabe objektov in nadzoru nad vgrajevanjem gradbenih proizvodov. Na nobenem področju niso bile ugotovljene posebne nepravilnosti ali večje število nepravilnosti. Podatki o postopkih in ukrepih za leto 2010 so primerljivi s podatki za prejšnja leta.

5. STANOVANJSKA INŠPEKCIJA

5.1 PRISTOJNOSTI IN ORGANIZACIJA

Stanovanjska inšpekcija je v letu 2010 opravljala svoje delo na podlagi predpisov, ki določajo njeno pristojnost in sprejetega letnega načrta inšpekcijskega nadzora. Ocenjujem, da smo vse zastavljene cilje in naloge v tem letu uspešno opravili, kar je razvidno tudi iz prikazanih podatkov o opravljenem delu. Poleg rednega inšpekcijskega nadzora je bilo veliko truda in časa vloženega za seznanjanje prijaviteljev in drugih strank o izvedenih ukrepih oziroma razlogih za njihovo opustitev, kakor tudi za pojasnjevanje predpisov, ki so podlaga za izvajanje inšpekcijskega nadzora stanovanjske inšpekcije.

Pristojnost

Pristojnost stanovanjske inšpekcije in pooblastila za izvajanje inšpekcijskega nadzora določajo Stanovanjski zakon, Zakon o varstvu kupcev stanovanj in enostanovanjskih stavb, Zakon o splošnem upravnem postopku, Zakon o inšpekcijskem nadzoru, Zakon o prekrških in vsi podzakonski predpisi izdani na podlagi teh zakonov. Izvrševanje inšpekcijskega nadzora opravljajo posamezni stanovanjski inšpektorji :

- z vodenjem posameznih postopkov inšpekcijskega nadzora;
- z izdajanjem odločb sklepov in predlogov v upravnem postopku;
- v izvajanju preventivnih ukrepov, katerih namen je zagotavljanje zakonitega ravnanja inšpekcijskih zavezancev oziroma varovanje pravic drugih oseb;
- v izrekanju sankcij in opozoril kršiteljem, kot prekrškovni organ;
- v sodelovanju z drugimi državnimi organi in organi lokalnih skupnosti.

Organizacija

Stanovanjska inšpekcija, s sedežem na Vilharjevi 33, Ljubljana je sestavni del Inšpektorata RS za okolje in prostor, kot organa v sestavi Ministrstva za okolje in prostor. Delo opravlja pet stanovanjskih inšpektorjev, ki so krajevno pristojni za območje celotne države Slovenije.

5.1.1 Stanovanjski zakon

Stanovanjski zakon določa, da inšpekcijski nadzor nad uresničevanjem javnega interesa na stanovanjskem področju opravljajo inšpektorji stanovanjske inšpekcije, pri čemer opredeljuje kot javni interes zagotavljanje takšnega stanja večstanovanjske stavbe, da je omogočena njena normalna raba, in zagotavljanje pogojev za učinkovito upravljanje večstanovanjskih stavb. Pristojnost stanovanjskega inšpektorja se konkretizira v ukrepih zoper etažne lastnike, da zagotovijo, vzdrževanje skupnih delov v skladu z normativi za vzdrževanje stanovanjskih stavb, v določitvi začasnega upravnika v primerih, ko ta ni določen in bi po zakonu moral biti. V ukrepih zoper posameznega etažnega lastnika, da vzdržuje stanovanje tako, da se odvrne škoda, ki bi nastala drugim posameznim delom, ali da se najemniku omogoči normalna uporaba stanovanja. Prepoved opravljanje dejavnosti v delu stanovanja, če niso izpolnjeni pogoji določeni v zakonu. Z novelo stanovanjskega zakona se je v letu 2008, v interesu varovanja in učinkovitega upravljanja etažne lastnine razširila pristojnost stanovanjske inšpekcije tako, da v upravnem postopku po uradni dolžnosti ukrepa zoper kršitelja, ki vgradi napravo na skupne dele večstanovanjske hiše in mu naloži pridobitev potrebnega soglasja oziroma odstranitev naprave in sanacijo povzročene škode.

Učinkovitost upravljanja v večstanovanjskih stavbah se zagotavlja tudi z nadzorom in izrekanjem ukrepov zoper upravnika ali etažnega lastnika za kršitve, katere je zakon opredelil kot prekršek.

Soinvestitorstvo in partnerstvo v noveli zakona ima namen povečati možnosti reševanja najemnih razmerij z večjo ponudbo neprofitnih stanovanj. Za nadzor nad poslovanjem neprofitnih stanovanjskih organizacij z vidika izvajanja določil stanovanjskih predpisov je pristojna stanovanjska inšpekcija, vendar v tem letu ni obravnavala nobenega primera.

5.1.2 Zakon o varstvu kupcev stanovanj in enostanovanjskih stavb (ZVKSES)

Zakon je stopil v veljavo 1. avgusta 2004. Namen zakona je zavarovanje kupcev stanovanj in enostanovanjskih stavb pred finančno nesposobnostjo investitorjev, ko ti še pred končanjem gradnje pričnejo s prodajo, pri čemer se kupci zavežejo del kupnine plačati pred izročitvijo predmeta prodaje. Nadzor nad tem, ali prodajalci pri prodaji stanovanjskih stavb in stanovanj potrošnikom ravnajo v skladu z določbami o prodaji, ki so urejene v drugem poglavju zakona, opravljajo stanovanjski

inšpektorji. Če prodajalec sklepa prodajne pogodbe oziroma oglašuje prodajo v nasprotju z določbami tega zakona, mu stanovanjski inšpektor glede na vsebino kršitve prepove sklepanje prodajnih pogodb oziroma oglaševanje, ali odredi ukrepe za odpravo nepravilnosti. Kadar inšpektor oceni, da je zaradi načina in obsega kršitve to potrebno za zaščito kupcev, svojo odločbo tudi javno objavi. Tovrstne kršitve so opredeljene tudi kot prekršek, zato je bila kršiteljem izrečena v desetih primerih tudi predpisana globa.

5.2 UGOTOVITVE PRI DELU

5.2.1 Uvedba in vodenje postopkov

Postopki inšpekcijskega nadzora se vodijo v upravnem postopku izključno po uradni dolžnosti. Prekrškovni postopek se uvede prav tako po uradni dolžnosti, ali na pisni predlog v zakonu določenega predlagatelja. Inšpekcijski postopki, ki se vodijo po uradni dolžnosti se vedno vodijo v javnem interesu. Vendar sodna praksa in tudi sama zakonodaja dopušča in vedno bolj tudi priznava ali celo zahteva, da je v teh postopkih dopustno, ali celo obvezno, upoštevati tudi zasebne interese drugih udeležencev v postopku (npr. pravice stranskega udeleženca, ali priznavanjem statusa stranke v postopku ipd). Nesporno takšna praksa res da ščiti širši interes državljanov, vendar hkrati s tem postopke inšpekcij, ki naj bi bili hitri in učinkoviti, zapleta in podaljšuje ter zamegljuje mejo med javnim in zasebnim interesom. Kako in v kakšni smeri naprej je vsekakor politična in ne strokovna odločitev.

Po Zakonu o prekrških so stanovanjski inšpektorji tudi prekrškovni organi, ki vodijo postopke po uradni dolžnosti v tako imenovanem hitrem postopku. Dosedanja praksa izkazuje, da so ti postopki učinkoviti, saj je neposredni nadzor in izrekanje ukrepov (opozorilo, opomin ali globa), prispeva k večjemu spoštovanju obveznih zakonskih norm, tako etažnih lastnikov, kot upravnikov in investitorjev. Večina sodb sodišč v tem obdobju potrjuje pravilnost odločitve prekrškovnega organa tako z vidika procesne, kot materialne vsebine. Tudi postopki prisilne izvršbe izrečenih glob, se tekoče in uspešno izvajajo preko DURS. Vse naštetu prispeva k učinkovitosti teh postopkov.

Žal je ob teh ugodnih ocenah prekrškovnega postopka potrebno opozoriti, da pogoste spremembe in dopolnitve zakona o prekrških vedno bolj zapletajo sam postopek, ga delajo nepreglednega, strokovno prezahtevnega in posledično tudi vedno bolj neučinkovitega.

5.2.2 Ukrepi in dejanja

Stanovanjski inšpektorji so obravnavali oziroma začeli s postopkom v **718** (771- v letu 2009) zadevah. Od tega se je obravnavalo **597** (622 v letu 2009) zadev v rednem inšpekcijskem postopku in **121** (149 v letu 2009) zadev v prekrškovnem postopku.

5.2.3 Redni inšpekcijski postopek

V rednem inšpekcijskem postopku smo izdali skupaj **202** odločbi, kar je skoraj enkrat več kot v preteklem letu. V spodnji tabeli prikazujemo število odločb po njihovi vsebini in število drugih ukrepov izdanih v postopku inšpekcijskega nadzora:

Tabela 18: Število izdanih inšpekcijskih odločb, sklepov, ogledov, odstopov in obvestil strankam o sprejetih ukrepih v letu 2010

SZ in ZVKSES	2010	2009
Odločba - sanacija skupnih delov v večstanovanjski stavbi	66	61
Odločba - popravilo napak v posameznem delu	57	36
Odločba - odstranitev naprav iz skupnih delov	8	6
Odločba – določitev začasnega upravnika	66	16
Odločba - prepoved opravljanja dejavnosti v delu stanovanja	2	1
Odločba prepoved prodaje stanovanj	3	6
Skupaj odločbe	202	126
Sklep	127	120
Ogled na kraju samem	206	218
Odstop zadeve pristojnemu organu	57	85
Obvestilo stranki o sprejetih ukrepih	426	414

Nadzor stanovanjske inšpekcije v zvezi z vzdrževanjem skupnih delov v večstanovanjskih stavbah in njihovih posameznih delov se opravlja izključno za stanovanjske stavbe na katerih je vzpostavljena etažna lastnina (stanje se je ugotavljalo z vpogledom v zemljiško knjigo) upoštevajoč še podatke iz katastra stavb GURS. Večina ureditvenih odločb se tudi v tem letu nanaša na vzdrževanje skupnih delov in popravi napak v posameznem delu. Neobičajen porast odločb s katerimi določamo začasnega upravnika je posledica stečajnega podjetja, ki je opravljalo dejavnost upravnništva po predlogu stečajnega upravitelja.

Postopki v zvezi z ZVKSES so se končali z izdajo odločbe v 3 primerih, v 10 primerih pa so bili izpolnjeni pogoji za izreko globe v prekrškovnem postopku. Večina prejetih prijav je s strani kupcev stanovanj in se še vedno nanaša na vprašanje nerešenih reklamacijskih zahtevkov, vendar je za ta vprašanja pristojno le sodišče.

Število obvestil prijaviteljem, ki niso stranke v našem postopku, o ukrepih, ali razlogih, da inšpekcijski postopek ne bo uveden, se je povečalo na 426 in izkazuje trend vsakoletnega porasta.

Zoper odločbe izdane v rednem inšpekcijskem postopku je bilo vloženih 17 pritožb. Instanca je v vseh primerih o katerih je odločila pritožbene razloge zavrnila, kot neutemeljene.

Tabela 19: Število pritožb in odločitev o odločbi I. stopnje

PRITOŽBA	2010	2009
Skupaj vložene pritožbe zoper odločbe in sklepe	17	8
Nadomestna odločba	2	-
Instanca – pritožba zavrtnjena	4	2
Instanca – odpravi se odločba organa I stopnje		1

5.2.4 Izvršilni postopek

Stanovanjski zakon določa, da se odločbe izdane na podlagi 125. čl., 126.čl. in 126a. čl., v primerih, ko jih zavezanci ne izvršijo, predlagajo v izvršbo pristojnemu občinskemu organu v prisilno izvršitev, v breme tistih, ki jim je naložena izvedba del.

Izvršbe, ki jih opravljajo občine na podlagi predlogov za izvršbo, se izvajajo z denarno prisilitvijo etažnih lastnikov.

Tabela 20: Število upravnih izvršb

Upravna izvršba	2010	2009
Sklep o dovolitvi izvršbe	0	1
Predlog izvršbe pristojnemu občinskemu organu	28	15

5.2.5 Prekrškovni postopek

Kršitve stanovanjskega zakona, ki hkrati pomenijo storitev prekrška so določene v XVII poglavja in so za etažne lastnike določene v razponu od 500 € do 1200 € enako za najemnike, za upravnike- pravne osebe od 5000 € do 125.000 €. Prekrškovni organ lahko pri določitvi globe izreče le najnižji znesek. Zaradi suma storitve prekrška smo začeli s postopkom v 121 zadevah. Najpogostejše kršitve etažnih lastnikov:

- neplačevanje stroškov upravljanja (vključujejo neplačila v rezervni sklad),
- opustitve v zvezi z najemnim razmerjem (oddajanje stanovanj brez pisne najemne pogodbe)

Kršitve upravnikov:

- opustitev obveznega sklica zbora lastnikov enkrat letno,
- kršitve obveznosti ob prenehanju upravljanja (primopredaja poslov),
- kršitve povezane z vodenjem in porabo sredstev rezervnega sklada,

V spodnji tabeli je prikazano število posameznih ukrepov. V primerjavi s preteklim letom se je povečalo število izdanih plačilnih nalogov in hkrati zmanjšalo število odločb.

Tabela 21: Število ukrepov v prekrškovnem postopku

Ukrepi prekrškovnega organa	2010	2009
Odločba	7	-
Plačilni nalog	33	28
Opozorilo	33	34
Zaznamek, da se odločba o prekršku ne izda	99	90

Odločitve prekrškovnega organa v zvezi z obravnavanjem zahtev za sodno varstvo so prikazane v naslednji tabeli.

Tabela 22: Število zahtev za sodno varstvo

Zahteva za sodno varstvo- odločitev prekrškovnega organa	2010	2009
Sklep – zahteva se zavrže	2	-
Odločba se odpravi in ustavi postopek		-
Nova odločba	7	-
Poslano pristojnemu sodišču	24	8

Sodišče je v letu 2010 rešilo 5 zahtev za sodno varstvo in v vseh primerih zavrnilo zahtevek kot neutemeljen.

Predlog za prisilno izvršitev globe je bilo potrebno posredovati DURS kar v 58 primerih, kar kaže, da se kršitelji vedno bolj izogibajo prostovoljnemu plačilu kazni. DURS naše predloge izvršuje v zelo kratkem času, tako da do sedaj še ni prišlo do zastaranja tovrstnih postopkov.

5.2.6 Prioritete

Med prioritete naloge inšpekcijskega nadzora smo postavili tri nivoje, po naslednjih kriterijih:

- ogroženost posameznika z vidika neposredne nevarnosti za življenje in zdravje v večstanovanjskih objektih in njihovega premoženja,
- zaščiti javnega interesa določenega z zakonom in
- preventivno delo.

Stanovanjska inšpekcija je pri vodenju postopkov upoštevala postavljene prioritete in se v vseh primerih, ki sodijo v prvo prioriteto nemudoma odzvala, ter izrekla ukrepe kot npr: prepoved uporabe nevarnih naprav v večstanovanjski hiši, takojšni ukrepi za preprečitev škode ali nevarnosti, prepovedi nadaljnjega protipravnega ravnanja – npr. pri nezakonitih prodajah stanovanj, javna objava odločbe, ipd..

Uresničevanje javnega interesa opredeljenega z zakonom se je zagotovilo v vseh ostalih postopkih, v izdanih odločbah oziroma sklepih (npr. postavitve začasnega upravnika, odredbe o nujnih vzdrževalnih delih, pregled poslovanja upravnikov in sankcioniranje nepravilnosti, izrekanje sankcij pri kršitvah investitorjev ob prodaji stanovanj, prepoved opravljanja dejavnosti v delu stanovanja, itd.). Preventivno delo je bilo usmerjeno predvsem na seznanjanje lastnikov in najemnikov na njihove pravice in obveznosti, ter sankcije, ki sledijo kršenju zakonskih pravil.

5.2.7 Druge aktivnosti

Posebni aktivnosti v tem letu nismo planirali in tudi ne izvajali. V okviru danih možnosti smo se udeležili le posvetov in seminarjev ki so bili namenjeni obnovi in širitvi našega znanja.

5.3 ZAKLJUČEK

Stanovanjska inšpekcija je v okviru danih možnosti izpolnila svoje poslanstvo, ki ji ga določajo veljavni predpisi. Izvedene aktivnosti nadzora v rednem inšpekcijskem postopku in v prekrškovnem postopku, so prispevale k večjemu spoštovanju vseh tistih norm, katere vsebino je zakonodajalec ocenil kot javni interes, ki ga nadzira in uveljavlja v praksi inšpekcijski organ skozi določene ukrepe. Obseg kršitev stanovanjskega zakona, ki se nanaša na zagotavljanje takšnega stanja večstanovanjske stavbe, da je omogočena njena normalna raba, se tudi v tem letu ne povečuje. Ureditvene odločbe pa zavezanci praviloma izvršijo v postavljenih rokih, tako da so izvršilni postopki bolj izjema kot pravilo. Na področju ZVKSES bo naše delo tudi v prihodnje usmerjeno v preventivni nadzor in zavarovanje kupcev pred nezakonitimi ravnanji investitorjev, zlasti s prepovedjo prodaje stanovanj, za katera niso izpolnjeni vsi bistveni zakonski pogoji. K zmanjšanju kršitev bi po oceni stanovanjske inšpekcije prav gotovo pripomogle potrebne spremembe in dopolnitve zakona.